

1 § Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 1 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman, ärade ledamöter! Vi européer har EU och dess föregångare mycket att tacka för: en stabil fred, rivna gränser mellan människor och länder och en långtgående politik för att klara miljö- och klimatförändringar. Det europeiska samarbetet av i dag är det viktigaste verktyg vi har för att lösa gemensamma problem i Europa. Framgångsarbetet bygger på idéer, visioner, hårt arbete och en hel del kompromisser.

Kommissionen är en av byggstenarna i arbetet som gör att det dagliga omsätts i praktisk handling. Därför är det utmärkt att riksdagen har bjudit in till den här debatten om kommissionens årliga politiska strategi. Alla vi som är engagerade i Europafrågor har anledning att se fram emot vad som ska komma redan detta år. Det är valet till Europaparlamentet, tillsättandet av en ny kommission och det svenska ordförandeskapet som vi har runt hörnet. Med det har vi klivit över tröskeln till ett verkligt spännande EU-år.

Samtidigt är det uppenbart att EU-länderna brottas med en mängd utmaningar och gemensamma problem som behöver hanteras här och nu och också kräver åtgärder på lång sikt. Många av de frågorna kommer också att finnas kvar under det svenska ordförandeskapet.

En av de största utmaningar som EU någonsin ställts inför är den nuvarande ekonomiska krisen. Lågkonjunkturen har på allvar kopplat sitt grepp över Europa. Vikande efterfrågan och stora svårigheter att få krediter slår hårt, och många människor mister sina jobb. Fler länder upplever en negativ ekonomisk tillväxt. Nyheter om varsel blir tyvärr vardagsmat.

Krisen kräver snabba åtgärder men också en politik för framtiden. Det är något som också kommissionen pekar på i sin årliga strategi. Trots det allvarliga läget, eller kanske just på grund av det allvarliga läget, är det så viktigt att vi kan visa styrka i att 27 länder agerar tillsammans i stället för vart och ett för sig.

I den nuvarande krisen har EU hittills visat på en förmåga att kunna samla sig. I oktober beslutade stats- och regeringscheferna om ett gemensamt paket för att stabilisera utvecklingen på de finansiella marknaderna, och i december fattade de beslut om en gemensam återhämtningsplan för Europa. Det bidrog till att den akuta krisens effekter kunde mildras även om det förstås återstår mycket att göra.

Återhämtningsplanen omfattar insatser i form av finanspolitisk stimulans på såväl nationell som EU-nivå. Det motsvarar ungefär 1,5 procent av EU:s samlade bnp. Den innehåller också mer långsiktiga insatser för att stärka vår ekonomis förmåga att stå emot kommande kriser.

Det handlar i stor utsträckning om att stärka och påskynda genomförandet av EU:s gemensamma strategi för tillväxt och sysselsättning, det som vi kallar för Lissabonstrategin. Att EU behöver en sådan strategi även efter år 2010 när den nuvarande löper ut är de flesta överens om. Hur den ska se ut diskuteras just nu livligt.

Från svensk sida är inställningen klar. Europa behöver en plan som fokuserar på att skapa långsiktigt hållbar tillväxt och välfärd. Därför vill vi ha en vass strategi som bejakar öppenhet och handel som främjar ett hållbart näringsliv och ett innovativt företagsklimat som sporrar till kunskap och forskning. Vi måste också börja omställningen till ett mer effektivt samhälle.

Beslut om en sådan strategi kommer med största sannolikhet att fattas under det spanska ordförandeskapet år 2010. Men regeringen ser det som en viktig uppgift att förbereda beslutet på bästa sätt under vårt ordförandeskap till hösten.

Det kommer att ta tid innan vi ser slutet på den ekonomiska krisen. Under tiden ska vi göra vad vi kan för att dämpa effekterna av den. Men det måste vara fullkomligt glasklart att EU måste fortsätta på den inslagna vägen med gemensamt agerande och gemensamma åtgärder. Ska vi klara oss i krisen behöver vi mer Europa och inte mindre.

Svaret på frågan hur vi räddar jobben och välfärden är inte att varje EU-land vänder sig inåt för att skydda den egna industrin. Protektionism kan aldrig vara en del av lösningen, det är bara en del av problemet.

Fru talman! Kampen mot klimatförändringarna är vår generations viktigaste uppgift. Därför var det väldigt glädjande att EU-länderna i december förra året, eller egentligen först för ett och ett halvt år sedan, beslöt sig för att minska utsläppen av växthusgaser med 20 procent till år 2020 och med 30 procent om vi får ett internationellt avtal. Det måste ses som en historisk överenskommelse som inte hade varit möjlig för flera år sedan.

I december förra året kunde medlemsstaterna också enas om ett bindande klimatavtal inom EU som ska bli avstampet mot en global uppgörelse i Köpenhamn i december 2009. Den allra viktigaste frågan för det kommande svenska ordförandeskapet kommer att vara just de internationella förhandlingarna om ett nytt klimatavtal som kan börja gälla när Kyotoavtalet löper ut.

Vårt mål är naturligtvis att vi ska få stora delar av världen att ställa sig bakom en ny överenskommelse. EU kan och bör visa ledarskap i klimatfrågan. Men vi har fortfarande en hel del kvar att göra, och vi måste hålla ihop. Alla undersökningar är helt entydiga. EU:s medborgare förväntar sig att EU tar ansvar och levererar i klimatfrågan.

Därför måste detta arbete fortsätta oavsett den ekonomiska krisen. Det mycket allvarliga ekonomiska läget får inte användas som en ursäkt när notan för EU:s klimatpaket ska betalas. Det kommer vi aldrig att gå med på.

Energiförsörjningsfrågor har på senare tid kommit högt på EU:s dagordning. Det beror delvis på att kommissionen i november förra året lade

fram sin så kallade andra strategiska energiöversyn där försörjnings-trygghet var tema. Men ännu viktigare var naturligtvis verkligheten.

Det handlar om den energikris som i början av året lamslog delar av Europa där vissa länder drabbades mycket hårt mitt i vinterkylan. Det gäller Makedonien, Slovakien och Bulgarien. Deras invånare tvingades uthärda nästan två veckor av isande kyla.

Svaret på hur vi löser frågan om försörjningstrygghet är inte enkelt. Regeringen menar att en del av lösningen ligger i utvecklingen av förnybara energikällor och energieffektivisering. Att fortsätta arbetet mot en gemensam europeisk energimarknad är också en mycket viktig del på lång sikt.

Fru talman! I år firar vi att det är fem år sedan den största utvidgningen i EU:s historia ägde rum. Europa har enats på ett sätt som inte var möjligt för 20 år sedan. Det handlar om rättssäkerhet, öppna marknader, demokrati och skydd av minoriteter. Allt detta är i dag verklighet för medborgarna i Östeuropas forna kommunistdiktaturer. Att Tjeckien i dag är ordförandeland för EU är ett talande bevis för att Monnets och Schumans idéer har vunnit över Stalins.

Utvidgningen betraktas med rätta som en av EU:s absolut största framgångar. Trots det höjs det röster för ett stopp för utvidgningen. Mot bakgrund av det ekonomiska läget hävdar vissa att EU inte har råd med eller i varje fall måste ta en paus i utvidgningen. Sverige är av helt motsatt åsikt. Alla vinner på att ha demokratiska och stabila grannar.

Den ekonomiska krisen får inte bli ett sätt att hindra en fortsatt utvidgning. Vi har inte råd att låta bli. Det är av största vikt att processen rör sig framåt för de länder som har börjat sin väg mot medlemskapet. Det gäller naturligtvis länderna på Balkan, där utsikterna om EU-medlemskap är en viktig katalysator för reform. Det är viktigt att vi visar dem att det lönar sig att reformera och att fatta en hel del smärtsamma beslut.

Så länge villkoren för medlemskap respekteras – de som regleras i Köpenhamnskriterierna – måste vi vara tydliga: Ja, ni är välkomna så länge reformerna fortsätter. Dessa länder på Balkan som för inte alltför länge sedan var i krig med varandra måste en dag kunna sitta vid samma sammanträdesbord som vi andra inom Europeiska unionen.

Det gäller också för Turkiet. Den förhandlingsprocess som har inletts med Turkiet bereder väg för en utveckling som ligger i hela regionens intresse. Det återstår mycket att göra i Turkiet, absolut. Men det är viktigt att Europeiska unionen står upp för sina löften och fortsätter förhandlingarna. Under det svenska ordförandeskapet kommer regeringen därför att driva på för att öppna fler förhandlingskapitel.

Fru talman! Jag har i dag pekat på en mängd utmaningar som EU har att hantera i dag och framöver, och det finns förstås många fler.

En del av dessa hamnar i vårt knä under hösten 2009. Om EU ska kunna ta tag i detta på riktigt krävs det två mer institutionella förutsättningar. Vi behöver en modern budget och vi behöver Lissabonfördraget för att vi ska kunna jobba effektivt och skapa större insyn och öppenhet för medborgarna.

EU:s budget måste bli modern och anpassas till människors verklighet. I dag går 75 procent av budgeten till jordbruksstöd och regionalstöd. Det är inte en rimlig ordning.

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Det här är en inställning som regeringen har drivit hårt inom ramen för EU:s budgetöversyn. Jag är mycket glad över att det finns en stor samsyn kring de här frågorna i riksdagen. Därför beklagar jag att kommissionen driver denna fråga i långbänk. Det betyder att Sverige inte ser ut att kunna få hantera budgetöversynen under vårt ordförandeskap. Men vi ger inte upp. Ansträngningen att modernisera budgeten går vidare.

För att EU ska kunna ta itu med viktiga utmaningar, klimatförändringarna, ekonomin och gränsöverskridande brottslighet behövs det en ny budget, och Europa behöver Lissabonfördraget. Det är oklart när detta kan träda i kraft. Mycket talar för att det blir en folkomröstning på Irland igen, troligen under hösten, och då får det svenska ordförandeskapet hantera följderna.

Naturligtvis är det irländarna som ska rösta, men jag kan inte nog betona hur viktigt vi tycker att det här fördraget är. Det gör beslutsfattandet effektivare. Demokratin stärks genom att Europaparlamentet och riksdagen får inflytande över EU-frågorna. Genom Lissabonfördraget får EU möjligheter att föra en mer samlad koordinerad utrikespolitik, genom skapandet av den europeiska utrikes tjänsten.

År 2009 kommer i alla bemärkelser att vara ett europeiskt superår med många processer i formativa skeden. Det kommer att bjudas på många tillfällen att diskutera detta, och jag ser fram emot att få göra det vid flera tillfällen, fru talman.

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Andrén, Helena Bargholtz, Anita Brodén, Karin Granbom Ellison, Ulf Nilsson och Christer Winbäck (alla fp) samt Eliza Roszkowska Öberg (m).

Anf. 2 MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Den 7 juni är det val till Europaparlamentet, och den 1 juli tar Sverige över ordförandeskapet i EU för ett halvår framåt. Förberedelserna för båda dessa händelser pågår just nu.

Vi socialdemokrater har i likhet med de andra partierna arbetat fram ett valprogram och inlett valkampanjen. Regeringen har inför ordförandeskapet skaffat en logotyp och en webbadress. Och på webbplatsen ger man sig nu ut för att föra hela EU:s talan, dock under rubriken: Sverige i rampljuset.

Det ger en lätt obehaglig känsla av vad som väntar: *Showtime tonight, live om stage, the Swedish presidency* – skådespeleri i stället för allvar.

Sällan har en regering varit så pompös som regeringen Reinfeldt är i EU-frågan. Utrikesminister Bildt har sammanfattat det i en artikel med formuleringen att Sverige har börjat tala, och Europa har börjat lyssna – som om Olof Palme inte hade funnits, som om Ingvar Carlsson aldrig hade funnits, som om Margot Wallström, Anna Lindh, Göran Persson eller Jan Eliasson inte existerat.

Men så talar kanske en regering som tappat markkontakten. Det talet och det agerandet har Sverige inte råd med. Vi har inte råd med en regering som överger svenska intressen och en kamp för ett EU som fungerar bättre för fint sällskap och pompösa deklarationer, en regering som prioriterar rampljus före jobbkris.

Den här debatten ska handla om aktuella EU-frågor. Därför vill jag börja med den mest aktuella frågan, den om jobben.

I går rapporterades det från Norrbotten att fler människor hade varslats om uppsägning under februari än under någon annan februarimånad på minst 20 år. På Cederroth i Falun, som jag besökte i går, har varslen också börjat trilla in. På Avesta Jernverk, där jag inledde mina samtal inför Europaparlamentsvalet, har flera hundra varslats om uppsägning, och flermiljardinvesteringar har hastigt avbrutits.

I kommuner och landsting handlar det om 20 000 anställda i vård, skola och omsorg som riskerar uppsägning. När det gäller ungdomar har vi den näst högsta och snabbast ökande arbetslösheten. Nästa år riskerar vi att ha 25 miljoner öppet arbetslösa i EU och 10 procent öppen arbetslöshet här i Sverige.

För oss socialdemokrater sätter det dagordningen inför Europaparlamentsvalet i år och riksdagsvalet nästa år. Våra tre viktigaste frågor är: fler jobb, bättre jobb och grönare jobb. Det är de tre frågorna.

EU:s budget måste användas, precis som Cecilia Malmström själv anförde, på ett helt nytt sätt. I stället för att pumpa ut merparten av EU:s pengar till storjordbruk som producerar överskott, som sedan dumpas i länder i andra delar av världen som därmed riskerar att få sin egen livsmedelsproduktion sönderslagen, måste EU:s budget användas till investeringar i infrastruktur, i energisystem, i miljö och klimat, i industri- och tjänstesektor, i sådant som ger jobb här och nu och i framtiden.

Här måste ett svenskt ordförandeskap gå från vackra ord till handling. Vad tänker Cecilia Malmström göra?

EU-ordförandeskapet måste, eftersom den svenska regeringen inte gjort något åt saken hittills, innebära att Europa beslutar att vår konkurrensförmåga ska bygga på att vi i varje land – varje löntagare – och i hela denna union är bäst, skickligast och mest kompetenta på det vi gör, det vill säga att vi inte satsar på att konkurrera med låga löner och inte ställer löntagare mot löntagare.

Vad har Cecilia Malmström för besked i den frågan i dag? Kommer fackliga rättigheter, i vårt fall de avtal som är slutna på svensk arbetsmarknad, att tillåtas gälla fullt ut?

Kommer regeringen under ordförandeskapet att driva frågan om ändringar i utstationeringsdirektivet? Kommer ni att driva den frågan över huvud taget? Kommer regeringen att acceptera en ny kommission som går på tvärs med löntagarnas intressen i denna fråga?

Fru talman! I maj är det toppmöte i EU på temat jobben, ett drygt halvår efter det att krisen blev ett faktum. Det är sannerligen på tiden.

Jag lyssnade till Fredrik Reinfeldt när han i SVT 2:s *Agenda* slog sig för bröstet med att Sverige redan gjort de mest massiva insatserna för att möta krisen.

Studerar man fakta visar det sig dock att Sverige befinner sig i det absoluta bottenskiktet när det gäller krisinsatser. USA, men också Norge, har satsat femdubbelt och tiodubbelt mer än Sverige för att rädda jobb, för att utveckla nya jobb, för att satsa på utbildning.

EU har enats om insatser som motsvarar ungefär 1,2 procent av bnp. Sverige ligger bland de absolut sämsta med 0,4 procent som andel av ekonomin.

Som regering i Sverige står borgerligheten för en passivitet som leder till pessimism och till den protektionism som Cecilia Malmström fasar för. Vad tänker Cecilia Malmström göra för att bryta denna onda cirkel? (Applåder)

I detta anförande instämde Carina Adolfsson Elgestam, Ann Arleklo, Susanne Eberstein, Monica Green, Hans Hoff, Berit Högman, Eva-Lena Jansson, Sonia Karlsson, Agneta Lundberg, Marina Pettersson, Anneli Särnblad och Maryam Yazdanfar (alla s).

Anf. 3 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman, ärade ledamöter och ni som sitter på läktaren! På läktaren sitter några kolleger från den franska nationalförsamlingen som jag också vill hälsa välkomna i dag. Det passar bra när vi har Europadebatt och talar om öppenheten, som faktiskt är väldigt viktig och delvis hotad.

Hårda tider för Europa – så inleds kommissionens arbetsprogram. Så inleder jag även gärna det här. Gärna är väl att ta i. Det är naturligtvis inte särskilt kul tider. Men de har satt EU på prov, och man har hittills visat att samarbetet fungerar och levererar viktiga resultat.

EU är varken mer eller mindre än världens bästa samarbete mellan nationalstater. Det är naturligtvis inte så lite. Det är unikt, och det är fantastiskt i många avseenden. Men det blir heller inte mer än vad vi gör det till, inte mer än vilken politik och vilket ledarskap vi fyller det med.

Nu har vi Sveriges första regering, sedan vi blev medlemmar, som styrs av politisk vilja, politisk ambition, som vet att den vill vara med i samarbetet och delta aktivt, till skillnad från de regeringar som bland andra Marita Ulvskog satt i.

Nu har vi en regering som vet vad den vill, som vill använda samarbetet till att skapa resultat. Ni hör det på Cecilia Malmström. Ni hör det på Fredrik Reinfeldt och många andra. Och nu, om någonsin, behövs ledarskap.

Europa blev nämligen inte rikt av att skydda sig från handel och konkurrens. Tvärtom blev vi rika av att våga vara öppna för handel och för människor från andra länder.

Det var inte genom att sitta och stänga dörren om oss, vara sura och lite rädda som vi byggde upp det välbstånd vi har. Europa har inte alltid varit rikt. Vi kan ta det för givet, men det är farligt att göra det.

En som har skrivit om det väldigt bra är en amerikansk historiker som heter Paul Kennedy. Han skrev så här: Är EG – som det hette när han skrev det här – på grund av den sociala och politiska skillnaden mellan medlemmarna lika kapabel som sina konkurrenter på andra kontinenter att svara på snabba och stora skiften i näringsstruktur? Eller är dess politik mer utformad för att dämpa effekten av ekonomisk förändring på mindre konkurrenskraftiga sektorer och, genom att vara så human på kort sikt, skapar den då konkurrensnackdelar på längre sikt?

Boken skrevs 1987. Då hade EG, som det hette då, tolv regeringar, vilket bekymrade honom redan. Han undrade hur det skulle fungera, om det kunde styras. EMU fanns inte alls som bekant. I dag finns och fungerar EU med 27 medlemmar. Vi har Nicefördrag. Vi samarbetar om fler områden än förut, och vi har en gemensam valuta med 16 medlemsstater. På så sätt är EU kapabelt.

Men frågan hur vi klarar konkurrensen i världen, hur vi slår vakt om vårt välstånd och ökar det är tyvärr fortfarande aktuell och behöver fortfarande bättre svar. Konkurrensen från andra regioner i världen har ökat. Världshandeln har blivit viktigare, och omvandlingstrycket har blivit hårdare. Risken är kanske ännu större i dag att Europa vänder sig inåt och i så fall riskerar jobben och tryggheten.

Ta en vanlig mobiltelefon som de flesta av oss i riksdagen har, en Sony Ericsson-telefon. Är det en klassisk svensk industriprodukt eller inte? Det kanske det inte är. Det är ju en kombination av varor och tjänster. Det står Sony Ericsson på den, och den är byggd av delar från många olika länder, av kunskap från många olika länder.

Är det bra eller dåligt? Det kan vara väldigt bra. Det kan skapa väldigt många jobb. Ju färre hinder för utbyte mellan länder av varor, tjänster och människor som vi har desto fler nya jobb kan skapas. Det är dags att slå vakt om just den inre marknad och den rörlighet som EU är byggt på som också har regler för trygghet när människor rör sig. Det är så vi har skapat vårt välstånd, och det är den öppenheten vi måste slå vakt om nu. För nu hotas den faktiskt.

I dag finns det inga jobb kvar, antar jag, för dem som bygger svarta bakelittlefoner som det står Tillhör Televerket på. Men nya jobb har skapats av Ericsson och många andra företag. Ju fler svenska företag som kan nå andra länder med bra villkor och skapa jobb i Sverige och utomlands desto bättre trygghet får vi.

Därför är det otroligt viktigt att vi slår vakt om öppenheten såsom vi har brukat göra i den här kammaren. Då blir jag bekymrad när vi får signaler från dem som vill ge bidrag till vissa industrier i vissa regioner. Jag blir bekymrad när jag ser dem som vill bromsa en europeisk energimarknad som kan hjälpa våra grannar att bygga och också rena sina ekonomier. Jag blir väldigt bekymrad när jag ser ren skrämselpropaganda om att det skulle vara farligt för företag att ha utländska människor på arbetsmarknaden eller för svenskar att röra sig till andra länder.

Det är ett utbyte som har gjort oss rika. Vi brukar ha enighet i den här kammaren om att det här utbytet, frihandeln, rörligheten och deltagandet i Europasamarbetet är viktigt och bra. Jag vill inte att Europa ska bli ett fattigt museum, där vi sitter och drömmer och tronar på fornstora dar, där vi har jättefina kyrkor och slott som lockar turister från Kina och Indien som kan resa hit billigt men vi européer är fattigare, bittra, arbetslösa och otrygga.

Det är ett starkt, öppet och fungerande Europa som kan säkra jobben, tryggheten och välståndet framöver. Nu har vi sett under hösten att EU svarade på krisen. EU fungerar. EU kan samla sig. Nu gäller för oss, särskilt under svenskt ordförandeskap, att peka ut vägen framåt ur krisen. Den går genom att slå vakt om öppenheten och det EU som finns och fungerar.

Vi behöver mer än på väldigt länge nu ett starkt och öppet Europa. Det är för Sveriges bästa.
(Applåder)

I detta anförande instämde Eliza Roszkowska Öberg och Marie Weibull Kornias (båda m).

Anf. 4 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Ärade åhörare och lyssnare! Centerpartiet har en dröm. Det är drömmen om vårt Europa, en europeisk union där människan står i centrum, ett EU som en verklig global ledare, ett grönt och hållbart Europa och ett företagsamt och välmående Europa. Det är ett Europa som samarbetar om de stora gränsöverskridande frågorna men som ska vara smalare men vassare så att man inte petar i de rent nationella frågorna.

Vår dröm om Europa vill vi förverkliga för Sveriges, Europas och även världens bästa. Vår dröm bygger på vår tro på människan, på hennes förmåga och vilja att skapa en bättre framtid för sig själv och sina närmaste. Vi vill att den europeiska unionen ska axla manteln som en global ledare som värnar och driver på det internationella samarbetet för demokrati, bistånd och mänskliga rättigheter och för frihandel, konfliktlösning och en bättre miljö.

Vår framtid avgörs i betydande grad av EU-ländernas gemensamma kraft och engagemang för att överlämna en grönare och mer hållbar planet till våra barn och barnbarn. Vi vill se ett Europa med kreativitet och entreprenörskap som bygger på vår övertygelse att välbefinnande frambringas genom öppna gränser och fri konkurrens.

Drömmen om Europa i en vidare alleuropeisk mening började på allvar ta form direkt efter andra världskriget. Målsättningen var glasklar: Aldrig mera krig på vår kontinent.

Sedan 1995 är Sverige glädjande nog med och förverkligar denna dröm. Genom årtiondena har unionen gång på gång visat styrkan med sin bärande idé, fredsprojektet, inte minst genom den fantastiska process för demokrati och mänskliga fri- och rättigheter som utvidgningen och de allt närmare relationerna med våra grannar, såväl nära som mer fjärran, utgör.

I dag är krig mellan EU:s medlemsländer otänkbart. Vi löser våra konflikter med samtal och dialog runt förhandlingsbord och i öppna samråd. Det är en oerhörd framgång som gör att vi tillvaror som unionsmedborgare tryggare och friare.

I dessa tider av finanskris och klimatkris, med oro för jobben och för vår planets fortlevnad, med ökad främlingsrädsla och protektionistiska strömningar anser vi i Centerpartiet att det är extra viktigt att lyfta fram allt det som vi har lyckats uppnå i Europa och att vårda det för framtiden. De tendenser till ökad splittring och bristande ledarskap som vi har kunnat bevittna på senare tid är bekymmersamma och måste stävjas.

Vi måste stå upp för likabehandling och icke-diskriminering. Vi måste värna sammanhållningen på den inre marknaden och den fria konkurrensen. Framför allt måste vi försvara öppenheten, friheten och alla människors lika rätt och värde, det vill säga de värden som gjort EU till den gemenskap som unionen är i dag.

Den fria rörligheten för människor, varor, tjänster och kapital är själva grundbulten i det europeiska samhällsbygget, det kitt som binder länder, regioner och medborgare samman. För oss i Centerpartiet är öppenhet och fri rörlighet honnörsord, såväl inom unionen som mellan EU och dess omvärld. Vi vet att ett fritt och mångfasetterat utbyte över gränserna främjar konkurrens, tillväxt och välbefinnande medan slutenhet, inskränkthet och protektionism resulterar i motsatsen.

I vårt öppna Europa får människor möjlighet att utnyttja allt det som vår del av världen har att erbjuda, och vi kan ta till vara den drivkraft som varje människa har att försörja sig själv och förbättra sin tillvaro. Att stänga våra gränser för det fria utbytet är att stänga ute framtid och utveckling.

Därför är det oroande med stämningar även i vårt Sverige som har uttryckts i ord som *go home* och som kan leda väldigt fel om vi inte tillsammans står upp för de principer som länderna i den europeiska unionen är överens om. Dessa principer innefattar tydliga regelverk när till exempel tjänsteföretags verksamhet över gränserna behöver regleras. På längre sikt är målet givet att EU-ländernas ekonomier närmar sig varandra och behovet av regleringar faller bort.

Det finns i dag oroande protektionistiska strömningar i Europa, och det är oerhört viktigt att dessa kan stävjas. Sverige är ett land där handel och export betyder oerhört mycket för vår välfärd. Vi måste vara entydiga i vårt arbete för frihandel och en alltmer integrerad gemensam marknad.

Marita Ulvskog verkade skylla den djupa lågkonjunkturen och jobbkrisen på EU. Hon kunde inte vara mer fel ute. I den kommande valrörelsen inför valet till Europaparlamentet och i vårt europeiska samarbete i övrigt i alla dess delar kommer Centerpartiet att utmana de krafter som vill bygga murar och blicka bakåt. Vi blickar i stället framåt för att förverkliga vår dröm om det öppna, varma, gröna och företagsamma Europa.

Europasamarbetet har nått stora framgångar, men Sverige och EU kan och ska inte luta sig tillbaka och vara nöjda med situationen som den ser ut i dag. Mycket återstår att göra, och Centerpartiet kommer med glöd och engagemang att driva på i den riktning vi vill se och som jag har redovisat.

(Applåder)

Anf. 5 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Världen och de globala problemen har kommit oss nära oerhört snabbt. Det gäller inte bara informationsmässigt, utan i högsta grad också beroendemässigt och konkret. Det handlar om utmaningar som kräver gemensamt arbete och gemensamma beslut. Enskilda personer, familjer, kommuner, regioner och nationalstater räcker inte till. Inom flera områden behöver vi EU för att agera gemensamt och kraftfullt så att världen ska kunna bli tryggare och säkrare för oss alla.

Vi ser de nationsgränsöverskridande miljöproblemen, till exempel koldioxidutsläppen från alla länder som försämrar klimatet för oss alla. Vi ser finanskrisen som kräver ofattbara gemensamma ekonomiska satsningar för att städa upp efter banker som satt oss i kris. Vi ser krig, terrorism och kärnvapen som hotar och dödar människor dagligen. Den internationella brottsligheten, till exempel människohandel, droger och vapen, tränger över varje lands gräns och förstör många människors och familjers liv. Vi vill också se fattigdomen utrotad.

Sverige som nation kan göra mycket åt dessa gränsöverskridande och globala problem – men inte ensamt. Sverige kan alltså inte med nationell politik hantera de problem som slår direkt mot våra egna medborgare.

Därför vill vi kristdemokrater se ett mer handlingskraftigt, legitimt och fokuserat Europasamarbete med globalt ansvar – ett Europa där medlemsländerna beslutar gemensamt i verkligt gränsöverskridande frågor.

Fru talman! Som en global aktör i den del av världen, där EU är den gemenskap och maktfaktor som gör oss handlingskraftiga globalt och regionalt i Europa, är det EU vi bör använda. Detta innebär att vi måste försäkra oss om att EU som vår företrädare bär upp mångfalden av kulturella traditioner, språk och religioner. Per definition hör detta till den europeiska gemenskapens avgörande kännetecken och ska så göra.

Vi vet att respekt för mänskliga rättigheter och grundläggande friheter är en förutsättning för den fred och stabilitet som vi vill ha i alla våra samhällen. Som en global aktör har EU ett särskilt ansvar att främja och skydda de mänskliga rättigheterna.

Dessa krav ställer vi kristdemokrater på alla nya medlemsländer och naturligtvis också på EU:s eget agerande i vår omvärld. Genom att erbjuda samarbete och medlemskap kan EU ställa omfattande krav på ansökarländer, bland annat i fråga om respekt för mänskliga rättigheter, skydd för minoriteter, miljöåtgärder, gränstsvister och förstås även ekonomiska reformer.

Fru talman! För att uppfylla våra krav bör EU vara ett mellanstatligt samarbete som kan hantera de överstatliga beslut som vi alla har behov av. Den fredstanke som EU grundades på ska vara ledstjärna för nödvändigt övernationellt agerande, detta för att kunna lösa egna och andras kriser i vår omvärld.

Vi vill se tydliga beslut om skydd mot terrorismen. Vi vill se tryggare grannländer med ett EU som ställer krav på fungerande rättsliga principer.

Det känns tryggt att kunna lita på EU:s gemensamma värderingar som grund för de ageranden globalt som sker i olika konflikter och kriser, för vi vet vad EU bygger på. Varje medlemsland inom EU kan med hänvisning till det kommande Lissabonfördraget åberopa att övriga medlemsländer genom solidaritetsklausulen kommer till vår hjälp vid kris. Denna ömsesidighet ger en trygghet som vi inte ska förakta.

Fru talman! Det svenska ordförandeskapet kommer att bygga på europeiska och därmed kristdemokratiska värderingar för att harmoniera med majoritetens syn på Europagemenskapen och bädda för de framgångar vi också vill se. Kristdemokratiska värderingar innebär en tydlig utrikespolitik grundad på etiska värderingar och ett ansvarstagande för alla medborgare inom och utanför unionen.

Fru talman! Med denna övertygelse om behovet av en gemensam Europapolitik och vetskapen om att EU kan leverera de beslut och den politik som vi behöver känns det riktigt bra att gå ut och möta väljarna inför det förestående Europaparlamentsvalet den 7 juni och att se fram mot ett svenskt EU-ordförandeskap med start den 1 juli 2009!
(Applåder)

Anf. 6 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Europa är större än EU. Det bör man påminna sig dessa dagar, när regeringsföreträdare i olika sammanhang bombastiskt säger ja till Europa. Senast var det folkpartiledaren Jan Björklund vid sitt partis

riksmöte förra helgen. Egentligen menade ju Björklund ja till EU – ja till Europeiska unionen – och därmed ja till ökad överstatlighet, ja till inskränkningar i den svenska kollektivavtalsmodellen och ja till kapitalets frihet, bara för att nämna några saker vi så att säga har fått på köpet genom vårt medlemskap i Europeiska unionen.

Europa är som sagt var större än EU. Det handlar om nästan 200 miljoner människor av andra nationaliteter: norrmän, ryssar, ukrainare med flera. Det handlar om ytterligare 70 miljoner om man även räknar Turkiet som ett europeiskt land.

Vänsterpartiets vision är ett brett alleuropeiskt samarbete på demokratisk grund, öppet för alla Europas länder som uppfyller krav på demokrati och mänskliga rättigheter. I stället för byråkratiska eliter i slutna rum, vilket ofta är verkligheten i dagens EU, ska demokratiskt valda företrädare för medborgarna avgöra den politiska utvecklingen. Det ska inte finnas något fördrag som i förväg slår fast den politiska inriktningen. Samarbetet ska vara flexibelt, och länderna ska själva avgöra inom vilka områden de vill delta i samarbetet.

Därför, fru talman, vill jag hävda att Vänsterpartiet är det mest Europavänliga partiet men samtidigt det mest EU-kritiska partiet här i riksdagen.

Men vi kommer självklart i den kommande EU-valrörelsen att arbeta hårt för att nå så bra valresultat som möjligt för Vänsterpartiet så att vi kan skicka våra EU-kritiska representanter till Bryssel. Där kommer de naturligtvis också att göra allt för att de beslut som fattas i EU blir så bra som möjligt utifrån våra värderingar.

Vi kommer att agera på samma sätt i EU-parlamentet och EU som vi gör i Sveriges riksdag, kommuner och landsting enligt det regelverk som råder.

Fru talman! EU är en del av världen. Det mullrar av missnöje i EU. Den finansiella krisen och den ekonomiska nedgången har lett till social oro och våldsamma upplopp i olika europeiska städer.

Men dagens läge har inte kommit som en blixtnadå från klar himmel. Under en längre period har den sociala situationen i EU stegvis försämrats. Lönernas andel av den samlade bruttonationalprodukten sjunker. Antalet arbetande fattiga ökar inom unionen och uppgår i dag till ca 20 miljoner, varav de flesta är kvinnor. Man kan säga att det sker en amerikanisering av den europeiska arbetsmarknaden där människor har jobb men ändå inte får räkningen att gå ihop i slutet av månaden. Den sammantagna bilden i EU visar på en social polarisering som den finansiella krisen tyvärr ytterligare kommer att spåda på.

Om drygt en vecka träffas EU:s regeringschefer för att diskutera vad som kan göras för att motverka finanskrisen och hur EU ska agera inför G 20-mötet i London, då världens ledare träffas för att diskutera frågan på global nivå.

Trots att den internationella finanskrisen visar på behovet av kraftfulla åtgärder mot dagens spekulationskapitalism är den svenska regeringen avvaktande. Den vill till exempel inte binda sig vid åtgärder mot existerande skatteparadis. Samtidigt stöder dock regeringen att Internationella valutafonden ska få ett ökat ansvar för övervakning av ländernas ekonomi och finansmarknaderna. Det är en valutafond som med sina

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

krav på privatiseringar och nedskärningar i offentlig verksamhet mer är en del av problemet än av lösningen.

Vänsterpartiet anser att Sverige i EU ska verka för ett reformerat internationellt finanssystem grundat på hållbar utveckling, offentligt ägande och kontroll av finansinstitutioner, öppenhet och transparens, begränsningar och förbud av spekulativa finansiella instrument samt grundläggande reformering av Internationella valutafonden och Världsbanken. Inte minst handlar det om röstreglerna, som gynnar USA och västvärlden i övrigt på utvecklingsländernas bekostnad.

Fru talman! Strejkrätt ska gå före marknadsfrihet. EU är skapat för att avreglera marknad och undanröja hinder för kapital och företag. När EG-domstolen försvagar den svenska kollektivavtalsmodellen i och med sitt utslag i konflikten mellan Byggnads och det lettiska företaget Laval innebär det begränsning av strejkrätten i Sverige, urholkade kollektivavtal och lönepress.

Vänsterpartiet krävde att Sverige inte skulle godkänna Lissabonfördraget utan garantier för den svenska kollektivavtalsmodellen. Men majoriteten har valt att godkänna fördraget. Vi ger inte upp kampen. Lissabonfördraget har ännu inte trätt i kraft. Irland ska genomföra en ny folkomröstning, och det öppnar en möjlighet för Sverige att få igenom juridiskt hållbara garantier för den svenska kollektivavtalsmodellen innan detta fördrag träder i kraft.

I detta anförande instämde Lena Olsson (v).

Anf. 7 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Som flera har sagt är 2009 ett mycket intressant år. Vi har EU-parlamentsval i juni. Det blir svenskt ordförandeskap i EU den 1 juli. Vi har också FN:s klimatomöte i november och december.

Det finns många viktiga frågor. Det finns något som de här tre sakerna har gemensamt, nämligen att klimatfrågorna står i centrum för alla tre händelserna. Därför är också svenska folket klokt när sju av tio säger att det är klimatfrågorna som är de absolut viktigaste EU-frågorna just nu – detta år. Trots det är det bara fem av tio, det vill säga hälften av svenska folket, som tänker gå och rösta i EU-parlamentsvalet. Det borde leda till eftertanke.

Jag tror att det viktigaste budskapet vi har att föra fram är att politik gör skillnad. Det finns en mycket bra anledning att gå och rösta i EU-parlamentsvalet den 7 juni. Det finns en mycket viktig anledning att engagera sig i frågorna, nämligen att politik gör skillnad.

Är det någon som vet vilken den svenska insatsen var i EU-frågorna förra året? När jag är ute och ställer den frågan är det knappt någon som kan svara. Det vet vi inte, säger man. Nej, vi vet inte det därför att den svenska regeringen har satt sig på åhörarläktaren. Den är inte längre aktiv i EU-frågorna. Det finns ingenting som utmärker den svenska positionen.

Vi från Miljöpartiet menar att politik måste göra skillnad. Vi måste få ett politiskt ledarskap som lyfter fram frågorna och vågar ha det mod som behövs för att lyfta fram klimatfrågorna på EU-nivå. Det duger inte att lägga fram en klimatproposition i Sveriges riksdag där man säger att de ekonomiska styrmedlen är jätteviktiga, men vi väntar till nästa mandatperiod. Vi väntar till långt efter FN:s klimatomöte i november.

Till skillnad från Anna Kinberg Batra som citerade kommissionens arbetsprogram skulle jag vilja använda huvudrubriken *Insatser nu för ett bättre EU*. Det är detta det handlar om. Det är insatser *nu* och agerande *nu* som är det viktiga. Vi kan inte vänta. Klimatet kommer inte att vänta till nästa mandatperiod. Insatser behövs nu. Om vi ska övertyga de andra EU-länderna om hur viktigt det är att ha en aktiv klimatpolitik och ordentliga mål inför FN-toppmötet i Köpenhamn och om vi ska övertyga de andra staterna och utvecklingsländerna om hur viktigt det är att satsa på aktiva klimatåtgärder måste vi också våga göra någonting nu. Insatserna behövs *nu* för ett bättre EU och ett bättre Sverige.

Vi kan ta ett exempel nu när man diskuterar återhämtningsplanen för EU. Vad är det man satsar på? 85 procent går till fossilämnen. Bara 15 procent av de 5 miljarder euro som ska satsas går till förnybara energikällor trots att EU så sent som för ett år sedan sade att 20 procent måste vara förnybara energikällor. Inte ens detta orkar man upp till när man säger att vi behöver en återhämtningsplan. Det är tragiskt att höra. Politik måste göra skillnad. Vi måste ta stegen framåt.

Tillsammans med klimatet har vi en utmaning till. Det är naturligtvis jobbfrågan – sysselsättning. Föreنا dessa två kamper, så kommer det att fixa sig! Miljö ger jobb. Satsa på förnybara energikällor! Satsa på framtiden! Det skapar sysselsättning, och det skapar sysselsättning *nu*. Det är något vi måste kämpa för tillsammans.

Det finns många utmaningar under året. Vi måste våga anta utmaningarna. Vi måste också jobba globalt. Som flera har varit inne på tycker vi inte om nationell protektionism. Vi gillar inte EU-protektionism heller. Det måste handla om att riva EU:s murar.

En av de prioriterade frågorna i kommissionens program i år är en grönbok om fiskepolitiken. Då måste också Sveriges regering se till att vi får en fiskepolitik som inte går ut på att vi har fiskeavtal med andra länder långt borta där EU ger tillträde till att fiska ut havet. Vi måste se till att vi får en fiskepolitik för framtiden. Här måste regeringen agera.

Vi måste riva EU:s murar inte bara för att släppa igenom varor utan också för människor. Vi måste ha öppna gränser. Tyvärr går utvecklingen i fel riktning. Det blir svårare och svårare att ta sig till EU. Vi måste få ett mänskligare EU. Vi måste ta emot flyktingar som behöver vårt stöd. Den utvecklingen ser vi tyvärr inte i dag. Politik måste göra skillnad. Det är ett vägval för EU som vi måste göra, och vi måste agera.

Lissabonfördraget är ett steg tillbaka. Jag hoppas verkligen att Lissabonfördraget inte blir antaget. Det bygger på gamla drömmar om ett EU. Vi måste ha ett annat EU. Lissabonfördraget innebär framför allt inga nya verktyg alls för miljö- och klimatfrågorna. Därför tycker vi inte om detta.

Anf. 8 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman och ärade ledamöter! Den här debatten ordnas formellt med anledning av kommissionens arbetsprogram för nästa år. Min avsikt är – precis som statsministerns – att återkomma och diskutera ordförandeskapet, men jag gör naturligtvis det gärna i dag också. Förberedelserna inför ordförandeskapet innebär naturligtvis oändligt mycket mer än en blogg och en webbplats, även om jag förstår att det är en tacksam poäng.

Vi har kanske det svåraste ordförandeskapet framför oss på många år, och vi är ödmjukt medvetna om detta. Den ekonomiska krisen och den institutionella osäkerheten gör att det här kommer att bli mycket svårt.

Vi har också klimatfrågan, där vi just nu kämpar för att EU inte bara ska vara överens om de politiska principerna och lagstiftningen utan också kunna finansiera det avtal vi har kommit överens om. Den ekonomiska krisen – här låter jag nästan som Ulf Holm – utgör en möjlighet att ställa om våra samhällen till ett miljösmartare samhälle, att vi kan använda teknik och gröna jobb till att skapa en ekoeffektiv ekonomi. Kommissionen beräknar att flera miljoner nya jobb kan skapas på det sättet. Det gäller att lansera idén och få våra europeiska vänner och kamrater att förstå detta. Här är Sverige mycket aktivt.

Det handlar också om energifrågan, förnybar energi, energieffektivering och samarbete, en liberaliserad energimarknad, som jag förstår att Socialdemokraterna är emot, och ett antal energisatsningar. Sverige har mycket att bidra med här – och det gör vi. Vi har lagt fram en klimatproposition, som faktiskt är den mest ambitiösa i hela Europa.

Att Marita Ulvskog tycker att detta inte är nog förstår jag. Jag förstår hennes frustration. Den måste hon förstås ge uttryck för, men den är felaktig. Vi gör otroligt mycket i Europeiska unionen. Vi är pådrivande i att försöka lösa den ekonomiska krisen. Det är ingenting man gör över en kvart. Det är jättesvåra frågor. Vi försöker bidra till att EU gemensamt får ordning på de stora systemen, makroekonomisk stabilitet, krediter, mot protektionism och för öppna marknader.

Det ska alldeles snart vara ett toppmöte om jobben. Inför detta ska vi diskutera hur vi kan hantera arbetsmarknaden under den ekonomiska krisen. Inför det kommer det att föras samtal och genomföras seminarier med arbetsmarknadens alla parter. Här bidrar vi mycket med våra erfarenheter.

Den svenska modellen, som vi är stolta över och står upp för, väcker intresse och nyfikenhet. Jag har själv varit på många seminarier och talat om den och svarat på frågor. Vi står upp för den, och vi uppfattar den inte som hotad i Europa. Jag förstår att det är tacksamt att inför Europavalet måla ut modellen som hotad i Europa, men den är inte det. Den svenska modellen med kollektivavtal står sig väl. Den är inte hotad.

Kommer vi som en konsekvens av detta att omförhandla utstationeringsdirektivet? Nej, det kommer vi inte att göra. Den frågan har jag svarat på många gånger, och även Sven Otto Littorin har gjort det. Vi kommer inte att omförhandla det därför att vi inte tror att det är lönt. Det kommer att vara många års förhandlingar om något som inte kommer att förbättras. Det finns starka krafter i Europa som drar åt ett helt annat håll än vad vi gör i den här kammaren. Vi tror inte att det är lönt att omförhandla det.

Vilka andra frågor driver vi i Europa? Vad gör regeringen i Europa? Vi har till exempel drivit igenom en Östersjöstrategi som kommer att antas nästa år. Vi är pådrivande för öppenheten och för utvidgningen. Vi står upp för frihandeln. Vi är en av de mest hängivna försvararna av detta. Tillsammans med Polen har vi tagit initiativ till ett östligt partnerskap som ska antas under våren. När det gäller jämställdheten är Sverige ett föregångsland. Vi kommer att ha ett antal konferenser för att lyfta upp frågorna under vårt ordförandeskap. Det gäller både traffickingfrågan

och jämställdhet ur ett företagarperspektiv. Vi driver på för en förändring av Lissabonstrategin, och vi är helt eniga med det Marita Ulvskog sade om budgeten. Tyvärr är det en svår fråga att komma fram med.

I många frågor har regeringen och Socialdemokraterna en samsyn i Europapolitiken. Det hade kunnat vara en tillgång, men jag undrar vad som kommer att ske i framtiden. Vad regeringen driver i Europa är ganska tydligt, men hur blir det med en rödgrön regering i Europa? Den frågan skulle jag vilja få svar på.

(Applåder)

Anf. 9 MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Krisen är inte EU:s fel, även om Staffan Danielsson försöker pådyvla mig och den socialdemokratiska gruppen i riksdagen en sådan ståndpunkt. Ansvaret ligger på betydligt fler händer. Ansvaret är det blinda marknadstänkande som bland annat lett till att aktörer på finansmarknaden har kunnat leka med människors pengar och att regeringar har låtit detta ske. De jag anklagar är i första hand den svenska regeringen som har gjort fel saker i ett läge där man måste möta en kris med precisa åtgärder. Då har man dragit ned på utbildningssatsningar och avvisat staten, samhället, det gemensamma, som någon som ska hjälpa till i ett läge när krisen drabbar oss alla.

Krisen är ett tecken på att ett ekonomiskt system dramatiskt har visat att det inte fungerar. När George W. Bush tvingades avsluta sin presidentperiod med att fatta beslut om förstatligande av amerikanska banker, kan man säga att en stark symbolisk punkt sattes för en inte fungerande modell. I det läget är det viktigt att man har en regering som i EU-sammanhanget och på hemmaplan driver en tanke som handlar om att vi inte ska stå passiva, att vi inte ska säga att krisen har åstadkommit av någon annan och att ansvar måste tas av någon annan, utan då måste man fatta beslut själv. Det kan handla om allt från att se till att de människor som drabbas här hemma får stöd och hjälp, att de företag som drabbas får en chans att övervintra, utvecklas och ta nya tag till att i EU-sammanhanget driva frågor som når fram till det Staffan Danielsson också talade om, nämligen lika behandling i EU. Det ska inte vara så att människor som kommer från någon annanstans till svensk arbetsmarknad ska tvingas jobba med sämre löner och villkor än andra. Vi vill inte ha en armé av låglönare som turnerar genom EU:s medlemsländer och tvingas bjuda ut sig till lägre lön, sämre och farligare villkor därför att EU och den här regeringen inte är beredda att slåss för ett utstationeringsdirektiv eller för en sammansättning av den nya EU-kommissionen som ska väljas som lovar att se till att fackliga rättigheter går före den fria rörligheten. Det är vad det handlar om. Då kommer EU att få det svårt att bli det folkliga projekt vi behöver för att höja valdeltagandet i Europaparlamentsvalen.

Regeringen väljer elitens väg, och regeringen väljer marknadstänkandets väg – när till och med amerikanska regeringar har insett att den inte bär åt rätt håll.

Anf. 10 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman och ledamöter! Vi nåddes i förmiddags av beskedet att Saab varslar 750 anställda i Trollhättan. Vad är viktigast för dem i den

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

här debatten? Det är två saker. Den ena är att nya jobb kan skapas. Saab 99, som jag övningskörde för över 20 år sedan, görs inte längre. Men genom satsningar på forskning, utveckling, grön teknik och mycket annat kan Trollhättan bli ett centrum för fler och nya jobb som gör nya sorters bilar. Tänk om Trollhättan kunde bli bäst i världen på miljöbilar. Dit är det tyvärr lite för lång tid kvar, men omöjligt är det inte om man bara skapar förutsättningar för företag att växa.

Sedan behöver man bra villkor när man har jobb.

Då skulle jag vilja påpeka och understryka det Cecilia Malmström sade. Vi har 22 alliansministrar som nu alla jobbar mer eller mindre hela dagarna med att påminna om respekten för varandras olika arbetsmarknader. Vi för sådana diskussioner även med våra systerpartier i andra europeiska länder.

Vi är överens om att löntagarnas rättigheter stärks i Lissabonfördraget, och där är vi överens även med Wanja Lundby-Wedin. Men vi säger nej till central reglering av arbetsrätten, för den sköter man bäst hemma, hos parterna, och gärna så nära människor som möjligt. Jag vill inte ha en centralstyrd arbetsrätt. Jag tror dessutom att den skulle bli sämre, särskilt med tanke på den svenska modellen, eftersom vi har olika modeller i olika länder.

Jag skulle vilja fråga Socialdemokraterna, som pratar om lika behandling: Vad tycker ni om att svenska jobb numera skapas genom att svenska företag rör sig över gränserna till andra länder? Vad är det för fel om till exempel en skånsk småföretagare etablerar verksamhet i Tyskland med väldigt bra villkor enligt den tradition vi har här och i nivå med det som gäller i Tyskland? Ska man inte få göra det om det kommer ett tyskt fack och tycker något annat av konkurrensskäl? Det är sådant den här frågan handlar om. Det finns protektionistiska krafter i rörelse här.

Jag tycker att Marita Ulvskog slarvar med sanningen här. Om man säger att det pågår dumpning och att vi skulle tillåta dumpning ljuger man för det första och skrämmer upp protektionistiska krafter för det andra – krafter som inte gillar utlännningar av olika mer eller mindre osympatiska skäl. Det kan i värsta fall vara farligt. Vi måste stå upp för öppenheten, för sanningen och för vikten av att respektera olika länders arbetsmarknadsmodeller.

Marita Ulvskog talade förut om showtime. Apropå showtime tycker jag att vi ska prata en liten stund om ordförandeskap och ledarskap. Nu närmar sig ett skarpt läge, som flera har talat om. Vi vet alla varför det är viktigt att ha ordning på torpet i höst när vi är ordförandeland.

Tänk er då, apropå showtime, att det skulle vara till exempel statsminister Ulvskog som höll i ordförandeskapet, med till exempel miljöminister Holm och kanske finansminister eller utrikesminister Johnson. Hur skulle de jobba tillsammans? Hur skulle det låta på regeringssammanträdena då, till exempel inför toppmötet om någon vecka?

Marita Ulvskog kanske skulle börja med att föreslå att vi satsar oss mer ur krisen, kanske med dubbelt så höga bidrag som hennes partivän Jan Andersson har föreslagit. Någon, kanske utifrån, undrar varifrån de pengarna ska komma men får inget svar, för då kommer Ulf Holm och säger något om transporter och energi, som helst ska minskas. Men hur går det med jobben då, undrar kanske statsminister Ulvskog. Men hon får inget svar på det heller, för då ringer den kinesiske presidenten och und-

rar hur det blir med klimatförhandlingarna, under tiden som finansminister Johnson säger någonting om en ny ekonomisk världsordning.

Hur skulle ni sköta ett ordförandeskap bättre? Och framför allt: I vilken riktning skulle det gå? Hur skulle ni få Sverige ur krisen och möta klimathotet? Visst skulle det bli showtime, men var är de politiska svaren, det politiska ledarskapet och den politiska sanningen hos oppositionen?

(Applåder)

Anf. 11 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Den djupa lågkonjunkturen i världen är inte EU:s fel, säger nu Marita Ulvskog. Jag tackar för den insikten. Men i nästa mening säger Marita Ulvskog att felet är den svenska regeringens. Då blev det ju lika fel igen! Regeringen agerar starkt och omdömesgillt i det här svåra ekonomiska läget, och det tror jag att svenska folket inser.

Marita Ulvskog beskriver nu andra länders EU-medborgare som en "armé av låglönare". Jag vet inte om det uttrycket är så mycket bättre än "go home".

Vad gäller sakfrågan, tjänsteexporten, att det finns regelverk och att de kan behöva justeras är vi överens om. Men är vi överens om att det är långsiktigt bra med ett Europa som har utvecklats så att vi kan avveckla detta och ha en fri rörlighet? Jag hoppas att vi är överens om det också.

I Centerpartiets valplattform inför Europaparlamentsvalet presenteras en rad vassa förslag för att stärka den enskilda människan och hennes frihet och rättigheter, för att göra EU till en global ledare att räkna med, för att göra vår del av världen grönare och mer hållbar och för att främja företagsamhet och välfärd.

Centerpartiet anser att det behövs ett smalare men vassare EU. Vi menar att unionen ska prioritera och kraftsamla för att kunna möta stora, gränsöverskridande frågor som miljö, utrikespolitik, handel och brottsbekämpning.

Samtidigt vill vi inte att EU lägger sig i de frågor, till exempel skola, sociala trygghetssystem, kultur, jakt och naturresurser med mera, som enskilda människor och beslutsfattare på lokal, regional och nationell nivå bättre kan bestämma. Att rätt beslut ska fattas på rätt plats är en naturlig följd av vår syn på att samhället ska byggas underifrån.

Vi vill därför stärka skyddet för människans frihet och personliga integritet. Vi vill bland annat inrätta en integritetsskyddskommitté med befogenhet att stoppa lagförslag som kan kränka den personliga integriteten och att väga in integritetsperspektivet i EU:s arbete med konsekvensanalyser. Hot mot det öppna samhället ska som grundprincip bekämpas med det öppna samhällets metoder. Det är vår ledstjärna.

Vi i Centerpartiet tycker att det ska vara enkelt och lönsamt att vara miljövän i Europa. Vårt långsiktiga mål är ett fossilfritt EU, där hållbar resursanvändning förenas med hög ekonomisk utveckling för att nå klimatmålen. För oss går miljöhänsyn och tillväxt hand i hand. Vi menar att EU måste fortsätta att visa ett starkt ledarskap på den globala arenan, inte minst inför toppmötet i Köpenhamn i december.

Sverige får nu snart världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik. Sverige är oerhört pådrivande i dessa frågor inom EU och har nått

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

stora framgångar. Sverige tar nu avstamp för vårt ordförandeskap och inför klimatmötet i Köpenhamn.

Ulf Holm, som vill att Sverige ska lämna EU, anklagar nu alliansregeringen för passivitet i EU-samarbetet. Verkligheten är precis den motsatta. Ulf Holms ord är tomma.

Ett tryggt och säkert Europa garanterar medborgarnas säkerhet. Det är ett Europa som ligger steget före i kampen mot brottsligheten. Ett närmare samarbete förhindrar att den organiserade brottsligheten, narkotikaligor, människohandlare och terrorister utnyttjar de friheter som EU innebär. Främst handlar det om ett förstärkt och utökat samarbete mellan de brottsförebyggande myndigheterna. Även här är Centerpartiet starkt pådrivande.

Till sist, fru talman: Centerpartiet vill också att EU ska ta sitt ansvar för att Östersjön ska vara ett levande hav vad avser biologisk mångfald, handel, utveckling och rekreation. Sju av världshavens tio största döda bottnar finns i Östersjön, och miljösituationen är kritisk. Det är dags att se vårt innanhav som en angelägenhet för hela Europa.

Anf. 12 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Jag vill lyfta fram ytterligare några politiska utmaningar som vi står inför och som har både europeisk och global verkan och effekt. Det gäller, som många har sagt tidigare, miljöbelastningen och främst klimatfrågans hanterande. Det är också energiproduktionen och dess effekter.

Energiproduktionen är huvudsakligen en nationell angelägenhet, men både produktion och distribution av avfall är en direkt miljöfråga, som också är nationsgränsöverskridande i praktiken.

Fru talman! När Kristdemokraterna på 60-talet lyfte fram vatten- och luftföroreningar som ett problem som hotade naturen fick vi tilltalsnamnet Vatten- och luftpartiet. I dag sitter vi alla i samma båt och arbetar för en bättre miljö – miljö är ett uttryck som inte fanns på 60-talet.

Kristdemokraterna anser:

- Miljöpolitiken får inte begränsas till endast europeisk miljö, utan ansvaret måste också vara globalt. Det är en uppgift för EU att verkställa det.
- EU behöver en budgetpost för insatser och investeringar i utvecklingsländer – de som verkligen drabbas av klimatförändringar, ja, de som kommer att drabbas allra mest.
- Vi vill se en reduktion av utsläppen som överstiger de 20 procent som har planerats.
- Vi vill se åtgärder mot den globala fiskeflottan, som i dag är två och en halv gång större än den uthålliga fiskekapaciteten.
- Vi vill se en jordbrukspolitik som bidrar till den globala livsmedelsförsörjningen för att pressa tillbaka den rådande svältsituationen, som i dag är omänsklig på vissa håll i världen.

Fru talman! Det är tyvärr inte osannolikt att klimatförhandlingarna på det förestående Köpenhamnsmötet då världens regeringar möts får stå tillbaka med anledning av den pågående finanskrisen.

En värld i ekonomisk kris har sämre förutsättningar att investera i miljöteknik än en värld i ekonomisk tillväxt. Det är något att tänka på för de politiska partier som på 1970-talet pläderade för nolltillväxt i nationalräkenskaperna.

Fru talman! Den svenska regeringen måste under vårt ordförandeskap göra allt för att också upprätthålla och accelerera tempot i de åtaganden som andra länder gjort. Allt annat skulle vara mycket tragiskt både för oss och för kommande generation. Här kommer verkligen svenskt och europeiskt ledarskap att sättas på prov under nästa halvår.

Fru talman! Det är angeläget för oss beslutsfattare att alla klimatforskare kommer till tals. Vi har inte råd att välja fel vägar genom nutidshistorien. Det är långt ifrån alltid som en majoritet har rätt i sak även om den i en demokrati får rätt på kort sikt.

Som beslutsfattare måste vi söka sanningen och med ödmjukhet korrigera oss efter rådande verklighet.

Anf. 13 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Det svenska ordförandeskapet blir en svår men spännande utmaning, som Cecilia Malmström sagt. Det finns många länkar på riksdagens och regeringens hemsidor om detta. Som Marita Ulvskog påpekat kan man där läsa till exempel om invigningen av den svenska logotypen, ett avsmalnande gult S mot blå bakgrund som symboliserar tiden från midsommarsol till vintermörker, om jag förstått saken rätt – möjligtvis en vågad metafor. Man kommer att tänka på gamla svenska ordspråk, exempelvis upp som en sol och ned som en pannkaka eller början i dur och slutet i moll.

Och vem vet vad som kan hända efter den andra irländska folkomröstningen?

Även om jag, som sagt, tillhör det mest EU-kritiska partiet här i kamraren vill jag att Sverige ska lyfta fram och driva frågor som är viktiga för folkflertalet i EU, för öppenhet och demokrati, för miljön och klimatet med mera.

Regeringen säger att den om möjligt ska involvera det civila samhället i ett i genuin mening svenskt ordförandeskap. Då är det synd, tycker jag, att så lite har kommit fram om detaljerna i det svenska ordförandeskapsprogrammet. Det är först i juni, eller kanske till och med i juli, som detta kommer att presenteras – ingen vidare öppenhet eller dialog, kan man tycka.

Vi i Vänsterpartiet har presenterat en mängd saker som vi tycker ska ingå i det svenska ordförandeskapet. Bland annat vill vi att det svenska ordförandeskapet ska bli ett feministiskt ordförandeskap. Det kan man tycka verkligen behövs när man ser alla så kallade familjefoton från toppmötena – till 90–95 procent män. Här har Sverige ett stort ansvar för att driva på just för att bryta detta gubbvälde inom EU.

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Regeringen har därför uppmärksammat feministiska frågor samt detta med att under det svenska ordförandeskapet stärka kvinnors representation på alla nivåer vid möten och beslutsfattande.

Vi i Vänsterpartiet har även lyft fram andra viktiga frågor. Återigen vill vi naturligtvis att Sverige under ordförandeskapet uppmärksammar och försvarar den svenska kollektivavtalsmodellen. Vi vill att Sverige aktivt informerar och sprider kunskap om det svenska förbudet mot köp av sexuella tjänster som en modell för att minska prostitutionen och människohandeln för sexuella ändamål.

Vi vill också lyfta fram den svenska alkoholpolitiken som en viktig del av en folkhälsopolitik. Trots de negativa effekterna av inträdet i EU har vi i Sverige i den frågan lyckats bättre än andra EU-länder.

Vi vill till exempel att Sverige i samband med jordbruksministrarnas möte i Växjö om mat och klimat lyfter fram frågan om köttkonsumtionens klimatpåverkan. Insikten ökar om att vi i den rika delen av världen inte kan fortsätta med en köttkonsumtion på dagens nivå.

Dessutom välkomnar vi Turkiet som medlem i EU om Turkiet lever upp till Köpenhamnskriterierna. Ett av de största problemen är situationen för kurderna. Sverige har många kontakter med det kurdiska folket, och många kurder bor i dag i Sverige. Därför tycker vi att Sverige har goda förutsättningar att under sitt ordförandeskap på ett konstruktivt sätt lyfta fram kurdfrågan.

Fru talman! Det här är några av de frågor som vi tycker att Sverige ska driva under ordförandeskapet. Men regeringen är, som sagt, förtegen. Med den attityden kan det bli svårt att leva upp till EU-parlamentets förhoppningar om det svenska ordförandeskapet. EU-parlamentet har ju skjutit upp frågan om den nya öppenhetslagstiftningen så den ska avgöras under det svenska ordförandeskapet. Så lev upp till de här förhoppningarna, Cecilia Malmström, och visa mer öppenhet kring det svenska ordförandeskapet!

Anf. 14 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Ja, klimatfrågorna är A och O och måste lösas under året. Fortfarande saknar jag initiativ från EU-ministern på det här området. Vi har redan hört att det är viktigt med miljön och att något görs. Men var finns de konkreta förslagen? På vilket sätt försöker man övertyga de andra EU-länderna och länder utanför EU om att vi måste ta stegen nu?

Precis som jag sade i mitt första inlägg är det ingen bra början att lägga fram en klimatproposition i Sveriges riksdag när åtgärderna vidtas först nästa mandatperiod. Det är ett totalt misslyckande i klimatpolitiken! Vi behöver åtgärder *nu* och vi behöver få dem på papperet *nu*.

I Lissabonfördraget som Cecilia Malmström så mycket hyllar finns inte ett enda verktyg för en bättre miljö- och klimatpolitik. I stället blickar man där tillbaka, till det gamla. Man föreslår ju där en EU-president och en utrikesminister, och rättsliga och inrikes straffbestämmelser ska bli det nya och det viktiga. Nej, det är inte den sortens EU som svenska folket vill ha. Vi vill ha ett EU som sysslar med klimatfrågorna, som sätter klimatfrågorna i fokus och som vi kan jobba tillsammans med.

Jag kan lugna dig, Anna Kinberg Batra. Det kommer att bli alldeles utmärkt med en rödgrön regering. Vi var helt ense i Klimatberedningen om att vi behöver vidta åtgärder, och åtgärderna behöver vi vidta *nu*. Där

finns mycket mer gemensamt än vad den borgerliga regeringen lyckats med.

Jag tror att det är väldigt viktigt att se de förändringar som nu kommer och att göra något åt dem. Lissabonstrategin ska vila på tre ben, på ekonomi, miljö och det sociala. Men också där saknas den svenska visionen. Man väljer att prata enbart om ekonomi. Man lyfter inte aktivt in miljöfrågorna i Lissabonstrategin. Framför allt lyfter man inte in de sociala frågorna.

Det är jättebra att Cecilia Malmström och Sven Otto Littorin på seminarier pratar om den svenska modellen. Men det hade varit ännu bättre om ni gjorde det på ministerrådets möten där ni ska fatta besluten och där diskussionerna förs om den europeiska arbetsmarknadspolitiken – med utstationeringsdirektivet. Det är i ministerrådet som diskussionen måste föras, inte på en massa seminarier. Ja, det ena utesluter inte det andra, men ministerrådet är trots allt viktigare.

Centerpartiet lever på något sätt i det fördolda, i det glömda. Omvärldsbevakningen från Centerns sida måste vara under all kritik. Miljöpartiet kräver inte utträde ur EU, Staffan Danielsson! Centern kräver ett smalare men vassare EU. Ändå röstar ni här i riksdagen för Lissabonfördraget som ger EU ökad makt inom 60 politiska områden. Staffan Danielsson står här och säger att vi måste ta bort de integritetskränkande förslagen på EU-nivå. Men här i riksdagen röstar han för FRA, Ipred och allt vad det nu heter.

Det är inte konsekvent. Omvärldsbevakningen måste öka betydligt inom Centern. Tack och lov finns Miljöpartiet som agerar på samma sätt både här i riksdagen och i EU för en bättre klimatpolitik, för en bättre fiskepolitik för framtiden, för fackliga rättigheter och för att integritetskränkande lagstiftning ska stoppas.

Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp):

Fru talman! Regeringen avser att i olika former återkomma till riksdagen för att i mer detalj diskutera förberedelserna, läget och programmet inför det svenska ordförandeskapet. Jag kan glädja Jacob Johnson med att en del av det som han nämnde kommer att finnas med där.

Jag försökte använda min talartid för att ge exempel på frågor som den svenska regeringen driver i det europeiska samarbetet. I en del frågor har vi tagit initiativ – Östersjöstrategin, det östra partnerskapet är ett svenskt initiativ. I andra frågor är vi pådrivande, med mer eller mindre framgång naturligtvis. Det är 27 länder som samarbetar. Vi har inte alltid samma uppfattning, men vi är pådrivande, högljudda och konstruktiva. Vi rör oss mot kärnan i Europa från svensk sida. Om Socialdemokraterna frågade sina socialdemokratiska kolleger i Europa tror jag att de skulle få den bilden bekräftad.

Vi vill ha ett EU som bättre än i dag svarar mot de behov som vi har, ett EU som skapar förutsättningar för nya jobb, som hanterar klimatkrisen, som tar itu med den gränsöverskridande brottsligheten, som står upp för mänskliga rättigheter och demokrati i världen, ett EU som har en långsiktigt hållbar och socialt sammanhållen tillväxt och ett EU som utvidgas. Sanningen att säga är EU inte samma sak som Europa, men snart är det så. I princip alla resterande Europas länder är kandidater till

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

det europeiska samarbetet, och jag hoppas att alla de som vill och uppfyller kriterierna snart blir medlemmar.

Det är frågor som är gränsöverskridande och där vi måste agera gemensamt. Här är EU ett viktigt verktyg, och jag är väldigt glad över att konstatera att svenska folket också tycker det. Aldrig tidigare har så många svenskar tyckt att EU är viktigt. Aldrig tidigare har så många svenskar ställt sig bakom EU-medlemskapet. Tillsammans löser vi problemen.

Regeringen står upp för våra visioner. Men vi är tydliga med vad vi vill med EU-medlemskapet, vilken politik vi driver även om vi i detalj inte har kunnat diskutera allt här i dag. Vi har fortfarande inte fått någon klarhet i vad Socialdemokraterna vill driva, annat än att de vill göra mer och bättre. Det är den sammanfattande kritiken. Det duger inte riktigt inför Europaparlamentsvalet den 7 juni. Ni måste välja några tydliga alternativ.

(Applåder)

Anf. 16 MARITA ULVSKOG (s):

Fru talman! Det finns ingen risk för lönedumpning, säger Moderaternas representant i debatten Anna Kinberg Batra. Men svenska löntagare ser den risken. Hela den europeiska fackföreningsrörelsen ser den risken och lever dessutom med lönedumpningen. Socialdemokrater i hela EU ser risken, så också en och annan borgerligt sinnad politiker utanför Sveriges gränser. Men Anna Kinberg Batra tycker sig veta bättre. Kanske har det med den bristande markkontakten att göra.

Till frihandelsfrågan: Svensk frihandel har existerat i 100 år. Drygt 60 av de åren har det varit socialdemokratiska regeringar. Jag vill djärvt påstå att det inte skulle ha funnits en svensk frihandel om det inte hade funnits socialdemokratiska regeringar som hade sett till att den fungerade, det vill säga att man inte haft lönedumpning som en förutsättning för frihandel utan klarat att göra saker som innebär att man får en bred folklig uppslutning för frihandelstanken.

Anna Kinberg Batra hade en del idéer om hur vi skulle sköta ordförandeuppdraget. Jag satt i EU:s ministerråd i tio år. Det var ett spännande uppdrag, och jag såg resultat av arbetet. Ge oss ordförandeskapet, och vi kan säkert fixa lika stora saker som vi grejade under vår ordförandeskapsperiod, som hela utvidgningen och att flytta fram positionerna i miljöfrågan. Nu är jag orolig inför det EU-ordförandeskap som vi går in i. Men det är helt fantastiskt att ni efterlyser vad vi skulle göra i stället för att redigt tala om vad ni tänker göra.

Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (m):

Fru talman! Inte känner jag mig tryggare av det rödgröna alternativet efter den här debatten. Det kan man inte påstå. Senare i dag kommer vi i kammaren att ta ställning till europeisk energimarknad. Vi kan se att s, v och mp är emot både regeringen och varandra. Socialdemokraterna är egentligen emot även sig själva, eftersom som det var socialdemokratiska ministrar, bland annat före detta miljöminister Mona Sahlin, som var med när vi började med de europeiska energinäten, som nu är extremt viktiga för klimaten, jobben och tillväxten. Ni har nog en del att jobba på där.

Vad gäller jobben, Marita Ulvskog, har även socialdemokratiska ledare ett ansvar. Enligt de regler som finns och de som föreslås i Lissabonfördraget är dumpning inte tillåten. Ingen här inne gillar dumpning, inte i EU-reglerna heller. I Lissabonfördraget stärks löntagarnas rättigheter. Varför vill Wanja Lundby-Wedin slå vakt om Lissabonfördraget? Varför vill inte Margot Wallström omförhandla utstationeringsdirektivet? Jo, därför att vi har bra regler som respekterar den svenska modellen och olika modeller och skyddar löntagarna. De reglerna är i alla fall vi rädda om. Vi vill inte riva upp eller försämra dem.

Underblåser man risker som oroliga väljare ser och piskar upp dem i sin ilska mot till exempel regeringen underblåser man också människors rädsla för utlännningar och annat på dunklare grunder. Då underblåser man risken för ökad protektionism och rasism. Jag tycker att det är mycket allvarligt. Inrikespolitiskt käbbel räcker inte som grund för det.

Jag vill avsluta med att citera Göran Persson som sade så här: Vi har väldigt lite utrymme för så att säga nationella strider omkring ordförandeskapet. Det bör vara en samsyn i så stor utsträckning som möjligt. Vi lär också av andra små länder som har genomfört denna gigantiska uppgift att detta har varit en förutsättning för att de ska lyckas. Han fortsätter: Vi har ingen anledning att dölja våra motsättningar, men vi har heller ingen anledning att förstora dem som finns.

Låt mig få avsluta med att säga att jag håller med Göran Persson. Jag ser fram emot det svenska ordförandeskapet. Vi har en tid kvar att skapa det här samtalsklimatet. Jag tackar för en bra första runda i den här debatten.

Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Miljöpartiet kräver inte utträde ur EU, sade Ulf Holm. Jag förstår att inte heller Ulf Holm längre kräver det. Jag välkomnar båda beskederna och ska inte plåga Ulf Holm mer i denna fråga.

Utan en socialdemokratisk regering hade vi inte haft någon svensk frihandel, sade Marita Ulvskog, vilket är ett fantastiskt påstående. Hade vi alltså haft planekonomi i stället?

Centerpartiet har en lysande EU-parlamentariker i Lena Ek, som åtnjuter mycket stor respekt i Europaparlamentet. Hon har stort inflytande i många viktiga energi-, miljö- och industrifrågor och är vice ordförande i parlamentets liberala grupp. Det finns fortfarande EU-parlamentariker som motvilligt åker ned till Bryssel för att mest bromsa och backa, men så inte våra. Centerpartiets kommande ledamöter i Europaparlamentet kommer att arbeta med kraft och glädje för att utveckla och förbättra EU-ländernas samarbete, inte minst på miljöområdet. Vi har starka kandidater som kommer att vara mycket pådrivande till gagn för Sverige och EU.

Om några månader tar Sverige över ordförandeklubban i EU. Det ska vi ta till vara genom ett kraftfullt och samlat agerande och genom att driva frågor som stärker sammanhållningen i Europa och som gör EU till en global aktör att räkna med. Genom EU kan vi påverka och förändra, tillsammans kan vi skapa mervärden som är till nytta för oss alla och som ett enskilt land inte skulle ha möjlighet att åstadkomma på egen hand.

Centerpartiet och våra nästa EU-parlamentariker kommer att med glöd och engagemang driva på i en riktning som vi vill se och som jag

har redovisat. Jag hoppas att valdeltagandet ökar i EU-valet och självfallet att vi får fler centerledamöter i EU-parlamentet.

Anf. 19 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Europaparlamentsvalet är viktigt för Sverige och alla medlemsländer i unionen. Det handlar om de nationsgränsöverskridande politiska frågor som vi har diskuterat här i dag.

Den bästa garantin för ett förnuftigt engagemang i det förestående Europaparlamentsvalet är att de vardagliga sakfrågorna kommer till tals. Då tror jag att de flesta väljare förstår betydelsen av valet.

Fick jag önska skulle jag vilja se Vänsterpartiet krypa upp ur de skyttegravar som grävdes för långt över tio år sedan, att man lämnar de motståndsfickor som i dag saknar relevans och förnuft i EU-politiken. Ja, jag går så långt att jag vill säga att det är oetiskt att förföra människor med en argumentation om att Sverige klarar sig utan det samarbete som EU i dag erbjuder.

Fru talman! Det är vår uppgift att belysa problem och att förelägga realistiska lösningar på förhållanden som behöver förändras.

Vi kristdemokrater ställer krav på att den gränsöverskridande brottsligheten ska mötas med polisiära insatser som samordnas mellan EU-länder. Vi begär också att människohandel och prostitution ska stoppas genom respekt för människors integritet och värde genom satsningar på polis, tull och kustbevakning. Det får kosta. Det är viktigt.

EU erbjuder politiska möjligheter att lösa gränsöverskridande problem. Sverige förmår inte att göra det ensamt. Ensam är inte stark. Vi behöver EU.

Inför Europaparlamentsvalet är ställningstagandet nu medborgarnas. Man kan förneka, man kan stoppa huvudet i sanden, men man blir då omänskligt ansvarslös. Vi är beredda att ta ansvar genom en trygg kristdemokratisk Europapolitik.

Slutligen vill jag beklaga att Socialdemokraterna och vänsterpartierna inte kan stödja regeringen under det halvår som ligger framför oss som ordförande. Det gjorde vi 2001. Vi delade inte politiken, men vi stödde den för Sveriges skull. Jag tycker att ni sviker Sverige på det sätt ni agerar i dag.

(Applåder)

Anf. 20 JACOB JOHNSON (v):

Fru talman! Det var stora ord från Holger Gustafsson. Vänsterpartiet befinner sig inte i en skyttegrav. Vi befinner oss här i riksdagen och i EU-parlamentet i kamp för social rättvisa och en bra miljö.

Denna debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet äger rum mot bakgrund av den snart stundande valrörelsen inför EU-parlamentsvalet – en valrörelse som kommer att genomföras i en tid av social och ekonomisk kris med stigande arbetslöshet och ökande sociala klyftor.

EU:s regeringschefer kommer att fortsätta med sina bekännanden till stabilitetspakten samtidigt som flertalet EU-länder kommer att bryta mot den. Men dagens kris ger också möjligheter, inte att skapa jobb genom klimatsmarta investeringar.

Regeringsföreträdare hävdar att man i Sverige och internationellt gör långsiktiga investeringar i energisystem och infrastruktur. Om det vore så väl, men de här infrastruktursatsningarna är otillräckliga.

Vänsterpartiet har visat att med hjälp av en statlig investeringsbudget kan det nödvändiga klimatlyftet göras för den spårbundna trafiken. Dessutom skapar det mängder av jobb inom byggföretag och tillverkningsindustri, branscher som drabbas hårt i dagens finanskris. I just det här läget måste det offentliga gå före och skapa sysselsättning.

Fru talman! Lissabonfördraget ger EU-parlamentet än mer makt. EU har mycket makt i vardagen i Sverige, antingen vi gillar det eller inte, och det har ju Lavaldomen tydligt visat. Därför är det ännu viktigare än tidigare att alla röstberättigade utnyttjar sin röst i valet till EU-parlamentet den 7 juni.

Jag avslutar med denna uppmaning och lovar att Vänsterpartiet som EU-kritiskt parti ska göra allt för att bryta EU:s gubbvælde, för en rättvis klimatpolitik och till försvar för de svenska kollektivavtalen.

Anf. 21 ULF HOLM (mp):

Fru talman! Det är märkligt att det ställs krav på att vi i oppositionen ska vara med på regeringens program för ordförandeskapet. Ni har ju inte presenterat något ännu. Vi har en debatt om EU-arbetet under året, och ordförandeskapet är en del av detta. Men innan ni har lyckats presentera någonting – ni lär ju inte vara överens ännu – kan ni inte kräva av oss att vi ska ställa upp på det, absolut inte. Vi kräver lite bättre samordning från regeringens sida så att vi också får en möjlighet att diskutera de frågor som är viktiga för Sverige. Och där är oppositionen väldigt tydlig. Det är klimatförändringarna som måste vara i fokus liksom sysselsättningsfrågor och till exempel fackliga rättigheter. Det är dessa grundläggande saker som är viktiga. Det är inte konstigare med det. Vi kräver också att det blir en öppenhet kring de här frågorna, för det finns väldigt mycket som vi måste göra under året.

Från Miljöpartiets sida är det helt självklart att politik gör skillnad, och då måste man använda de politiska verktygen. Men dessa saknar regeringen. Och om man nu använder de politiska verktygen gör man det för fel saker. I stället för att minska torskkvoterna ökar man i december torskkvoterna med 30 procent. Vilket hållbart fiske blir det av det? Det är en backlash på flera områden.

Senast i dag har vi fått veta att öppenhetsfrågan kan vara körd. Det måste till politiskt fotarbete. Det måste till politisk styrning. Det måste till att politik gör skillnad, och det vill Miljöpartiet göra. Det är därför vi är politiskt aktiva. Då går det inte att, som den svenska regeringen, sitta på åhörarläktaren och säga: Tyst i klassen! Vi ska tillhöra kärnan.

Anf. 22 SUSANNE EBERSTEIN (s):

Fru talman! Det är ett år sedan vi hade EU-debatt. Då var det goda tider. Väldigt få personer talade ens om att högkonjunkturen skulle komma att följas av en lågkonjunktur. Nu har vi fått något ännu värre: Vi är inne i en ekonomisk kris. Flera europeiska länder har stora ekonomiska svårigheter. Banker är på fallrepet och måste räddas av statliga garantier. Bilindustrin har tvärbromsat. Arbetslösheten stiger.

Vi har definitivt lämnat högkonjunkturen bakom oss, och de som sitter på makten har försuttit chansen att rusta Sverige och Europa för framtiden. I Sverige har den borgerliga regeringens arbete handlat om att ge stora skattesänkningar till redan välbeställda i stället för att satsa på utbildning, forskning och investeringar.

I år är det ett viktigt år. Den 7 juni är det val till Europaparlamentet. Då avgörs vilka värderingar som ska styra de kommande fem åren. Det handlar om vilket Europa och vilket Sverige vi vill leva i. Därför gäller våra mål om fler jobb, ett hållbart klimat och en solidarisk politik både för Europa och för Sverige. Därför är konflikten mellan oss och de borgerliga partierna densamma i EU som här hemma. Det handlar om väns-ter eller höger, rött eller blått.

När världen är osäker är det viktigt med ansvarstagande och samarbete. Därför behöver vi EU. Där kan vi samarbeta med socialdemokrater från andra länder och gemensamt driva frågor. Inget land kan i dag stå ensamt. I kampen mot arbetslöshet, finans- och klimatkris, brottslighet och konflikter blir vi starkare tillsammans.

Den svenska socialdemokratiska EU-dagordningen tar sin utgångspunkt i de klassiska socialdemokratiska värderingarna. Socialdemokratisk politik handlar alltid om att möjliggöra för människor att forma sina egna liv. När krisen rullar fram, jobben hotas, välfärden försämras och klyftorna mellan människor ökar drabbar det oss alla. Människor och utveckling hålls tillbaka, jobb och välfärd går förlorad. Det kan vi aldrig acceptera. Sverige och EU måste investera för framtiden.

Fru talman! De borgerliga partierna i EU-parlamentet vill flytta makt från människor till marknaden. Det gäller jobben, det gäller klimatet och det gäller rättigheter för låntagare och konsumenter. Det handlar om en klassisk konflikt mellan höger och vänster – om olika syn på människan, den omgivning vi lever i och politikens uppgift.

Ett väl fungerande EU kan bidra till att Sverige växer sig starkare och tryggare. Det kräver att EU arbetar med rätt saker. Många beslut om vår framtid lämpar sig inte för att fattas i Bryssel. EU måste bli spetsigare, öppnare och mer demokratiskt. Politikens makt ska öka i förhållande till juridiken. Det är dags för Sverige att bli tydligt i EU sammanhang.

Företagens frihet på EU:s inre marknad får aldrig råda på bekostnad av principen om ekonomisk, social och miljömässig hållbarhet. Dessutom måste EU bättre spegla det faktum att hälften av Europas befolkning består av kvinnor.

Vi socialdemokrater vill investera EU ur krisen. Offensiva satsningar behövs för att få fart på EU-ländernas ekonomier. Vi vill att EU:s arbete för jobb och tillväxt ska koncentreras på att göra EU världsledande inom utbildning, forskning, infrastruktur och klimatsatsningar.

Vi socialdemokrater vill stoppa den meningslösa flyttcirkusen mellan Bryssel och Strasbourg. Det är anmärkningsvärt att fler inte driver den frågan. Att flytta EU-parlamentet en gång i månaden kostar inte bara pengar, utan det skadar också miljön.

Fru talman! Höstens varsel inom bilindustrin fortsätter och sätter fingret på Sveriges stora beroende av omvärlden. Internationell lågkonjunktur och global finanskris innebär omedelbara konsekvenser för svenska jobb och för svensk ekonomi. Det visar på behovet av politiska motkrafter som kan besluta om regler för banker och finansinstitut.

Vi socialdemokrater vill skärpa reglerna, kraven och tillsynen på finansmarknaden så att framtidens kriser kan hanteras utan att systemen kollapsar.

Öppna gränser i EU har ökat Sveriges möjligheter till handel och utbyten. Rätt utnyttjat kan samarbetet bidra till att stärka vår konkurrenskraft. Men det råder i dag en osäkerhet om hur den svenska modellen med rättvisa villkor och kollektivavtal ska klara sig i framtiden. Vi har sett exempel på att utländska företag konkurrerat med låga löner, usla villkor och farlig arbetsmiljö. Det kan vi inte tillåta.

En gemensam arbetsmarknad i Europa är viktigt men får inte utnyttjas för att pressa villkoren nedåt eller hota rätten att teckna kollektivavtal. Vi socialdemokrater kan aldrig acceptera att löntagare diskrimineras och att man får lön beroende på varifrån man kommer. Lika lön för lika arbete enligt lagar och avtal är en princip som ska gälla inom hela EU. Den borgerliga regeringens passivitet riskerar att slå sönder vår svenska arbetsmarknadsmodell. Vi ser tydligt hur klyftorna mellan människor har ökat i Sverige som ett resultat av den moderata politiken.

Vi vill säkra respekten för enskilda EU-länders ordning inom arbetslivets område, såsom kollektivavtal och rätten till fackliga stridsåtgärder.

I detta anförande instämde Björn von Sydow (s).

Anf. 23 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Jag tackar Susanne Eberstein. Det är kanske obekvämt för oss båda att konstatera att vi faktiskt är överens i vissa avseenden. Nog finns det stora skillnader mellan våra partier i synen på till exempel hur jobben skapas – vi vill skapa dem genom fungerande marknader medan Socialdemokraterna kanske förespråkar mer bidrag och sådant – men jag instämmer i det Susanne Eberstein sade om att det i en osäker värld behövs samarbete. Det håller jag med om, precis som vikten av att försvara den svenska modellen och mycket annat som vi gör varje vecka.

Även för Susanne Eberstein skulle jag vilja citera Göran Persson. Citatet är från EU-nämnden: ”Det är min uppfattning att det är viktigt att komma ihåg att Sverige som ordförandeland har att verka i hela unionens intresse. Det är vi som håller i taktpinnen, det är rätt, men vi har inte alltid skrivit partituret.” I det instämde Lars Tobisson som Susanne Eberstein säkert inte håller med i mycket.

Vad tycker Susanne Eberstein om vikten av samarbete när världen är osäker?

Anf. 24 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! Det är intressant med borgerliga politiker som älskar döda eller avsuttna socialdemokrater. Man blir rörd på något sätt. Jag tycker att ni ska börja älska oss som lever också. Det skulle kännas jättefint och bra.

Det är alldeles självklart så att Sverige har en lång historia av samarbete mellan olika partier när det gäller vår utrikespolitik och i många EU-frågor. Det finns dock stora skillnader i vissa hänseenden. Det gäller framför allt arbetsrätten. Det är därför det är svårt för oss inför ordförandeskapet, för vi tycker inte att regeringen agerar över huvud taget i denna fråga.

Anf. 25 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Fru talman! Susanne Eberstein och jag träffas varje vecka i EU-nämnden. Då brukar i alla fall mina öron uppfatta tydligt hur moderata, folkpartistiska, centerpartistiska och kristdemokratiska ministrar försvarar den svenska modellen i de mest skiftande sammanhang. Det gäller naturligtvis framför allt arbetsmarknads-, stats- och finansministrarna. Jag tror att Susanne Eberstein också uppfattar det tydligt, för jag vet att hon brukar vara mycket påläst och känna väl till fakta och andra saker.

Jag vill återkomma till om det är s- och m-polemik som ska försämra Sveriges inflytande i höst. Precis som Susanne Eberstein sade krävs det samarbete när världen är orolig. Vi är överens i många stora frågor. Kan vi bara säga det tydligt så att publiken och ledamöterna uppfattar det stärks Sveriges möjligheter att påverka under det svenska ordförandeskapet, till exempel för att skapa fler jobb och ökad trygghet.

Anf. 26 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Fru talman! Anna Kinberg Batra säger att ministrarna i EU-nämndens slutna rum talar sig varma för kollektivavtal och den svenska modellen. Jag önskar att de även skulle göra det i öppna rum och i EU. Det är väl egentligen där vi vill att de ska säga något.

Det är tråkigt att när frågan tagits upp av kommissionens ordförande Barroso, i EU-parlamentet och vid flera andra tillfällen har våra svenska borgerliga ministrar varit alldeles tysta.

Det är bra att de försvarar modellen i EU-nämndens sammanträdesrum, men det räcker inte långt.

Anf. 27 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Jag tänkte tala lite om ledarskap, lite om subsidiaritet eller lägsta-nivå-principen, lite om att hävda svenska intressen och avslutningsvis lite om oppositionen i vårt land.

När det gäller ledarskap, fru talman, är det viktigt att EU intar en tydlig roll som verksamt agerande på den globala marknaden. Jag tänker inte minst på det som hände i höstas. Vi kunde med kort varsel skapa en ekonomisk grund för hur EU skulle agera när krisen välldes in som en tsunami över världen. Det är viktigt, för det balanserar de olika stora starka krafter som finns på jorden.

Vi gör det också på det globala sättet genom att ta ledartröjan på miljö- och klimatområdet. Där kommer EU att ha ett stort inflytande, vilket är viktigt.

Det interna inom EU handlar inte minst om utvidgning. Där vet jag att åtminstone flertalet av de politiska partierna i vårt land, och många andra länder inom EU, är överens med oss. Utvidgningen parad med frihandel skapar de facto ett större Sverige eftersom alla våra små och stora företag har oändliga fördelar av att ha en större så kallad hemmarknad. Därför måste vi slå vakt om detta.

Det gäller att se till att Sverige har närvaro i EU. De signaler jag får från tjänstemannaplan är att ministernärvaron på ministerråden är större nu än tidigare, vilket är glädjande. Det är då man kan påverka. Det är oerhört viktigt att vi skickar rätt personer till ministerråden. Vem man skickar har en viktig signalverkan. När man väl är där handlar det om att

inte bara säga nej, då blir man nämligen omedelbart marginaliserad och får sitta utmed kanten och inte vara med när det görs upp.

Jag kan konstatera att närvaron av ministrar vid EU-nämndsmötena har ökat under denna mandatperiod. Det är drygt 83 procent mot 70 procent under den förra mandatperioden. Det ger en signal om hur man värderar sin närvaro.

Så till subsidiaritetsfrågan. Vi har en gång kommit överens om att jordbruket, som i dag upptar drygt 46 procent av EU:s budget, ska vara en gemensam marknad. Det innebär att vi ska se till att vi får en ökad marknadslösning så snart som möjligt. Därför gäller det att, efter 2013 när den nya budgeten börjar gälla, se till att vi med gemensamma krafter minskar skattebetalarnas stöd till den här sektorn.

Skogen är global. Låt den förbli global. Det finns alltför många intressen som vill dra in den på det europeiska planet. Det tycker vi är fel.

När det gäller fisket finns det en del i övrigt att önska, det medges. Men för första gången har vi nu fått en samsyn om de redskap som ska användas och om instrumenten för att styra fisket. Det är en oerhört bra grund för fortsättningen.

När det gäller subsidiaritet, alltså principen att saker och ting ska beslutas på lägsta nivå, kan jag inte låta bli att nämna viltvården där det europeiska inflytandet är alltför stort. Skarven och morkullan är bara symboldjur för problemen med att överlåta till en högre nivå när det inte är nödvändigt.

Just nu har vi frågan om de svenska rovdjuren som är ett bekymmer i så motto att EU har styrande effekt på hur vi ska hantera detta. Det är oerhört viktigt att vi får in en diskussion om toleransnivå på den svenska planen. Om det är någon fråga där jag står för en renationalisering är det när det gäller att vi ska ta tillbaka viltvården till den svenska politikens vardag. Den ska inte vara i Bryssel för då blir det fel.

Det handlar också om att hävda de svenska intressena. Det har sagts här flera gånger tidigare. Det går nog inte att upprepa tillräckligt många gånger för att vi ska bli överens. Det handlar om att vi står upp för den svenska modellen. Det handlar också om att hävda andra intressen för de svenska jobben.

Jag kan till exempel nämna det svenska snuset. Man kan tycka att det är en nullitet, men det är det inte. Det rör sig om ca 1 000 jobb som försvinner från Sverige om detta skulle flyttas ur landet. Det tycker jag att vi ska ta fasta på.

Exportförbudet till övriga EU bygger på ogrundade fakta. Man har alltså inte fog för att hindra den här exporten ur ett objektivet perspektiv. Det finns skäl att se över det.

Avslutningsvis, fru talman, några ord om oppositionen.

Jag tittade i Vänsterpartiets valmanifest som till 30 procent består av en diskussion om hur fel det är med EU. Vi vet att Ulf Holm, som har varit uppe här, är väldigt kritisk. Jag tycker mig se en tydlig tendens – vi såg den redan under den förra mandatperioden – nämligen att svansen börjar vifta med hunden. Därför är det rätt intressant att veta hur Marita Ulvskog ställer sig. Är hon för eller emot EU?

Just nu upplever jag också att Socialdemokraterna som parti tycker sig vara större än nationen och flyttar den inrikespolitiska diskussionen till den europeiska planen, vilket jag beklagar.

Jag hoppas att vi inför ordförandeskapet kan bli överens och stå upp för nationen före partierna.
(forts. 3 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

*Statsministerns
frågestund*

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

2 § Statsministerns frågestund

Anf. 28 TALMANNEN:

Vi övergår nu till dagens frågestund med statsministern som jag hälsar välkommen.

Ungdomsarbetslösheten

Anf. 29 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Min fråga till statsministern handlar om arbetslösheten bland de unga. På bara ett år har ungdomsarbetslösheten ökat med 19 procent, och i dag har Sverige den näst högsta ungdomsarbetslösheten i hela EU. Detta märks på många sätt nu, inte minst genom att till exempel antalet människor som vill göra högskoleprovet har ökat med 18 procent jämfört med hur det var för bara ett år sedan.

Sedan ni kom till makten, Fredrik Reinfeldt, har ni tagit bort 3 000 högskoleplatser. Ni har försenat införandet av yrkeshögskolan, och ni har skjutit till alldeles för lite resurser till kvalificerad yrkesutbildning men kanske framför allt till aktiva insatser i arbetsmarknadspolitiken för unga.

Min fråga är: Varför tror statsministern att er politik lyckas så mycket sämre än politiken i andra länder i EU när det gäller arbete för unga? Tänker ni verkligen fortsätta att stänga dörren för de unga som vill och behöver få utbildning?

Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är en svår situation för många ungdomar. Det första som man då inte ska göra är att genomföra den ungdomsskatt som Socialdemokraterna föreslår, det vill säga att dubblera arbetsgivaravgiften för att anställa någon som är under 26 år. Det skulle skapa en kraftig kostnadsnackdel för en ung människa som försöker få ett arbete.

Vi har tagit fram stöd för lärlingsplatser. Det finns lediga platser i den svenska högskolan och i universitetsvärlden för den som vill välja den vägen.

Jag tror också att vi ska inse behovet av att kunna få ett första jobb som ibland är lite mer okvalificerat. Det är någonting som ibland lite uppnäst möter reaktioner i den svenska samhällsdebatten. Det tycker jag är en helt felaktig föreställning. Vi kommer att behöva många enkla jobb, och vi kommer att behöva fortsätta att sänka trösklar för ungdomar för att de ska kunna komma in på arbetsmarknaden.

Vi har också infört ett riktat nystartsjobb där vi helt tar bort arbetsgivaravgiften för den som är ung och har varit utanför arbetsmarknaden i sex månader. Vi har dubblerat den insatsen för att ge en hjälpande hand till dessa ungdomar att komma in på arbetsmarknaden.

Anf. 31 MONA SAHLIN (s):

Herr talman! Jag är mer mån om skattebetalarnas pengar än att jag tycker att det är rimligt att sprätta i väg dem ineffektivt till de företag som redan har anställt ungdomar. I stället vill vi sänka skatten ordentligt för de företag som anställer en arbetslös ung människa. Det är en oändligt mycket bättre politik, Fredrik Reinfeldt. För övrigt var svaret bara att det skulle vara lite mer av samma sak.

Svenskt Näringsliv gick i dag ut och sade att de räknar med att hälften av de öppet arbetslösa i Sverige nästa år är ungdomar.

Det som Fredrik Reinfeldt i dag lämnar besked om är att det blir mer av samma sak. Är det verkligen ingenting i regeringens politik, som uppenbarligen inte fungerar när det handlar om att ge unga människor arbete, som Fredrik Reinfeldt är beredd att ompröva och lämna nya besked om i dag?

Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag var på hamburgerföretaget Max i Luleå i måndags. De har 3 000 anställda, och genomsnittsåldern är 21 år. De tackade oss för sänkningen av arbetsgivaravgiften för ungdomar under 26 år och sade: Tack vare denna sänkning ser vi framför oss att anställa ungefär 300–400 ungdomar till. Ta inte bort den åtgärden.

Mona Sahlin tänker ta bort den åtgärden. Hur ger det fler jobb när man dubblerar arbetsgivaravgiften för dem som är under 26 år?

Sprätta i väg pengar, säger Mona Sahlin. Det är resurser riktade till ungdomar för att sänka deras trösklar in på den svenska arbetsmarknaden som du står här och raljerar över.

Vad var dina fantastiska förslag som ska komma vid sidan av att du ska göra det väsentligt dyrare att anställa dem som är under 26 år?

Jag nämnde flera av de åtgärder som vi har och som vi bygger ut. Det finns lediga universitets- och högskoleplatser, och det kommer lärlingsplatser som kommer att hjälpa ungdomar in på en svår arbetsmarknad.

Regler för bonus

Anf. 33 LARS OHLY (v):

Herr talman! Jag vill med anledning av det tidigare replikskiftet påpeka att statsministerns frågestund inte innebär att statsministern ska ställa frågorna, utan statsministern ska svara på frågor från oss ledamöter.

Orättvisorna i vårt samhälle riskerar att öka skillnaderna mellan människor. Vi ser hur regeringen lånar till skattesänkningar för de rikaste och jagar sjuka och arbetslösa. Runt om i vår omvärld ser vi också hur rika bankdirektörer får fly från uppretade folkmassor. Jag var på Island för en månad sedan. Där har de flytt landet på grund av den kritik som finns.

I Sverige öppnade regeringen för fler bonusar och liberalare regler. Under hösten gick Anders Borg till storms mot bonusar i det privata näringslivet. Men sedan visade det sig att han hade hycklat. Nu säger man att reglerna ska ändras. Det kanske vore dags nu. Volvo har visserligen dragit tillbaka lönehöjningar efter protesterna. Men i banken SEB ger man de högsta cheferna lönehöjningar på 25 procent – vd plus 2 miljoner. Tredje AP-fonden har gett två extra månadslöner – en halv miljon kronor – till sin vd. Övriga AP-fonder och statliga verksamheter betalar ut bonus med hänvisning till regeringens nya regler. Hur, Fredrik Reinfeldt, ska dessa regler ändras?

Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det finns all anledning att mana alla till försiktighet i denna mycket svåra tid för Sverige och den tid som väntar framöver. Det är tider då folk får gå från arbete och upplever att de ekonomiska marginalerna är små. Då är det oerhört provocerande att ett litet fåtal kan få stora löneökningar som för många andra är rena fantasisummor.

Vi har konsekvent försökt att agera mot den smitta som det privata har fört in i det offentliga när det gäller bonus- och resultattänkande, som blir som konstigast när det handlar om ersättningar som ges trots att verksamheten går med förlust.

Vi vill rätta till en del av detta och tänker konsekvent fortsätta att agera gentemot det. Vi har också ett regelsystem som lägger begränsningar på banker och finansiella institutioner när det gäller ledningsgruppen för att kunna ingå. Det tänker vi naturligtvis upprätthålla för den händelse som de går in i dessa system. Det är som bekant bara Swedbank som än så länge har gjort det. Det är vårt bidrag för att försöka dämpa det alltför långtgående risktagande som har varit en del av problemet när det gäller den globala finansiella kris som kanske har varit värre i USA och utanför Europa men som vi också har sett tecken på här i Sverige.

Anf. 35 LARS OHLY (v):

Herr talman! Problemet är att regeringen själv ändrade reglerna så att de blev mer liberala och i större utsträckning tillät bonusar och rörliga lönesystem inom statlig sektor. Detta gjordes förra sommaren. Ni har alltså ändrat uppfattning. Det är alltid välkommet att ni gör det. Men låtsas inte som om ni alltid har stått för att man ska bekämpa den smitta som det privata näringslivet har fört in i statlig sektor. Det är tvärtom. Det är ni som har smittat. Det är ni som smittar privat sektor genom att uppmuntra till bonusar.

Ni kan på två sätt bekämpa denna utveckling, dels genom att styra genom de sektorer där vi faktiskt äger eller styr verksamheter, dels genom att föregå med gott exempel och bilda opinion. Ni gör ingetdera.

Vi säger: Inga bonusar i statlig sektor och rimliga lönenivåer.

Nu har bonus blivit ett skällsord. Då höjer man lönerna i stället för de högst betalda direktörerna.

Använd det statliga ägandet till att bekämpa orimliga lönenivåer! Ställ krav på näringsliv och banker, och bedriv opinion mot de giriga och fartblinda som vi ser i vårt samhälle i dag!

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det som Lars Ohly nu påpekar är nog ungefär det som många anser att bland andra Anders Borg har gjort. Jag har inte sagt att vi inte vid något tillfälle har infört bonusar eller stått upp för resultatlöner. Jag kan informera Lars Ohly om att det fanns regeringar innan alliansregeringen tillträdde 2006 som också införde bonusar och höjde ersättningar av olika slag. Märkligt nog hade de faktiskt stöd av Lars Ohly, såsom det blir ibland.

I det hänseendet har väl hela det politiska systemet varit involverat i att föra fram bonusar och resultatlöner av olika slag.

Jag tycker också att vi ska ha rim och reson i diskussionerna. Jag är inte emot resultatlöner om de verkligen återspeglar verkliga resultat som är långsiktiga, ansvarsfulla och måttfulla. Det är inte det som har varit problemet. Problemet är att det har uppmuntrat till en typ av risktagande som har varit en del av problemet. Där måste detta rättas till. Där tar vi vårt ansvar, och vi påverkar i samhällsdebatten också andra att ta sitt ansvar.

Klimatpropositionen

Anf. 37 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Efter två och ett halvt år vid makten och en enormt stor debatt om klimatfrågorna de senaste åren kommer äntligen regeringen med en klimatproposition. Den är sannerligen efterlängtd, men jag tror att det är många med mig som vid en närmare titt blir besvikna på innehållet. Det är ganska låga ambitioner. Det är inte särskilt mycket man vill förändra. De åtgärder som ska genomföras ska i första hand genomföras i andra länder av andra.

Men den lilla del som nu ändå regeringen tänker sig att vi ska minska utsläppen i Sverige med och de åtgärder som det handlar om där ska inte genomföras av den här regeringen utan under nästa mandatperiod i nästan alla delar. Varför är det så? Vad är det rationella skälet till att just under den tid då Fredrik Reinfeldt är statsminister inte vidta några åtgärder, utan låta nästa regering göra det?

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som Peter Eriksson väl vet är utgångspunkten det måttår som finns i Kyotoprotokollet, nämligen 1990. Mot detta försöker världen ställa in sig på hur stora reduktioner man ska kunna göra. Från det året har vi sagt att vi vill åstadkomma 40 procents reduktioner i Sverige fram till 2020. Det som Peter Eriksson beskriver som små ambitioner är alltså att bli världsetta tillsammans med Tyskland.

Vi har i detta fall valt att använda så kallade flexibla mekanismer och komma med stöd till fattiga delar av världen som inte har egna resurser, därför att det är klimatsmart och kostnadseffektivt. Vänsterpartierna i Sveriges riksdag hävdar att det där inte behövs. De tänker föreslå, antar

jag, i tabell och noga angivet, exakta förändringar i skattesystemet här i Sverige för att åstadkomma väsentligt större reduktioner. Jag har ännu inte sett förslag på detta, så någon trovärdighet finns inte i politiken.

Jag försvarar att man gör på det här sättet. Vi fortsätter att minska utsläppen i Sverige och finns till stöd för dem som inte har råd för att hjälpa dem att få ned sina utsläpp.

Anf. 39 PETER ERIKSSON (mp):

Herr talman! Jag ser och hör att statsministern inte på den minsta milimeter vill svara på frågan. Varför är alla de åtgärder som ni ändå och trots allt föreslår så mycket bättre att genomföra under nästa mandatperiod, när du antagligen inte längre sitter som statsminister?

Jag tycker att det här är märkligt. Jag finner ingen riktigt rationell förklaring.

Ni kallar er världsmästare. 43–44 procent av den svenska energimixen är förnybar i dag. Det är ovanligt mycket i världen. Ni ska gå upp till 50 procent. De 6–7 procentenheterna i ökning är till och med mindre än genomsnittet i EU. Det är inte särskilt imponerande, men ännu mindre måste man tycka att det är imponerande när man ser att det ska ske under nästa mandatperiod och att det antagligen är några andra som ska genomföra den här lilla saken.

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag har noterat tendensen att man börjar fördela statsrådsposter mellan sig på vänstersidan och utlovar att vi ska förlora. Det är bra! Fortsätt med den stilen och ta för givet att ni ska vinna!

Får jag bara ödmjukt räcka över till vad som kanske är vänstersidans blivande miljöminister påpekandet att en stor del av reduktionerna sker till följd av styrmedel som vi har använt sedan lång tid tillbaka. Vi inrättade en CO₂-skatt i Sverige 1991. Det var mycket klokt av den dåvarande borgerliga regeringen att inrätta denna. Detta är fortsatt unikt i världen. Vi är nästan ensamma om att använda denna CO₂-skatt, som forskare och experter är överens om är den bästa åtgärden. Den är verkningsfull vilken regering man än har, förutsatt att man fortsätter att använda den. Under min tid som regeringschef höjer vi CO₂-skatten. Vi föreslår att vi ska göra det i steg för att nå vårt mål, som alltså är tänkt till 2020. Det är det som är upplägget: 40 procents reduktion fram till 2020.

Vi tar vår del av ansvaret. Vi tar till och med en större andel av ansvaret, eftersom EU:s gemensamma mål, också unikt i världen, är 30-procentiga reduktioner. USA med Barack Obama har bara lovat ett återförande till samma utsläppsnivå som 1990. Jag behöver inte skämmas gentemot någon för den mycket långtgående klimatpolitik vi för i Sverige.

(Applåder)

Finanskrisen och Sveriges ordförandeskap i EU

Anf. 41 ANNA KINBERG BATRA (m):

Herr talman! I dag, före och efter den här frågestunden, har vi EU-debatt här i kammaren. Den präglas naturligtvis av den enorma ekono-

miska kris som världen upplever nu och där Europa hamnar mitt i smeten, särskilt under det svenska ordförandeskap som vi har framför oss.

Vi möter ordförandeskapet under extrema omständigheter. Visst har vi förut upplevt skifte i parlamentet, skifte i kommissionen, globala förhandlingar, lågkonjunktur och allt möjligt annat, men inte alltihop på en gång. Vi vet dessutom att det oväntade inträffar.

Socialdemokraterna sade under den här debatten att det är viktigt med samarbete i en orolig värld. Det håller jag med om. Samtidigt framkom det att stödet för regeringens upplägg inför ordförandeskapet verkar vara mindre nu än det var från vårt håll inför det förra ordförandeskapet.

Därför vill jag ställa två frågor till statsministern: Hur påverkar det extrema ekonomiska läget förberedelserna inför det svenska ordförandeskapet? Hur viktigt är det med samarbete i en orolig värld även här hemma för att det svenska ordförandeskapet ska kunna skapa jobb och trygghet och bli framgångsrikt?

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! När Sverige tillträder ordförandeskapet för Europeiska unionen den 1 juli ger det oss en unik möjlighet att leda EU:s arbete. Det kommer att visa för många här i Sverige att vi verkligen får inflytande även som litet land. Det problem det medför är att det inte finns någon tydlig svensk position för ett ordförandeskap. Det gäller alla ordföranden som det roterar runt till. Man har att se till det som är gemensamt och stå upp för det under ordförandeskapstiden.

Det är skälet till att vi alla länder, också under det svenska ordförandeskapet 2001, manade till en sorts borgfred, ett ansvarstagande, gränsöverskridande och blocköverskridande, för att få bästa möjliga resultat för Sverige, samtidigt som vi hade minsta möjliga partipolitiska käbbel kring det. Det fullgjorde vi under Göran Perssons tid som ordförande i Europeiska unionen. Jag hoppas på det breda ansvarstagandet även nu.

Vi kommer att påverkas väldigt mycket av den finansiella oron och den ekonomiska nedgången. Vi kommer också att fortsätta våra ambitioner att få ett klimatavtal på plats. Det tror jag blir de två huvudfrågorna. Men Anna Kinberg Batra har rätt som säger att man också ska vara beredd på det man inte har förberett sig för. Det har präglat de tidigare ordförandeskapen.

Regler för bonus

Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (c):

Herr talman! Det har redan förts samtal kring bonusar, men jag vill fortsätta på det temat. Det finns en tydlig upprördhet i samhället kring höga prestationslöner och vart de har fört oss. Det är bra att regeringen har beslutat om tydliga regler för deltagande i olika bankstödsprogram. Bland de reglerna finns en del som handlar om att man ska frysa de fasta lönerna så att man inte ska kunna kompensera slopad bonus med höjd fast lön.

Mina frågor till statsministern berör detta. Anser statsministern att den här konstruktionen är förhandlingsbar? Är det en konstruktion som statsministern förutser ska gälla för den översyn som man pratar om när det gäller de statliga systemen?

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har i riksdagen lagt fram ett förslag som är koordinerat inom Europeiska unionen. Alla har inte valt exakt samma lösning, men det är huvudsakligen samma utgångspunkter. Man lägger en begränsning på en ledningsgrupp, i det här fallet fem personer, när det gäller möjligheter att ta ut bonus och höja fasta arvoden under den tid man ingår i de stabiliseringsåtgärder som vi har föreslagit. Det gäller naturligtvis fortsatt. Det är till och med så att vi har bett Riksgälden som statlig myndighet att administrera detta och pröva det för den händelse det är någon som kommer i fråga och vill komma in i detta system. Det finns ingen anledning att förändra det.

Översynen av hela den breda diskussionen kring resultat och bonuslöner pågår nu. Vi har sagt att vi i ljuset av vad vi har upplevt det senaste halvåret vill rätta till en del sådant som vi uppfattar som felaktigheter som i dag finns i systemet. Det har varit extremt här, men också i övriga delar av världen. Man måste med ny information kunna rätta till sådant som i ljuset av det inte blev rätt.

En svensk övergång till euro

Anf. 45 CARL B HAMILTON (fp):

Herr talman och herr statsminister! Den svenska kronan har fallit med inte mindre än 26 procent på sju månader sedan augusti 2008. Det är ett större kronfall än vi hade hösten 1992. Det ställer en hel del gamla sanningar på huvudet. Jag ska återkomma till eurofrågan. Men en akut fråga nu och de närmaste månaderna är att svenska företag kan komma att köpas av de kapitalstarka som har euro och dollar i sina kassor, om inte för en spottstyver så dock för ett väldigt rabatterat pris, nämligen nedsatt med 26 procent.

Detta leder möjligen – risken finns – till att det blir en utförsäljningsvåg, en våg av uppköp av dessa kapitalstarka euro- och dollarinnehavare. Det leder som vi vet till att huvudkontor och spetskompetens försvinner och till att forskningsavdelningar flyttas ut. Det är mycket allvarliga konsekvenser som vi har erfarenhet av.

Hur ser statsministern på möjligheten att Sverige, utifrån renodlat ekonomiska utgångspunkter, kan få ett snabbspår in i euroområdet med andra EU-länder som en möjlig del i detta?

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är inte obekant för frågeställaren var jag står i själva sakfrågan. Jag tillhörde dem som ville att svenska folket skulle rösta ja 2003. Ett argument som vi då använde var att en egen liten krona vid sidan av en stor valuta kanske inte är något större problem vid god väderlek, men i svårare tider finns tendensen – vi har sett den ny ånyo – att man flyr från risk till kvalitet. Som risk uppfattar man mindre valutor även i välskötta ekonomier, och det har satt stor press på den svenska kronan. I den delen har jag ingen annan uppfattning.

Det kan sägas vara ett slags reapris på exportvaror, men det är också en inbyggd lönesänkning, det vill säga det faktum att vi tappar i köpkraft, som alla får vara med och betala.

Jag har dock fortsatt respekt för att svenska folket sade nej. Framför allt vill jag respektera det faktum att de partier som stod bakom ja-sidan måste vara överens om hur vi ska agera och bygga det på att vi ser ett folkligt förtroende som har gått i en annan riktning. Det har jag inget underlag för i dag. Alla partier har inte indikerat en vilja till det. Det folkliga förtroendet har inte kommit till den punkten att det är stor övervikt för att gå över till euron. Det tycker jag fortsatt ändå måste vara styrande.

Prot. 2008/09:83
12 mars

Statsministerns
frågestund

Bonus och rörliga ersättningar

Anf. 47 STEFAN ATTEFALL (kd):

Herr talman! Jag vill fortsätta på spåret och diskutera bonusar och rörliga ersättningar. Det är uppenbart att tondövheten är ganska stor hos många ledande befattningshavare både i det privata näringslivet och i statliga företag när det gäller hur man utformar sådana här system. Det har upptäckts att statliga företagsledning har brutit mot de regelverk som finns. Det finns också ett behov av att se över regelverken.

Den ena fråga jag har gäller tidsplanen för den översyn som regeringen har aviserat. När kommer översynen av riktlinjer för rörliga ersättningar och bonusar?

Det andra jag vill fråga om är vilket synsätt statsministern har när det gäller rörliga ersättningar. Det finns dels de som säger att rörliga ersättningar och bonusar ska vara strikt marknadsmässiga och följa marknadens villkor, dels de som säger att statliga befattningshavare, vd:ar och ledningspersoner jobbar i en verksamhet som ytterst är garanterad av staten, och de jobbar också för något av större värde – för medborgarna, skattebetalarna – och därför inte ska följa marknadens villkor. Vilket synsätt har statsministern i detta?

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi avser att skyndsamt se över detta och återkomma.

Låt mig säga: Mitt synsätt är, och detta finns egentligen redan uttryckt i regelverken för ersättningar av olika slag inom staten och statens bolagssfär, att de inte ska vara marknadsledande. De ska utformas med måttfullhet som utgångspunkt. Det är ett ställningstagande som jag tycker är korrekt och riktigt.

Det tenderar ibland att glömmas bort, men i dessa statliga bolag, framför allt när de är helägda, finns alltid det speciella förhållandet att man kan återfalla på att man har staten som huvudman, vilket ibland skapar förvirring. Man är helägd av den som samtidigt har förutsättningar att ändra regler för hela spelplanen.

Det är en rimlig utgångspunkt att man inte ska vara efterföljande på privata villkor, utan det ska gälla särskild måttfullhet. Så vill vi också att regelsystemet ska utformas i sina detaljer.

Anf. 49 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska också vända mig till statsministern med en fråga angående bonusar. Den socialdemokratiska regeringen ändrade 2003 de dåvarande riktlinjerna för detta i syfte att göra begränsningar. Man gjorde inte detta utan anledning, utan man hade sett att det fanns problem med systemet och införde starka begärningar och satte stopp för bonusar framför allt till ledningarna i statliga bolag och AP-fonder. Det fanns skäl till det.

Förra sommaren, när vi såg en begynnande lågkonjunktur där jobben började minska, ändrade den moderatledda regeringen denna princip och gjorde det lättare och möjligt att dela ut bonusar i statliga bolag. Min fråga till statsministern är: Hur tänkte regeringen och statsministern i det läget? Man kunde inte se det så enkelt som att det ständigt skulle vara högkonjunktur och att man inte skulle gå in i lågkonjunktur. Ett bonussystem måste väl passa både upp- och nedgång i ekonomin och vara relevant i bägge fallen?

Nu är man ångerfull, som jag hör, men min fråga är: Hur tänkte statsministern vid det här tillfället, och vad var syftet?

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tänkte väl som Sven-Erik Österberg gjorde när han var statsråd: Det är rimligt att det finns den här typen av rörliga ersättningar baserade på resultat, och sedan måste vi sätta en gräns som markerar en sorts rimlighet. Om den ska vara vid två månaders möjlighet till bonus, som Sven-Erik Österberg förordade, eller fyra månader, som vi ändrade det till, kan man diskutera. Jag är beredd att i ljuset av det som nu har skett ändra tillbaka.

Försök inte få det att framstå som att vi står mil ifrån varandra. Jag inser att det finns en folklig ilska kring detta, men vi delar sedan många år ansvaret. Vi har arbetat med bonusar och ersättningar som har varit mycket höga också i statliga verksamheter.

Jag vill att det ska finnas en möjlighet till rörligt baserade ersättningar, men de ska i ljuset av vad jag nu har upplevt bli stramare. Vi ser över det. Jag tycker dessutom att de ska präglas av den måttfullhet som jag tror att vi båda två är överens om måste gälla offentliga verksamheter.

Finansieringen av välfärden

Anf. 51 LUCIANO ASTUDILLO (s):

Herr talman! Den borgerliga regeringen lånar just nu pengar för att fortsätta sänka skatten – mest till dem som har det bäst. Samtidigt har jobbkrisen nu också nått välfärdens kärna. Valfärdsarbetare varslas och sägs upp. Jobbkrisen blir också en allvarlig kvalitetskris i välfärden. Min fråga till statsministern blir därför: Hur många förskollärare och lärare och hur mycket omsorgspersonal ska tvingas lämna sina viktiga arbeten innan regeringen byter färdriktning i den här politiken, som gynnar dem som har det bäst?

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har noterat detta som ett nytt socialdemokratiskt spår. Ni hör ju för det mesta att socialdemokrater ropar på miljardsatsningar till allt och alla i princip varenda dag i nya pressmeddelanden och utspel. Vi har sagt att det är ansvarslöst. Det kommer att driva upp underskotten. Det har Socialdemokraterna lyssnat in, och nu försöker man ett spår om att det egentligen är de skattesänkningar vi gör som är grund för underskotten.

Redogör då för hur mycket av dessa skattesänkningar ni tänker höja igen! Ta fastighetsskatten som exempel. Jag har noterat att det skrivs socialdemokratiska insändare i landet om hur orättvis den är. Vill Socialdemokraterna återföra fastighetsskatten till vad den var förut? Nej. Vill de behålla den som vi har föreslagit? Nej. De tycker att den inte är tillräckligt generös mot bostadsrättsinnehavarna i Stockholms innerstad. Därför har ni hittat på en särskild lättnad till dem som har tjänat allra mest på sina miljoninkomster i Stockholms innerstad. Det är en sorts gåva från Socialdemokraterna till särskilt rika människor.

Detta är konsekvensen när vi tittar på hyckleriet och går igenom era siffror. Ni måste börja argumentera på ett sätt som hänger ihop med de förslag ni har. Stå inte här och låtsas bort det. Ni föreslår inte de skattehöjningar ni antyder. Ni accepterar våra skattesänkningar och föreslår till och med större sänkningar.
(Applåder)

Finansieringen av klimatåtgärder i fattiga länder

Anf. 53 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! En av de avgörande frågorna inför höstens klimatkonferens är hur man ska finansiera de nödvändiga klimatåtgärderna i fattiga länder. Det är väldigt rimligt att den rika världen, som har ställt till med klimatproblemen, också är med och finansierar deras lösning. EU-kommissionen har tagit fram beräkningar på hur mycket pengar som behövs, men Sverige har i de förhandlingar som har varit inom EU arbetat för att försvaga skrivningarna och ta bort konkreta förslag i det tjeckiska ordförandeskapets handlingar.

Snart är det toppmöte. Då ska regeringscheferna komma fram till vilken position EU ska inta. Just nu står Greenpeace utanför riksdagen och demonstrerar för att Sverige och EU ska visa ledarskap. Varför har Sverige motverkat goda skrivningar, och är det rimligt att Sverige försöker köra ett chicken race med klimatet?

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Som svar på en tidigare fråga meddelade jag att vi vill rikta en stor del av våra resurser till mindre utvecklade länder med sämre möjligheter att finansiera egna satsningar. För detta får vi kritik – allting ska göras inhemskt – trots att vi vet att det är både klimatriktigt och mer kostnadseffektivt.

Nu försöker man driva linjen att vi inte gör detta i de diskussioner som pågår om att kanske därutöver också ha fonder till stöd för omställning i olika delar av världen. Vi kommer säkert att vara en del av den diskussionen också. Detta kommer ju ovanpå de åtgärder vi vidtar till

stöd för övriga delar av världen, för vilket vi får kritik av bland annat Miljöpartiet.

Exakt hur vi utformar detta är inte färdigt. Det är det som det pågår diskussioner om dels inom EU, dels vill jag påpeka också globalt, där väldigt många har olika synpunkter på detta. Det tycker jag inte ska blandas ihop med huruvida vi har klimatambitioner eller inte. Det är mer ett sätt att försöka resonera om hur den här typen av finansiering ska utformas.

Klimatpropositionen

Anf. 55 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Herr talman! Alliansen har nu lämnat ett klimatförslag som populärt kallas för klimatproppen och som faktiskt gör att vi på ett mycket tydligt sätt tar ledartröjan när det gäller de här oerhört viktiga frågorna. Det positiva i den tycker jag är att det finns en förutsägbarhet. Det är bland annat mot den bakgrunden förslaget inte kan genomföras ”i går”. Man måste ge spelarna på marknaden en möjlighet att anpassa sig.

Klimatförslaget gäller dessutom alla sektorer. Ingen ska kunna dra sig undan. Det är också inriktat på både morötter och piska, vilket gör att man som aktör på marknaden har möjlighet att agera men att det också är den som smutsar ned som ska betala.

Det har också sagts att detta inte ska öka skattetrycket och att man ska behålla konkurrensneutraliteten. Jag vet att man inte minst när det gäller jordbruket i Sverige – jordbruket har kanske den mest genomreglerade gemensamma marknaden inom EU – i dessa dagar är väldigt undrande över detta. Jag skulle vilja höra statsministerns kommentar till detta.

Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi har under tiden som alliansregering tillfört resurser till svensk lantbruksnäring. Vi har också gjort allmänna förbättringar när det gäller kostnadsläget, bland annat sänkt arbetsgivaravgift med 1 procent. Det gäller även dem som bedriver lantbruk.

Den diskussion vi har fört och som vi för i många andra delar av världen är att växthusgaserna kommer från fossil bränsleanvändning. Då är det rätt att sätta ett pris på detta så att vi får en omställning. Det är ännu viktigare att ta bort subventioner för användning av fossila bränslen, vilket finns på sina håll i världen och som det också finns en särskild lättnad för när det gäller svenskt lantbruk. Det är faktiskt väldigt kostnadseffektivt att ta vårt ansvar.

Sedan får vi naturligtvis föra ett resonemang om hur vi även framgent kan jobba med att återföra detta i skattesänkningar på olika sätt, så som vi har gjort också när vi formerade vårt tidigare klimatskattepaket i föregående års budget. Till det återkommer vi.

Anf. 57 JENNIE NILSSON (s):

Herr talman! Min fråga är följande: Är statsministern beredd att tänka om när det gäller stöd till utbildning i företag så att uppsägningar kan undvikas?

Bakgrunden till min fråga är att såväl fackliga organisationer som arbetsgivarföreträdare nu allt tydligare lyfter fram behovet av en sådan åtgärd. Statliga medel till företag som är beredda att investera i utbildning i stället för varsel är ett konstruktivt sätt att mildra effekterna av krisen. Det skulle innebära en rimligare fördelning där inte löntagarna ensamma tvingades ta allt ansvar, exempelvis genom sänkta löner. Det innebär också en möjlighet att rusta för framtiden. Genom att vässa kompetensen i företagen kommer de att kunna hävda sig bättre när konjunkturen vänder.

I dag är de allra flesta, utom tydligen regeringen, överens om att en statlig satsning på utbildning i företag skulle ge stora samhällsekonomiska vinster. Regeringen har hitintills vägrat att ta ansvar. Är statsministern beredd att tänka om i denna fråga?

Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Nej, det är jag inte, av det enkla skälet att jag tar ansvar för välfärdens pengar. Sjukvårdens pengar, skolans pengar ska inte användas för att täcka kostnader i vinstrika företag som nu har kortvariga problem.

Det är notabelt att en hel del av de företag som nu vill se att vi delar, som det heter, kostnader – som i realiteten innebär att vi tar bort en hel del av deras lönekostnader – för inte länge sedan gick med ibland 14, 15 och 16 miljarder i vinst *årligen*. De anser sig alltså inte ha några resurser för att stödja anställda i vad som nu är en svår kris.

Som ansvarsfull regering har man inte råd med allt, och jag vill vara tydlig till svenska skattebetalare med vad vi prioriterar: kärnan i välfärden, resurser till stöd för arbetslösa som står utanför och ibland långt ifrån arbetsmarknaden. Vi prioriterar inte kostnadsavlyft inne i företagens verksamheter.

Då står jag också upp för den svenska modellen till stöd för omställning. Jag vet faktiskt inte riktigt om det finns tydliga, finansierade förslag från andra partier för att göra på ett annat sätt.

(Applåder)

Uppsägning av lärlingar

Anf. 59 MARIA STENBERG (s):

Herr talman! Lärlingsutbildning, lärlingsplatser och praktikplatser är jättebra. Att få lära på plats av kunniga yrkesmänniskor och att till slut få sitt yrkesbevis är drömmen för många unga i dag och ett gott sätt att ta ansvar för generationsskiftet på arbetsmarknaden. Men nu är det lågkonjunktur, kris, varsel och uppsägningar. Lärlingarna är inte förskonade utan riskerar också uppsägningar. Fackförbundet Byggnads och Sveriges Byggindustrier är allvarligt oroade och ser framför sig att hundratals

*Statsministerns
frågestund*

lärlingar tvingas gå från sina lärlingsplatser och har därför tagit sitt ansvar genom att starta ett projekt för att kunna hjälpa lärlingarna till nya arbetsplatser.

Min fråga till statsminister Fredrik Reinfeldt är: Vilket ansvar tänker statsministern och den borgerliga regeringen ta för lärlingarna som faktiskt riskerar att få sina yrkesdrömmar och livschanser raserade när de sägs upp eller inte hittar arbetsplatser som kan hjälpa till att slutföra deras påbörjade utbildningar?

Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Vi är i färd med att rätta till ett problem med den gamla gymnasieskolan som var uppbyggd runt teoretiska ämnen och för lite utformad för praktiskt yrkeskunnande och lärlingsutbildningar. Det är vi som har fört fram de resurserna. Det är vi som återskapar de här möjligheterna.

Det frågeställaren säger är alldeles riktigt. Jag har själv varit runt och besökt bland annat byggföretag som påpekar att det naturligtvis är svårare att lära upp och hålla lärlingar när det är väldigt svåra tider. Där hoppas många på att ROT-avdraget ska ge bättre skjuts. Vi hör tidiga signaler om att det kanske också är så.

Det är viktigt att vi får en grund för ett generationsskifte i många av dessa verksamheter där många är till åren och där företagen också mår bra av att på det här sättet få pröva och lära in en yngre generation. Det är våra förslag och våra resurser som har gjort detta möjligt. Sedan kan vi inte upphäva det faktum att företag i sig också måste uppleva sig ha tid och utrymme för att ta in dessa lärlingar.

Deltagandet i valet till EU-parlamentet

Anf. 61 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Också jag vill anknyta till den EU-debatt vi har här i kammaren både före och efter den här frågestunden.

Den 1 juli tar ju Sverige över som ordförandeland i EU, en stor och viktig uppgift. Om mindre än tre månader har vi val till EU-parlamentet. Sverige borde koka av intresse och engagemang i en valrörelse. Läktarna borde likna Råsunda vid en fotbollslandskamp. Men det är inte riktigt så.

Vi har ett valdeltagande som vi kan se sjunker, från det första valet 1995 till ännu sämre 1999 och riktigt dåligt 2004. Det sjunker inte bara i Sverige utan också i länder som österrike och Danmark och faktiskt också i EU:s kärnländer Tyskland och Frankrike som senast hade ned mot ett 40-procentigt valdeltagande.

Hur kan det bli så här? Jag tror att en av förklaringarna är, om jag får använda uttrycket, att EU-etablissemangen inte visar folket respekt. Man gör inte det genom att inte ta bort klåfingrighet och detaljreglering som vi ser övernog av. Man gör inte det genom att inte lyssna på folket i olika stora och viktiga frågor. Det hjälper inte att man också är mycket positiv, som när det gäller Östersjön, utvidgning, miljö och annat.

Hur vill statsministern göra EU verkligt smalare men vassare, rensa bort klåfingrighet och byråkrati och få upp valdeltagandet i EU-valet?

Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag tycker ändå att det är notabelt att vi har mätningar som påvisar ett växande stöd i Sverige för medlemskapet. Det syns som att vår närvaro i Europeiska unionen har blivit mer vardag, någonting som också väljarna ser ger ett väsentligt samarbete i för dem viktiga frågor. Titta bara på det vi nu jobbar med, finanskris och ekonomisk politik i nedgångsfas. Hur skulle vi ha kunnat möta det här om vi inte hade varit bra på att koordinera det mellan Europas länder? Det går inte att hitta på mirakelkurer i Sverige inför problem som är globala och som hänger ihop med att marknaden för export har gått ned i Tyskland, Storbritannien och Frankrike. EU-samarbetet har snarare visat ökad handlingskraft just när det har varit som svårast.

Likadant är det när det gäller klimathotet. Hur ska vi kunna möta detta gränsöverskridande globala hot om vi inte har ett starkt internationellt samarbete?

Mitt parti och, förutsätter jag, alla andra partier tänker ta sitt ansvar för att uppmuntra till debatt i dessa sakfrågor som är viktiga för väljarna och påvisa att Europaparlamentet har inflytande i ett EU-samarbete som betyder alltmer. Det är så man måste väcka intresse. Jag hoppas att vi på det sättet ska kunna få valdeltagandet att stiga.

Skatteflykt

Anf. 63 BIRGITTA ERIKSSON (s):

Herr talman! Jag vill ställa en fråga om skatteflykt. Skatteflykt är ett problem som vi över partigränserna är överens om att vi vill bekämpa. Skatteflykten till de så kallade skatteparadisen är omfattande både från Sverige och från andra välfärdsstater.

Skatteflykten stjäl jobb och pengar från vår välfärd som vi nu behöver för att klara av våra åtaganden. Den organiserade brottsligheten har god hjälp av dessa skatteparadis där man kan gömma undan vinster från narkotika och prostitution med mera.

Inom OECD arbetar man sedan flera år tillbaka för att försöka få till stånd skatteavtal. Ett problem är att även i OECD har vi skatteparadis som är med, som Schweiz och Luxemburg. Sverige och de nordiska länderna borde kanske samarbeta mer med de större EU-länderna för att ställa dessa stater under press.

Min fråga till statsministern blir: Kommer statsministern under det svenska ordförandeskapet att prioritera att driva arbetet i EU för att få skatteavtal med skatteparadisen inom EU?

Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det pågår redan ett arbete som finansminister Anders Borg är mer direkt ansvarig för i regeringen och som koordineras inom EU. Det handlar bland annat om möjligheter att öppna, som är det ord som brukar användas, en del av dessa skatteparadis.

Det möter en del frågor som är kopplade till sekretess och nationell lagstiftning i en del fall. Det finns en övertygelse om att bland annat det som frågeställaren påpekar är en del av detta. Det är en grund för organi-

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Statsministerns
frågestund*

serad brottslighet att kunna flytta runt pengar, något som vi som en utgångspunkt naturligtvis har all anledning att försöka motverka.

Detta ska ses i ljuset av det som tidigare var en väldigt kritiserad ägarbeskattning här i Sverige. Socialdemokraterna tog bort arvs- och gåvoskatten, och denna regering har tagit bort förmögenhetsskatten. Det har givit en väsentligt bättre situation och därmed större och bättre investeringsförutsättningar i Sverige. Det kan också grunda en kritik mot behovet att försöka gömma undan resurser på detta sätt.

Rent faktiskt är detta arbete redan i gång. Den som mer specifikt kan svara på frågorna angående det är Anders Borg.

Arbetsmarknaden för människor med funktionsnedsättningar

Anf. 65 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Herr talman! Jag kunde till min glädje notera att statsministern besökt företaget Max i min hemstad Luleå. Det är ett expansivt företag som anställer allt fler. Vi har, precis som statsministern konstaterat, fått en allt värre situation på arbetsmarknaden. Nu börjar varslen även märkas i det annars rätt starka Norrbotten.

Jag noterar också att Arbetsförmedlingens chef lämnar en rätt kraftig signal, och den tycker jag är viktig. Trots att det kommer varsel har vi i dag lika många nyanmällda och ledigamälda arbeten som rådde under år 2005, det vill säga högkonjunkturen.

Det finns en arbetsmarknad därute och andra företag som anställer och söker människor nu. Likaväl som ungdomar har det svårt på arbetsmarknaden i både goda och dåliga tider finns det en annan kategori som också alltid har det svårt. Det är de med olika typer av funktionsnedsättningar.

Vad tycker statsministern är den lämpliga åtgärden för att hjälpa och stötta dessa människor som oftast har en möjlighet att också bidra ute på arbetsmarknaden?

Anf. 66 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Det är viktigt att påpeka att även i arbetsmarknadens mörkaste stund byter fortsatt människor arbete. Jag vet att det ibland sprids en föreställning att det inte finns några jobb någonstans att få och att ingen byter jobb, men så är det inte.

Det innebär i och för sig att vi är i ett läge där arbetslösheten växer. Men det är fortsatt lediga arbeten och det finns fortsatt människor som byter arbete. Varför är det viktigt? Jo, det är en viktig grund för att fortsätta att ha en aktiv arbetsmarknadspolitik och aktiva arbetsförmedlingsinsatser.

Särskilt viktigt är det mot grupper som har svårt att hävda sig på arbetsmarknaden. Vi har gjort särskilda åtgärder just för bland annat funktionshindrade. Det är därför som ett företag som Max är så intressant. Av sina 3 000 anställda har man sagt att 250 med funktionshinder ska anställas.

Det är ett fullkomligt fantastiskt socialt ansvarstagande av ett kommersiellt företag att på det sättet ge utrymme för personer som får känna att de kommer till sin rätt i arbetslivet. Jag träffade en av dem. Det hand-

lar om att få möjlighet kunna stå på egna ben med egen försörjning i ett Sverige där de aldrig trodde att de skulle få ett arbete.

Vi hjälper dem genom att ge olika typer av stöd för att dämpa kostnaderna för arbetsgivarna om de tar detta ansvar. Det tänker vi fortsätta att göra.

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Statsministerns
frågestund*

EU:s handelsavtal med Marocko

Anf. 67 HILLEVI LARSSON (s):

Herr talman! Det är inte bara Israel som nu får uppgraderade handelsavtal och samarbeten med EU utan även Marocko. Marocko ockuperar sitt grannland Västsahara sedan över 30 år tillbaka.

Det som nu är grundproblemet är att i och med att det ockuperar Västsahara har det också tillgång till Västsaharas resurser. Det gäller inte minst fisk och massor av mineraler, olja och så vidare.

Kravet nu från Västsahara är att det måste undantas i handelsavtal med EU. Anledningen är att det är ett folkrättsbrott i strid med FN om EU skulle dra nytta av dessa resurser.

Sverige sade under förra mandatperioden nej till ett fiskeavtal som innebär ett folkrättsbrott. Nu undrar jag: Kan regeringen tänka sig att även denna gång säga nej till att bryta mot folkrätten?

Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m):

Herr talman! Jag hoppas att vi inte ska behöva hamna i ett läge där vi säger nej till folkrätten. Ibland kommer det diskussioner om hur den ska uttolkas. Som medlemmar i FN är det därför viktigt för oss att det görs via FN:s system och att vi dessutom kan koordinera det inom Europeiska unionen.

Det är så det fungerar. Det blir slagkraft tillsammans med andra. Men vi måste enas om vilka utgångspunkter vi ska ha. Så mycket kan jag lova att det kommer vi fortsätta att ha som utgångspunkt även i det här fallet.

Anf. 69 TALMANNEN:

Därmed var statsministerns frågestund avslutad. Vi tackar honom och frågeställarna för deltagande.

3 § (forts. från 1 §) Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 70 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Jag har en mycket kort fråga. På vilket sätt driver regeringen frågan om Sveriges möjligheter att få exportera snus och på vilket ministerrådsmöte eller i vilket sammanhang har man lyft fram frågan?

Anf. 71 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Grunden för den svenska inställningen är att när vi ska ha förbud ska de vara förankrade i vetenskap eller på annat sätt. I det här fallet saknas det, om jag har förstått det rätt, faktabakgrund som skulle ge ett objektivt stöd för att man skulle ha exportförbud för det svenska snuset.

Dessutom ses snus som en möjlighet att ersätta rökning som har svårare skadeverkningar för dem som är rökare. Dessutom är snuset ingen inkörsport till rökningen. Faktabakgrunden är sådan att man inte borde ha exportförbudet. Det är den linje som vi håller rent allmänt även i den här frågan.

Anf. 72 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Det var förvisso inget svar på min fråga som jag ställde i och med att Bengt-Anders Johansson i sitt anförande sade att Sverige driver frågan om exportförbudet mot snus. Min fråga var: När lyfter man fram frågan om förbudet?

Vi är överens i den här frågan vad gäller snuset. Även den socialdemokratiska regeringen drev detta tidigare. Förbudet mot export av snus kom år 1992, redan innan Sverige var medlem i Europeiska gemenskapen.

Bengt-Anders Johansson har hittills varit mig svaret skyldig. När lyfter ni frågan på ministerrådet eller vid ett annat lämpligt tillfälle? Bengt-Anders inledde sitt anförande med att berätta hur närvarande och aktiv den här regeringen var till skillnad mot den socialdemokratiska regeringen.

Anf. 73 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Jag sade nog inte att vi driver frågan. Jag tog det som ett exempel på att det handlar om att stå upp för de svenska värdena. Det handlar bland annat om att vi ska ha möjlighet kunna exportera detta, vilket jag står bakom.

Det är precis som Carina Adolfsson Elgestam säger här att förbudet har funnits sedan år 1992. Man kan notera att det är ett och annat år som även en socialdemokratisk regering har haft att driva den här frågan.

Det är sällsynt positivt att vi är överens om att vara samstämmiga i den här frågan när den nu kan komma upp. Carina Adolfsson Elgestam är väl medveten från EU-nämndsarbetet att man inte tar upp en fråga ideligen utan när det är läge.

Jag utgår från att vi vid nästa läge kommer att stå upp för det svenska snuset.

Anf. 74 SVEN BERGSTRÖM (c):

Herr talman! Jag tänkte fortsätta att diskutera lite mer utförligt än under frågestunden med statsministern hur vi kan jobba för att öka valdeltagandet i EU-valet. Vi har ett ordförandeskap på gång, och om det fanns någon likhet med Råsunda när statsministern var här så kan man säga att det är ödsligt tomt på våra åhörarläktare här när vi nu har den stora debatten inför EU-valet i sommar.

Hur kan det vara så här? Det finns ju ett väldigt litet intresse, och jag är inte ens säker på att huvuddelen av de svenska medborgare som har haft möjlighet att följa denna debatt på tv-apparaterna hemma väljer att prioritera detta, utan de kanske tittar på den alpina världscupen i Åre eller någonting annat på någon annan kanal som anses mer attraktivt.

Hur kan det vara så att vårt valdeltagande sjunker år efter år, trots att statsministern säger att vi i alla fall har en majoritet – mer än 50 procent – som tycker att det finns något bra med EU? Siffrorna rasar. Vi hade ett

valdeltagande 1995 som var över 40 procent. Det sjönk 1999 och 2004 till att gå under 40 procent. Det är inte nere på kyrkovalsnivå, men det är ett katastrofalt lågt valdeltagande. Så är det, trots att vi har en stolt tradition i Sverige av ett högt valdeltagande, trots att många av oss här i riksdagen faktiskt är ute och missionerar och pratar om EU rätt flitigt, och trots att vår EU-minister Cecilia Malmström, som nu tydligen har lämnat kammaren, far land och rike runt och håller brandtal.

Vi lyckas inte övertyga mer än att till och med den Malmström närstående tidskriften Liberal Debatt på ledarplats sågar EU-parlamentsvalet fullständigt. Så här skriver man: "Europaparlamentsvalet är ett Kalle Anka-val, som vi borde hålla oss för goda för att legitimera genom besök i vallokalen." Så skriver redaktören för Liberal Debatt i årets första nummer.

Hur kan det bli så här? Precis som jag var inne på under frågestunden med statsministern tror jag att en av förklaringarna är att, om jag får använda det uttrycket, EU-etablissemang visar folket inte bara i Sverige utan runt om i Europa bristande respekt. Man gör det genom en klåfingrighet och en detaljreglering som retar människor. Och man gör det genom en närmast panisk rädsla för att låta folket vara med och bestämma – nu senast om Lissabonfördraget.

Och när man någon gång frågar folket, som man gjorde i Frankrike och i Nederländerna för några år sedan och på Irland förra året, och folket inte röstar som förväntat, då ignorerar man folkets röst. Det är ju rationellt!

Ett sådant beteende är inte ägnat att öka legitimiteten och förtroendet för EU. Vi måste få bort klåfingrighet, byråkrati och centralisering. Vi måste utveckla EU på ett sätt som står i harmoni med det människor vill använda ett gränsöverskridande internationellt samarbete till. Det är många människor som vill utnyttja detta. För min del är jag övertygad om att budskapet i den slogan som Centerpartiet lanserat och som numera är en del av hela regeringens politik om ett smalare men vassare EU är mer angelägen än någonsin. Men det är inte riktigt åt det hållet som EU utvecklas i dag. Då hjälper det inte att EU också gör en hel del bra saker. Östutvidgningen, Östersjöstrategin och höjda miljöambitioner på många områden är exempel på detta.

Trots subsidiaritetsprincipen har EU:s utveckling under 2000-talet präglats av att allt fler frågor och områden kommit att omfattas av beslut på EU-nivå. Denna utveckling går på tvärs med strävan efter ett smalare men vassare EU.

Ett slående exempel på detta är jakten. Jakten är en het fråga i mitt hemlän Gävleborg och även i många andra län. Den klassas som en befogenhet tillhörande medlemsstaterna. Bengt-Anders Johansson var också inne på de här frågorna. Jakttider, jaktbart vilt, jaktmetoder, krav på utbildning etcetera bestäms formellt av medlemsländerna. Men genom EU:s lagstiftning är vissa arter fridlysta och vissa jaktmetoder förbjudna. Det finns ett stort antal andra direktiv och förordningar som påverkar jakten.

För jakt-, fiske- och naturintresserade medborgare i Gävleborg och andra delar av Sverige är det alldeles obegripligt att EU lägger sig i denna typ av frågor som hanteras med större förnuft och med större omsorg regionalt och nationellt. Ett exempel på hur absurt det kan bli är

regelverket som omgärdar jakten på hare. Är man ute och jagar skogshare får man inte ha mer än två patroner i bössan. Är det däremot fälthare som jagas, då är det fritt fram att ösa på med halvautomater och många patroner i bössan. Se alltså upp nästa gång ni är ute på harjakt så att ni inte bryter mot några EU-bestämmelser!

Ett annat färskt exempel är EU:s klåfingrighet när det gäller de svenska sommarhagarna där det måste vara ett visst antal träd på en viss yta.

Herr talman! Som centerkandidat inför EU-valet i juni vill jag förändra detta. Jag vill storstäda och banta EU. Byråkrati och regelverk ska minimeras.

EU har ett antal viktiga uppdrag. För det första måste EU byggas underifrån och i verkligheten bli smalare men vassare. En bra början är att lyssna till folket i medlemsländerna som vill ha ett Europasamarbete för att trygga fred, säkerhet och samarbete men inte en kostsam byråkrati och krångliga fördrag. För det andra måste miljö- och klimatfrågorna hanteras i ett effektivt och kraftfullt samarbete i Europa och världen. Det handlar om radikala utsläppsminskningar men också att se möjligheterna med en hållbar livsstil. För det tredje, herr talman, är bekämpning av gränsöverskridande brottslighet ett viktigt uppdrag.

På så sätt kan vi öka valdeltagandet och få en ökad legitimitet i EU-samarbetet, och det vill jag jobba för.

Anf. 75 CHRISTER WINBÄCK (fp):

Herr talman! Först av allt skulle jag vilja tacka EU-ministern som inte är kvar här längre men som gjorde ett antal bra inlägg tidigare när debatten började. Jag vill också stämma in i det som Staffan Danielsson talade om att det faktiskt finns Europaparlamentariker som går till sitt uppdrag med glädje, och vår nuvarande Europaminister Cecilia Malmström är en sådan.

EU är bra, för många frågor kan endast lösas på ett bra sätt genom samarbete. Miljöfrågor, gränsöverskridande transporter och handel som medför tillväxt och välbefinnande är frågor som EU hanterar genom det samarbete mellan länder som är grunden i EU.

Grunden i EU, ja. Jacob Johnson som inte är kvar här längre nämnde tidigare att hela Europa ska in i EU. Det är väl en åsikt som många av oss delar. Fast Jacob Johnson vill ha det utan fördrag och utan ramar för vad som ska göras. Det skulle väl vara veckans politik som skulle råda.

För egen del vill jag här belysa några frågor som ligger mig varmt om hjärtat i Europasamarbetet, nämligen hälso- och sjukvårdsfrågornas utveckling inom EU.

Vi har ett patientrörlighetsdirektiv på gång som ska skapa en gränslös vård mellan medlemsstater. Det är en av våra stora utmaningar. Att kunna erbjuda vård där behoven finns och där den enskilde anser sig ha bäst möjlighet att bli behandlad på ett sätt som stämmer överens med den sjukets önskemål är naturligtvis högst önskvärt. Även trygghet när man reser, studerar eller arbetar utomlands liksom, vilket blir allt vanligare, när man bor i Sverige och arbetspendlar till något av våra grannländer är önskvärt.

Att riva murar talade Ulf Holm om tidigare. Det är vackert, och det är faktiskt det som Europatanken handlar om. Redan i dag finns en begrän-

sad rätt att söka vård. Det krävs förhandsbesked, utlägg av egna pengar och krångel i onödan. EU arbetar med att öppna gränser alltmer genom patienträttighetsdirektiv. Förhoppningsvis ska vi skapa ett tydligare rättsläge för patienters rätt till ersättning för planerad vård i andra EU-länder.

Att man ska ha rätt till den ersättningen om samma eller liknande vård hade ersatts i patientens hemland, där patienten är försäkrad, tycker jag är en självklarhet. För att kunna öka tryggheten ställs grundkrav som medlemsländernas hälso- och sjukvård måste uppfylla vad gäller kvalitet, säkerhet, rätt till information, klagomöjligheter och försäkringar.

Det är också intressant att man föreslår samarbete på ett antal områden inom hälso- och sjukvården som ömsesidigt erkännande av recept, upprättande av referensnätverk mellan högspecialiserade vårdgivare och samarbete kring utvärdering av nya medicinska metoder. Alla de här sakerna handlar om patientens rätt, möjligheter till information, klagomöjligheter, vård etcetera. Jag vet att Sverige ser positivt på detta, men jag ser fram emot fortsatta diskussioner och att Sverige kraftfullt driver detta i ministerrådet.

Med tanke på min bakgrund kan jag inte låta bli att också nämna de projekt inom hälso- och sjukvården som har startats som ska ge tillgång till patientdata mellan länderna, Epsos, European patients smart open services, som ska ge vårdgivare i alla EU-länder tillgång till utdrag, hälsovårdsöversikter, från patientdatajournaler för patienter i alla medlemsstater när så behövs och patienten så medger. E-recept på läkemedel, som jag nämnde förut, ska finnas med. Det kommer att underlätta uthämtande av mediciner i ett annat EU-land – en utmaning kan det tyckas, då det i dag ibland är svårt att få den möjligheten mellan olika landsting. Tolv EU-länder ingår i försöksomgången. Sverige har fått en koordinatorroll för hela projektet, en framgång som visar att EU tror på vår förmåga och vårt IT-kunnande.

Det finns naturligtvis många saker att fundera på och brottas med. Patientens integritet, att se till att journalen är valid och många andra saker är viktiga att arbeta med. I Sverige kommer systemen att testas på några ställen, bland annat i Norrbotten, som kommer att bli ett av försöksområdena då det redan i dag arbetas över gränsen till Finland med akutsjukvård, jourverksamhet, ambulanstransporter med mera.

Detta är spännande projekt som kommer att generera bättre kvalitet och valfrihet för våra vårdtjänster.

Jag måste också få nämna lite om folkhälsa och alkohol. Våldsbrott, rattfylla och misär är ledord som många gånger följer på en okontrollerad alkoholpolitik. Svenskarna har som vi vet ökat sin alkoholkonsumtion kraftigt under de senaste åren. Reklam i tv och tidningar fyller vardagen och påverkar till ett ökat drickande. Sverige har fått ett vardagsdrickande, som vi har importerat, samtidigt som vi behållit helgfyllan. Det är dags att ta ett större ansvar för frågan.

I dag får man ta in 10 liter sprit, 20 liter starkvin, 90 liter vin och 110 liter starköl indikativt. För bröllop, 50-årsfester med mera får man ta in mycket mer. Det är klart att det här inte är bra. Så smått har man sett i EU att det här inte är vilken handelsvara som helst och börjat reagera. Även om Europaparlamentet bara är rådgivande i den här frågan finns det ett symboliskt beslut i parlamentet att de indikativa nivåerna bör minskas.

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Europa har den högsta alkoholkonsumtionen i världen, och det är den tredje största riskfaktorn när det gäller för tidig död. Jag tror, tycker och kommer att arbeta för att vi tillsammans i Europa kan göra något bra genom att arbeta med att prioritera de alkoholförebyggande insatserna och driva på för en restriktivare linje, men det är endast genom samarbete och genom att vi tillsammans inom EU arbetar för frågorna som vi kan vinna gehör för denna och många andra frågor.

Anf. 76 DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd):

Herr talman! Den 7 juni genomför alla Europas medlemsländer ett val till Europaparlamentet, och för Sveriges del vidtar därefter en intensiv höst med ett svenskt ordförandeskap inom EU. Det kommer att bli ett år präglad av EU-frågor som gör att vi som politiker måste vara tydliga i vår kommunikation med medborgarna, så att de får rätt fakta om vad EU-medlemskapet verkligen innebär.

Sverige är en del av Europeiska unionen, ett samarbete som blir allt viktigare för varje år som går. I en globaliserad ekonomi är Sveriges välfärdsutveckling beroende av ökad handel med omvärlden. Sverige har aldrig klarat sig utan handel med andra länder och kommer inte heller att göra det i framtiden. EU som handelsområde kommer att stärkas framöver, och vi kommer att behöva EU i en alltmer hårdnande konkurrens på världsmarknaden.

Inom EU rör sig företag och arbetstagare fritt på en allt större och öppnare inre marknad, nu med 27 länder. EU har därför med olika direktiv angett vad som gäller för att den här marknaden ska fungera. EU har tydligt slagit fast att man inte får tillämpa social dumpning, det vill säga att ett företag i ett EU-land inte gör ett jobb i ett annat land med löner som är under minimilönerna i det land man ska verka i. EU har också tydligt slagit fast regler för arbetstagare som rör sig över gränserna. EU slår fast att fackliga rättigheter såsom strejkrätten är en naturlig rättighet inom EU. Med ett Lissabonfördrag på plats skulle dessa rättigheter stärkas ytterligare.

Vi kristdemokrater vill understryka värdet av arbetstagares trygghet inom unionen och anser inte att ekonomiska hänsyn går före mänskliga hänsyn. En människa ska aldrig bli en handelsvara vilken som helst. Därför ska det finnas ett bra skydd för arbetstagare. Men utan företag finns inga jobb, och vi behöver därför ha ett gott samarbete mellan arbetsgivar- och arbetstagsidan med rimliga villkor för båda parter. Den svenska modellen vill vi värna då den ger många fördelar jämfört med det som många andra länder tillämpar med av politiker fastlagda minimilöner. Det är inte en utveckling vi vill se.

Herr talman! Den dom som EG-domstolen kom med vad gäller Lavalärendet lyfter ofta oppositionen fram som ett exempel på vad EU ställer till med. De menar att domen försvagar arbetstagares rättigheter. Det är en bild som enligt min mening inte stämmer och som framställer EU som motståndare till arbetstagares rättigheter.

Det EG-domstolen sade var att det råder fri rörlighet för företag inom EU – ja. Men så sade man också att eftersom vi i Sverige inte tillämpar lagstadgade minimilöner måste utländska företag lätt kunna förstå vilka villkor som gäller i ett kollektivavtal om de ska kunna konkurrera om jobben på den öppna inre marknaden.

Enligt domstolen var Byggnads avtal i Laval-fallet inte tydligt. Nu har Byggnads sagt att man ska förbättra sig där och börja registrera sina kollektivavtal hos Arbetsmiljöverket så att det inte blir en upprepning av Laval-fallet, och det är ju bra.

Herr talman! Socialdemokraterna talar ofta om att det behövs ett socialt protokoll. De vill också riva upp utstationeringsdirektivet. Men frågan är då vad vi riskerar med att öppna för dessa förändringar. Där står också Vänsterpartiet på alliansens sida vad gäller frågan om att inte riva upp utstationeringsdirektivet.

Socialdemokraterna har genom sin man i Bryssel, Jan Andersson, i EU-parlamentet fått igenom ett förslag som ger kommissionen i uppgift att titta på de här frågorna. Intressant nog förhandlades det en hel del, innan det antogs, mellan EPP-gruppen i parlamentet, som är detsamma som moderater och kristdemokrater i EU, och Socialdemokraterna. Vi är alltså överens. Den stora konflikt som här anges finns egentligen inte på det sättet i EU-parlamentet.

Vi kristdemokrater ser egentligen inga problem med skrivningarna i det här dokumentet, att EU-parlamentet vill få förtydliganden om vad som gäller med den fria rörligheten kontra trygghet för arbetstagare och fackliga rättigheter. Men vi vet ju inte vad slutprodukten blir. Vi vet inte vad det innebär att öppna dokumenten i de här frågorna.

Vi kristdemokrater tycker att EU:s lagstiftning och den svenska modellen fungerar bra ihop redan i dag. Om vi bara får tydliga kollektivavtal som är lätta att begripa för utländska företag finns det egentligen inga problem med dagens regelverk, som vi ser det.

Socialdemokraterna är ett stort parti, och det vilar ett tungt ansvar på er att till era väljare kommunicera fakta i dessa frågor och inte skrämman upp väljarna. Det gynnar inte EU-arbetet, och det gynnar inte jobben – det ni säger att ni vill värna.

Herr talman! Vi är glada att de svenska socialdemokraterna nere i EU-parlamentet välkomnar Lissabonfördraget och ser det som något positivt för arbetstagarna, och vi hoppas att Socialdemokraterna och oppositionen i det förestående EU-valet inte ska försämra relationerna till EU eller på olika sätt misstänkliggöra EU med anledning av Laval-fallet. Det vore mycket olyckligt och skulle inte gagna Sveriges framtid och sysselsättning. Vi behöver EU:s marknad, och vi behöver ha en positiv relation till andra EU-länder. Låt oss hoppas att EU-valet stärker EU:s roll i världen och att vi ser mer av samarbete i stället för isolationism och konfrontation.

(Applåder)

Anf. 77 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Jag vill göra ett tillrättaläggande vad gäller Lavaldomen. Det är inte alls så att vi från oppositionens sida skyller på EG. Det handlar om att man sagt att vi måste ändra vår lagstiftning. Det är det vi kritiserar, och också väntar på. När ska vi få se en ändring i svensk lagstiftning som anpassas till det som efterfrågas? Kan vi kanske få en redovisning i kammaren i dag?

Anf. 78 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Jo, det har varit mycket kritik från oppositionen mot EG-domstolens dom. Det tror jag inte att någon kan säga emot. Det måste oppositionen stå för.

När det gäller utstationeringsdirektivet har Vänsterpartiet sagt att man inte vill öppna det eftersom man ser riskerna med att öppna direktivet och vad det skulle innebära. Vi vet inte det. Det kan bli försämringar, och det är något som vi är oroliga för.

Det som var problemet med Lavalärendet var att Byggnads hade ett avtal som inte gick att begripa av dem utanför Sverige. Det är bra att Byggnads tagit till sig kritiken. De har sagt att de ska börja registrera exakt vad som gäller så att de företag som vill etablera sig här vet var minimigränserna går. Det är precis det EG-domstolen kräver. Jag ser därför inte att vi har något problem. Om Byggnads fortsätter att göra på det sättet har vi inga problem, för vi har inga problem med andra kollektivavtal.

Anf. 79 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik:

Herr talman! Då tror jag att vi har uppfattat den här frågan lite olika beroende på vilket parti man tillhör. Visst har Byggnads tagit till sig av kritiken och gör ändringar, men det räcker inte för att vi ska klara tryggheten, vilket Désirée också nämnde i sitt anförande. Det handlar också om att svensk lagstiftning ska ändras, och behöver ändras. På den frågan fick jag dock inget svar.

Från majoritetens sida bollar man över detta fullt ut och menar att det är fackets ansvar att bära hela bördan. Men så är det faktiskt inte; vad gäller Lavaldomen behöver vi göra ändringar i svensk lagstiftning. Det är det vi väntar på, och från oppositionens sida kritiserar vi att ingenting händer. Det kunde redan ha varit gjort om det funnits en vilja att genomföra ändringar enligt Lavaldomen.

Anf. 80 DÉsirÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik:

Herr talman! Skillnaden mellan de andra europeiska länderna och Sverige är att vi inte har någon instans som allmängiltigförklarar kollektivavtalen. Det är en jättestor skillnad. Det gör att andra inte kan gå in och se exakt vad som gäller i olika avtal. I Norge har man en organisation som fastställer detta. I Sverige har vi inte det. Alltså är Sverige unikt på det sättet.

Det enda EG-domstolen kräver är att det ska vara ett tydligt kollektivavtal som aktörer från andra länder kan läsa. Nu har Byggnads sagt: Vi rapporterar in till Arbetsmiljöverket, som har en samordningsfunktion, och kommer att tala om vilka kollektivavtal man ska kunna rätta sig efter. Vi anser inte att det behövs någon annan lagstiftning. Vi ser inte

det behovet, och därför vill vi inte öppna utstationeringsdirektiv och annat. Vi anser nämligen att det då finns risk för försämringar för arbetstagarna.

Där har vi kanske olika åsikter, men jag ser inga problem med lagstiftningen om kollektivavtalen bara är tydliga.

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 81 MAX ANDERSSON (mp):

Herr talman! Nu är det EU-debatt igen, och det kommer att bli många EU-debatter i Sverige detta halvår eftersom vi har EU-val den 7 juni.

Jag är en av dem som kandiderar till EU-parlamentet för Miljöpartiet. Det gör jag inte för att jag skulle vilja ersätta den utmärkte miljöpartisten Carl Schlyter utan för att jag vill se valrörelsen som en möjlighet att folkbilda om viktiga EU-frågor. Det gäller framför allt mina tre hjärtefrågor: en tuffare internationell klimatpolitik, fördelarna med att Sverige fortsatt står utanför EMU och kampen för att stoppa EU:s attacker på den personliga integriteten och på fildelningen. Jag tror inte att det är hållbart att EU försöker kriminalisera en hel ungdomsgeneration. Det hoppas jag att folk i Bryssel kommer att inse efter denna valrörelse.

Det jag vill ägna mitt inlägg åt i dag, i Sveriges viktigaste debattkammare, är frågan varför EU-debatten ser ut som den gör i Sverige. Varför är intresset för EU-valet så litet, förutom bland politiker? Jag såg en prognos, modell seriös, som sade att vi kan räkna med ett 42-procentigt valdeltagande i sommar. Det skulle i så fall vara första gången valdeltagandet ökar i ett svenskt EU-val, men det vore fortfarande mycket lågt. Personligen tror jag att det kommer att bli något lägre. Varför är det så få journalister som jobbar med EU-frågorna? De blir dessutom färre. Varför är intresset för att rösta så svagt? Varför är kunskapen, även bland oss politiker, så liten om EU-frågorna?

Jag har funderat en hel del på detta och kommit fram till att en stor del av skulden faller på oss politiker, som använder begrepp som tredje-landsmedborgare, A-punkt, Barcelonaprocess – ja, ni vet vad jag menar, ni kan, precis som jag, använda dessa begrepp. Ni vet också, precis som jag, att den genomsnittliga medborgaren och den genomsnittliga politiska journalisten i Sverige inte vet vad en A-punkt är. A-punkt är en form av beslutspunkt i EU:s ministerråd som är avgjord på förhand; detta sagt till dem som inte visste det. Om man är professionellt sysselsatt med EU-politik är det ganska viktigt att veta detta, men varför använder vi sådana uttryck i vår utåtriktade kommunikation med medborgarna? Det är en bra fråga.

Det är dock inte bara vi politiker som bär skulden för det låga EU-intresset. Även journalisterna har skuld i detta. De kan EU-frågorna ungefär lika bra som en genomsnittlig riksdagsledamot, det vill säga det finns utrymme för förbättringar. Journalisterna känner att inte heller deras läsare är djupt insatta i skillnaderna mellan ministerråd och EU-parlament och vet inte exakt vad EU-kommissionen sysslar med. Det blir svårt för dem att skriva artiklar när de känner att läsarna inte är intresserade eftersom läsarna inte har bakgrundskunskapen, och när läsarna inte har bakgrundskunskapen skriver inte journalisterna. Det gör att intresset och kunskapen inte växer.

Jag vill dock inte skylla på medierna. Jag tror att det grundläggande felet är ett systemfel. De som var närvarande under statsministerns fråge-

stund märkte att han var bra på att inte svara på frågor eller också gav han innehållslösa svar. De som sitter i EU-nämnden vet att regeringen är bra på att ge innehållslösa svar och helst vill undvika att tydligt deklarerat vilken förhandlingsposition man har och vad man vill uppnå. I ministerrådet försöker man nämligen hitta en enig linje. Man försöker kompromissa sig fram till någonting som det finns en majoritet för och som man kan tänkas acceptera. Om regeringen då har gått ut offentligt och sagt vad man vill, vad man kämpar för, kan vi vara nästan hundra procent säkra på att man inte kommer att nå ända fram. Det är så det är med kompromisser. Alltså försöker man hålla hemligt vad det egentligen är man vill.

Man går inte ut och säger tydligt vilka frågor man kämpar för. Man hummar. Man ger signaler. Man säger saker mellan raderna. Man säger: Ja, vi tycker att det är bra, men nog kan det bli lite bättre på den här punkten. Det kan vara en klok förhandlingsstrategi. Det kan vara en klok mediestrategi. Men det är ett uselt sätt att öka intresset för EU-frågor. Det är inte ett arbetssätt som får medborgarna att bli mer intresserade av och kunniga om EU-frågorna i politiken.

För att öka intresset för EU-frågorna måste vi börja diskutera skiljelinjerna i EU-politiken och vara tydliga med var vi står. Om man av taktiska skäl väljer att vara otydlig kommer man aldrig att lyckas väcka ett intresse.

Anf. 82 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Vi har alla ansvar för varför EU-debatten ser ut som den gör. Max Andersson är en aktör i EU-debatten. Jag har aldrig försökt intressera människor i Sverige för EU-frågorna genom att hänvisa till A-punkter. Det var Max Andersson som faktiskt gjorde det, och det var rätt onödigt.

Jag gick upp i replik av en anledning. Max Andersson sade att regeringen i EU-nämnden ger luddiga besked. Jag vill ge min bild av EU-nämnden. Jag tycker att den är en oerhört viktig och tung nämnd. Varje fredag redovisar våra statsråd i regeringen för riksdagen hur man tänker förhandla i Bryssel kommande vecka. Man kommer till EU-nämnden i en större utsträckning än vad de socialdemokratiska statsråden gjorde. Man tillbringar lång tid i EU-nämnden, och man ger mycket utförliga och precisa besked. Den som lyssnar på detta kan kolla på riksdagens hemsida. Under EU-nämnden går det att se ordagrant vad som sägs i våra långa diskussioner.

Jag tycker inte att Max Andersson har någon som helst grund för det han har sagt.

Anf. 83 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! Jag antar att frågan gällde att det inte finns någon som helst grund för mig att ifrågasätta regeringens vilja att deklarerat sina förhandlingspositioner.

Jag vet inte hur många gånger jag har hört ledamöter i EU-nämnden fråga: Och vad är regeringens linje? Det är en mycket relevant och viktig fråga. Det är faktiskt EU-nämndens kärnfråga. Man får höra den frågan ganska ofta. Vi får många bra och fylliga föredragningar av sakfrågan,

hur det är, vilka som tycker vad, vad Frankrike tycker och vad Tjeckien tycker. Ibland får vi också reda på vad regeringen tycker, men då måste vi också fråga särskilt om det.

Jag tror att EU-debatten skulle vinna på ökad tydlighet om skiljelinjerna.

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 84 STAFFAN DANIELSSON (c) replik:

Herr talman! Min poäng var att jag faktiskt tycker att statsråden tar sig tid och ger utförliga och tydliga svar. Oppositionen ställer frågor, och statsråden ger ännu mer precisa svar. Jag tycker att vi har en bra dialog där, och jag känner att regeringen har ett mandat när regeringen åker till Bryssel. Vi från riksdagen och EU-nämnden vet hur regeringen kommer att agera. Det var egentligen bara den bilden jag ville komplettera. Jag ville ge hela bilden av det som sker så att inte något fick stå oemotsagt här.

Anf. 85 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Herr talman! Låt mig få komplettera lite ytterligare. För fullständighetens skull måste sägas att den svenska EU-nämnden, och framför allt den svenska regeringen, är bland de allra bästa regeringarna och motsvarigheten till EU-nämnder i hela EU när det gäller att involvera riksdagen i förhandlingarna i ministerrådet. Det sätt som regeringen agerar på är ett föredöme för EU. Det bör man också säga.

Att det sedan inte är tillräckligt bra och att konflikterna och ståndpunkterna är så otydliga att det är svårt för journalister att beskriva dem på ett vettigt och intressant sätt är en helt annan sak.

I den allmänna trevlighetens namn får jag väl säga att regeringen gör ett av de allra bästa jobben i hela EU med att informera sitt parlament. Det är synd att det inte är bättre än så.

(STAFFAN DANIELSSON (c): Jag vill instämma i det.)

Anf. 86 MONICA GREEN (s):

Herr talman! Precis dagarna före jul gick jag upp i finansutskottets debatt om EU:s budget och sjöng:

Jag vill leva i Europa

Jag vill älska och sjunga här

Finansutskottets ledamöter blev så entusiastiska. Jag ska inte sjunga för er också, utan ni kan bara tänka på hur den låten går. Den är bra. Jag tycker att Arja Saijonmaa sjunger den bra, och Jan Hammarlund har skrivit den. Sången säger mycket om att vi som européer ska kunna förändra vårt Europa, stå upp för freden och friheten.

Vi menar att politik gör skillnad. Vi vill slåss för rättvisa, solidaritet och trygghet. Vi hör ibland politiker säga att politiker inte ska lägga sig i. Det är företrädesvis borgare, högerpolitiker, som säger så. De vet att de starkaste kan slå sig fram med sina armbågar. Ofta är det så att trygghet och solidaritet kräver politiska beslut. Många starka och rika kan klara sig utan de besluten. Det är därför som borgare ofta säger att politiker inte ska lägga sig i så mycket.

Samma politiker kan sedan säga hur viktigt det är att vi ska rösta på dem i Europaparlamentet. Det hänger inte riktigt ihop. I Europaparlamentet är det i allra högsta grad tydligt att politik gör skillnad och att vi faktiskt kan förändra hela Europa, EU. Vilka beslut som fattas i EU innebär en förändring här hemma i Sverige.

Vi kan ta exemplet med den miljöförstörande kemikalieindustrin och Reach. Där har verkligen Europaparlamentet och EU gjort skillnad. Vi kan ställa krav och sätta gränser. Men där går borgarnas argumentation på tvärs med sin egen linje. Ibland säger de att man faktiskt har kunnat förändra. Sedan säger de att man ska låta marknadskrafterna råda och att man inte ska lägga sig i. "Låt dem sköta sig själva."

Enligt mitt sätt att se håller inte högerens argumentationslinje. De vill inskränka möjligheten för den lilla människan. De vill inte stå upp för fackliga rättigheter, för människor på golvet i olika jobb. De vill bara gå privatkapitalismens väg. På det sättet säger de att politiker inte ska lägga sig i.

Jag menar, och vi menar, att det är stor skillnad på att lägga sig i som politiker, att fundera på vilken politik man ska rösta på, att erkänna och vilja vara med och förändra. Socialdemokraterna vill förändra EU och Europa. Vi vill ha fler sossar i Europa därför att vi vill ha ett mer rättvist EU. I dag är det högern som styr. Då blir det som det blir – inte tillräckligt bra. Det finns mycket som är bra med att 27 länder samarbetar, men det finns mycket som är dåligt. Det vill vi förändra. Vi vill se till att det blir fler jobb med hjälp av investeringar i infrastruktur och utbildningar. Vi vill ha fler jobb.

Nu har vi en regering här hemma i Sverige som säger att de inte kan göra någonting. De säger att det inte kan göra något. De har bara sänkt skatterna med 80 miljarder. De har försämrat a-kassan – förskjutit folk från a-kassan. Sedan säger de att det inte är deras fel att folk blir arbetslösa. Nej, det vet vi väl. Vi beskyller inte borgarna för att lågkonjunkturen har kommit även till Sverige, men försämringarna inom arbetslivet har den borgerliga regeringen genomfört. Nu tvingas människor söka socialbidrag. Den borgerliga regeringen har försämrat möjligheterna för människor att skaffa sig utbildning. Visst gör politik skillnad.

Det har blivit stora skillnader i det här landet. Precis så är det också med EU. Politik gör skillnad. Det är därför det behövs fler socialdemokrater som står upp för solidaritet, trygghet och rättvisa, miljösmarta moderna lösningar inom industrin, som jobbar mot människohandel, prostitution och trafficking och att barn ska behöva sälja sina kroppar och som står upp för ett mer rättvist och tryggare Europa.

Jag vill inte ha politiker som säger att vi inte ska lägga oss i. Det är precis det vi ska göra.

Förutom att vi ska investera i utbildning och jobb måste vi också se till att det blir bättre arbetsvillkor för människorna i hela Europa, först och främst i de 27 medlemsländerna och i alla de länder som vill bli medlemmar i EU. EU är som en magnet, och fler och fler länder söker sig till EU. Utvidgningen är viktig på det sättet.

Politik gör skillnad i fråga om miljöförstöring. Reach är ett sådant exempel. Vi vet att framgång kräver rättvisa och att framgång också kräver trygghet.

Nu har vi en regering i det här landet som säger att det ska vara skillnad. Det ska vara större skillnad mellan den som har ett jobb och den som inte har ett jobb. Det ska vara större skillnad mellan den som är sjuk och den som är frisk. Det gick de borgerliga partierna till val på, och de vann också. På det sättet får man väl säga att ni ska genomföra den politiken med större skillnader. Men jag tror att det är många som nu börjar inse vad det innebär, nämligen att de som blir uppsagda från industrin i dag ska få gå från hus och hem bara för att vi har en borgerlig regering. Jag tror att det är många som ändrar sig.

Jag tror att man tänker till även i EU-valet den 7 juni. Jag tror att det blir betydligt fler socialdemokratiska röster den här gången i Europavalet.

Anf. 87 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Herr talman! Tack, Monica Green, för, som alltid, uppfriskande och provocativa inlägg. Det får vi höra nästan varje vecka i nämnden också.

Även i Monica Greens fall skulle jag vilja ta fasta på en punkt där vi faktiskt är överens, och det är att de starka, rika storkapitalisterna alltid klarar sig. Jag kan hålla med om att de inte behöver gemensamma regler. De blev starka och rika före EU, och de behöver inte bry sig om EU-regler. De har jurister och stora staber med folk som kan ordna grejer. Men det är för den lilla människan och för den lilla företagaren som det är desto viktigare att vi har gemensamma EU-regler. Det är vi faktiskt överens om. Det vet Monica Green att vi är.

Därför vill jag ta fasta på det och fråga Monica Green om hon kan vara lite mer precis. Vad är det hon menar med att vi inte skulle stå upp för löntagarnas rättigheter? Vi gillar ju de här gemensamma reglerna. Vi gillar skydd mot dumpning. Vi gillar en öppen inre marknad som fungerar så att små människor och företag kan ge sig ut på den. Vad är det av det som Monica Green vill ta bort?

Anf. 88 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Först och främst menar jag att EU-politiken hör ihop med den svenska politiken. När man ser vad högern och Anna Kinberg Batras parti gör här, nämligen höjer arbetsgivaravgifter för de små företagen och försämrar a-kassan för den lilla människan så att den ska straffas för att industrin läggs ned, tycker jag att det hör ihop med den politik som man sedan för i Europa. Om man försämrar för löntagarna i Sverige tror jag inte att man sedan säger att löntagarna någon annanstans ska ha det bättre. Det hänger ihop. Ni blir inte trovärdiga om ni här hemma vill försämma och säga: Det är ert eget fel att ni blir arbetslösa och därför ska ni ha lägre a-kassa.

Er politik hänger inte ihop. När ni försämrar här hemma kan väl ingen lita på att ni ska förbättra i Europa.

Anf. 89 ANNA KINBERG BATRA (m) replik:

Herr talman! Att Monica Green inte litar på moderater överraskar mig inte, men jag skulle vilja hålla mig till det ämne som vi har i dag, nämligen en EU-debatt om vad som faktiskt gäller.

När Vanja Lundby-Wedin tycker att Lissabonfördraget är bra därför att det stärker löntagarnas rättigheter och när Margot Wallström varnar för att riva upp utstationeringsdirektivet därför att det riskerar att försämra löntagarnas rättigheter är jag beredd att hålla med. Det finns de där ute som tycker annorlunda. Det finns de som gillar lönedumpning och skumrask. Jag är inte en av dem, och det vet jag att Monica Green inte heller är. Det är därför jag skulle vilja ta den här frågan på allvar.

Om Monica Green menar allvar med den långa socialdemokratiska traditionen av frihandel borde det vara viktigt att kunna ge svenska människor och små svenska företag möjligheten att etablera sig i andra länder, att vara sjyst och ställa sjysta krav på dem som kommer hit, att vara ärlig med att sådant gäller och att avstå från att underblåsa de mörka krafter som inte gillar att det kommer hit utlänningar. Det borde vara viktigt att stå upp för öppenheten och de regler som gäller. Jag får inga svar på vad det är som ni egentligen vill ändra på, förutom regeringsmakten här hemma. EU-reglerna för löntagare är faktiskt viktiga och bra.

Anf. 90 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Nu försöker Anna Kinberg Batra dribbla bort korten. Anna vet mycket väl att vi är för Lissabonfördraget och att vi verkligen vill se till att det blir möjligt. Vi har också röstat för det här i kammaren. Men vi vill ha ett socialt protokoll. Vi vill se till så att vi verkligen skyddar arbetstagarnas rättigheter. Vi är inte nöjda med den Laval-dom som EG-domstolen dömde ut för snart ett år sedan. Vi vill förändra detta och se till att arbetstagarnas rättigheter alltid tas till vara. Därför är vi inte nöjda med den domen. Det är därför som vi vill skriva in ett socialt protokoll.

Det är klart att vi inte är för lönedumpning. Men med den politik som borgarna för just nu ser vi vad som händer, bland annat i Sverige med frysta löner och fackförbund som till och med tvingas gå ut och säga att de kan vara med och sänka lönerna. Det är effekten av en borgerlig politik, och så blir det även i Europa.

Anf. 91 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Ibland när man lyssnar på sina kolleger här i riksdagen vet man inte om man hör rätt eller om man möjligtvis tolkar fel. Jag uppfattade Monica Greens anförande i väldigt stor utsträckning så att EU skapar större skillnader och att det är stora bekymmer för många människor, inte minst för den lilla människan. Det tjänar kanske något till att i någon mån besinna sig och tänka tillbaka lite grann. Jag skulle vilja fråga på vilket sätt den lilla människan i Grekland, Spanien, Rumänien, Bulgarien, Estland, Lettland och Litauen far sämre i dag när man har blivit av med diktaturer och förtryckarregimer och dessutom fått fullständiga mänskliga rättigheter som följer EU:s regelverk. Eller ska jag tolka Monica Green så att vi ska sluta med utvidgningen eftersom den uppenbarligen är farlig? Är det i så fall Socialdemokraternas besked här i dag?

Anf. 92 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Jag är väldigt glad att Bengt-Anders Johansson ställde den frågan. Om jag i mitt inlägg antydde att så skulle vara fallet är jag

jätteglad över att jag får rätta till det nu. Jag är definitivt inte emot utvidgningen. Vi är tvärtom för utvidgningen. Vi har jobbat hårt för utvidgningen och för att se till att fler får möjlighet att vara med i EU. Det är oerhört viktigt för oss socialdemokrater.

Det jag vill säga i mitt anförande var att det som är farligt är borgerliga politiker som slåss för att det ska vara större skillnad mellan människor och som säger att de sjuka och arbetslösa får skylla sig själva. Det är borgerlig politik i EU och här hemma som är farlig för medborgarna, inte EU i sig. Vi kan göra EU mer rättvist, solidariskt och tryggt. Det kan vi göra med fler socialdemokrater i Europa, och det tänker vi slåss för.

Anf. 93 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr talman! Nu fick vi ett utomordentligt bra exempel på hur Socialdemokraterna ideligen försöker föra över inrikespolitik till den europeiska plattformen. Då blir det oerhört förvirrande. Nu är replikskiftena så gott som slut, men ge exempel på hur den svenska regeringen har bidragit till att öka segregationen inom EU! Det vore intressant att höra, därför att i dag handlar det de facto om en EU-debatt. Jag vet att Socialdemokraterna starkt ogillar att hålla sig till EU-frågorna och ideligen vill föra in de inrikespolitiska frågorna. Det skulle vara intressant om Monica Green kunde ge några exempel på hur vi vill öka segregationen ute i Europa.

Anf. 94 MONICA GREEN (s) replik:

Herr talman! Det är väldigt viktigt att få klart för sig en sak, nämligen att inhemsk politik hänger ihop med Europapolitik. Socialdemokraterna i Sverige slåss för samma sak som socialdemokraterna i EU. De borgerliga politikerna slåss ju för samma saker, större skillnader, i Sverige som man gör i Europa. Det är därför som det är så viktigt att inte säga att EU-politik är något helt annat, att nu när det handlar om inrikespolitik får vi bara prata om det och nu när det handlar om EU-politik får vi bara prata om det. Allt hänger ihop. Europapolitiken och den svenska politiken är självfallet sammanflätade. Er ideologi bygger på större skillnader mellan människor. Den slår naturligtvis igenom även i Europapolitiken.

Sedan får vi försöka hjälpas åt att göra så bra EU-politik som möjligt när vi kommer ut i Europa och ska fatta beslut. Det hänger i allra högsta grad ihop. Vi tror på ett mer solidariskt, rättvist och tryggt Europa, precis som vi tror här hemma i Sverige. Det hänger ihop.

Anf. 95 KRISTER HAMMARBERGH (m):

Herr talman! Det svenska ordförandeskapet har diskuterats i dag. Jag måste säga att jag ser fram emot det med stor förväntan, precis som jag faktiskt gjorde också inför det ordförandeskap vi hade förra gången. Det är nämligen viktigt vilken roll Sverige som ett litet land kan spela ute i Europa.

Det finns också en mängd positiva bieffekter som jag tror att de flesta svenskar tycker är roliga. Det blir en fokusering på oss, på vårt land, på det svenska. Det finns möjligheter för oss att visa upp oss.

Det kan också finnas positiva bieffekter som innebär att fler människor söker sig till Sverige därför att de vill besöka Sverige.

Det viktiga är förvisso vad vi uträttar under ordförandeskapet. Men jag tror att de flesta av oss vill kunna visa upp ett fint och vackert Sverige och känna oss stolta över det. Det är de flestas utgångspunkt.

Jag blev däremot lite förvånad i dag när Marita Ulvskog, som lämnade kammaren och inte kunde delta i hela debatten, öppnade med att raljera en hel del. Hon raljerade över att det har tagits fram en logotyp för det svenska ordförandeskapet – så gör också de andra länderna. Och hon sade att regeringen i det fallet var pompös. Hon slängde också ur sig lite ringaktande när det gällde politiken: Skulle Sverige på något sätt ha någon betydelse?

Det är lite förvånande när den som toppar Europolistan för Socialdemokraterna uppenbarligen har en sådan liten tilltro till vad hon som svensk politiker kan uträtta i Europa.

Jag tycker att det är talande. Jag förstår också att man känner en viss panik från det socialdemokratiska partiet när den ledande företrädaren inte känner att hon har någon betydelse.

Sedan var det ordet pompös. De flesta svenskar som har sett Sveriges regeringschef i dag och den tidigare regeringschefen, som har tittat på tv, sett på intervjuer och tittat på debatter, kan säkert tänkas använda ordet pompös. Men jag är inte helt säker på att det skulle drabba dagens statsminister.

Nu tänkte jag återgå till någonting som är viktigt och någonting som vi har möjlighet att åstadkomma, och det är Stockholmsprogrammet. Jag hoppas att vi kommer att kunna vara eniga om detta och också jobba tillsammans med oppositionen.

Stockholmsprogrammet är det område som jobbar med de rättsliga frågorna inom Europa. Det finns en hel del viktiga principer. Det ska efterträda det så kallade Haagprogrammet.

Den viktigaste prioriteringen nu är att börja balansera de tidigare repressiva åtgärderna, det som har kännetecknat Europa efter Madrid och London och efter det som hände i New York. Det handlar om att säkerställa och garantera rättssäkerheten för människor och lite grann kontra i förhållande till den politik Sverige drev under den förra regeringen.

Sverige drev ju väldigt hårt det här med införandet av PNR-uppgifter och liknande, som vi nu sitter och diskuterar som en effekt av de beslut som Socialdemokraterna drev igenom i rådsbeslut.

Nu ska vi uppnå balans, och det är viktigt att vi kan uppnå det här i Europa tillsammans med de andra medlemsstaterna. Jag hoppas att oppositionen kommer att kunna ställa upp, att vi får och kan garantera en rättssäkerhet där också individen kommer i centrum, ungefär som det Staffan Danielsson pratade om tidigare.

I det här Stockholmsprogrammet ska vi kunna jobba oss fram på ett område, så att man har bättre analyser och faktiskt utvärderar vad effekterna blir av det man gör. Det är en klar förbättring av betydelse för människor, så att man inte famlar i mörker eller inför olika typer av regler som drabbar människor på ett felaktigt sätt.

Vi ska försöka jobba in krav, så att EU-regleringen blir användarvänlig, så att de människor i Europa som jobbar inom rättsväsendet faktiskt ska kunna läsa reglerna, så att de är begripliga. Dessutom handlar det om att medborgarna i EU-länderna har begripliga regler. Jag hoppas att oppositionen inte kommer att motarbeta detta.

Vi ska försöka få in i programmet att det är effekterna för den enskilde som ska stå i fokus på ett mycket tydligare sätt än tidigare. Jag hoppas att vi kommer att få med oppositionen även där.

Sedan, Monica Green, kommer vi att fokusera mycket på åtgärder som har betydelse för brottsoffer, barn, offer för människohandel och narkotika. Det är en klar och tydlig inriktning på Stockholmsprogrammet. Vad jag kan förstå kommer Monica Green att ställa upp på det, och det känns bra.

Vi kommer att jobba hårt med att förbättra utbytet av informationen mellan myndigheterna. Samtidigt som vi ska balansera och skapa en rättssäkerhet ska unionen nämligen också vara effektiv när det gäller att bekämpa den grova organiserade brottsligheten. Det innebär ett effektivare utbyte mellan de olika polismyndigheterna.

Jag hoppas att Stockholmsprogrammet kommer att beslutas i december, i slutet av det här året. Det finns ett tidsschema. Det kommer säkerligen att vara svåra förhandlingar.

Vi vet att Sverige har en otajmad ordförandeperiod, utan vår förskyllan, med val till Europaparlamentet och tillsättandet av en ny kommission. Men ambitionsnivån är hög, och jag tror att vi har goda förutsättningar. Det betyder de facto, till skillnad från det som Marita Ulvskog inledde med, att vi som ett litet land har en stor möjlighet att påverka politiken i Europa.

Jag tror att det är viktigare att en statsminister från ett litet land kan få ihop och ena Europa än det vi har sett, inte minst under närtid, när företrädare för ett stort land i Europa egentligen använder sig av inrikespolitiska argument och sedan använder sig av EU-arenan. Det kommer vi inte att se under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 96 KARIN GRANBOM ELLISON (fp):

Herr talman! Europeiska unionen är en organisation för fred, frihet och marknadsekonomi. EU vilar på liberala värderingar. Därför är det inte så konstigt att det var Folkpartiet som var först ut med att föreslå att Sverige skulle bli medlem i EU och att vi liberaler fortfarande känner stor entusiasm för EU. Jag vill framhålla att grundidén med EU i dag inte har spelat ut sin roll.

Förra veckan besökte jag och några till i EU-nämnden ett av EU:s kandidatländer, Kroatien. För bara 15 år sedan var Kroatien ett land i krig. I den östra delen av Europa, på västra Balkan, bredde ett fasansfullt krig ut sig med enorma mänskliga förluster.

Ett framtida EU-medlemskap har gjort att Kroatien nu i snabb takt arbetar för att uppnå EU:s kriterier för medlemskap. Det handlar om att landet ska demokratiseras, att mänskliga rättigheter ska värnas, att minoriteter ska skyddas och att lagstiftningen ska anpassas till marknadsekonomi.

Den ansökningsprocess som Kroatien är mitt uppe i gör avtryck på hela Balkan. Hur Kroatien blir bemött påverkar förväntningarna och ansträngningarna i andra länder som ser EU-medlemskap som ett mål.

Det är viktigt att inte tumma på EU:s krav för medlemskap. Samtidigt ska vi ge stöd till de länder som strävar efter att uppfylla kraven. Det är på detta sätt som vi kan se verkliga, strukturella förändringar och bidra till dem i andra länder.

Sveriges enade starka röst för utvidgning, parad med krav, är värdefull för människorna i de länder som ser EU som en väg mot frihet och välstånd.

I juli tar Sverige över ordförandeskapet i EU. Sverige kommer med detta uppdrag att spela en viktig roll i Europa och i världen. Vi får en tyngd i den internationella politiken långt över vår folkmängd.

Sverige kommer att ha en viktig roll för att driva klimatfrågan framåt. Det kan inte nog understrykas hur viktigt det är att vi får ett kraftfullt globalt avtal för att minska växthusgaserna och att detta sker i höst.

Sverige kan övertyga världen om att både ekonomi och miljö kan vara vinnare på höga klimatambitioner.

Det svenska ordförandeskapet ska och måste också sätta fokus på Östersjön, det hav som många av oss svenskar badar i och äter fisk ifrån men som är svårt utsatt för övergödning, hårt fisketryck och utsläpp av miljögifter.

Östersjön påverkas också av långväga föroreningar. De kommer från urspolade fartygstankar och nedfallande luftföroreningar långt från Östersjöns stränder. Nu har vi en möjlighet att skapa en gemensam strategi för att Östersjön ska vara ett levande hav samtidigt som konkurrenskraften behålls i omgivande länder.

Visst behöver EU förändras. Pengarna måste riktas till de utmaningar som nu är störst, inte till det som var gårdagens problem.

Vi behöver fler kvinnor på viktiga poster, och öppenheten måste bli större, både vad gäller insynen i EU:s arbete och möjligheten att komma till EU som flykting, student eller arbetstagare.

EU-minister Cecilia Malmström har arbetat engagerat för ökad insyn i EU:s arbete. I går röstade Europaparlamentet för att medborgarna ska få ökad tillgång till EU-dokument. Öppenheten måste bli större med den nya förordningen, inte mindre. Tråkigt nog har kommissionär Margot Wallström lagt fram ett förslag och uttryckt åsikter som skulle vara att gå ett steg tillbaka beträffande insynen.

Flera Europaparlamentariker menar att det svenska ordförandeskapet kan sy ihop ett bättre förslag än det som kommissionen har presenterat. Vi kan konstatera att förtroendet för Sverige och vår EU-minister är högt när det gäller strävan efter ökad öppenhet i EU.

Dagligen nås vi av krisrapporter. Det handlar om plötsliga omvälvningar i länders ekonomier eller rapporter om att klimat- och miljöhot är värre än vad vi trott. Utmaningarna är många, och det finns inga enkla lösningar. Det finns krafter som drar för att länder ska sluta sig och vara sig själva nog. Det senaste toppmötet riskerade att bli ett möte där protektionismen skulle komma till uttryck, men statscheferna lyckades höja blicken, se långsiktigt och framhålla att vi ska klara utmaningarna tillsammans, bland annat genom samordnade finanspolitiska insatser.

EU:s historia är kantad av kriser, men med tidens hjälp och god vilja har kriserna uthärdats. Resultatet har till och med blivit att länderna vill samarbeta ännu mer.

Mellan den 20 maj och den 7 juni är det val till Europaparlamentet. Kanske känns EU långt bort, men till den som tvekar om det är värt att gå och rösta vill jag säga att det som diskuteras och beslutas i EU i högsta grad påverkar vardagen.

EU utvecklas bäst genom att vi européer engagerar oss och både backar upp och ställer krav på de personer som ska representera oss i EU. Därför är det viktigt att var och en av oss går och röstar nu i vår.

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 97 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! När man har lyssnat på den här debatten i dag kan det kännas ännu mer förvirrande för lyssnarna när det gäller om man verkligen ska gå och rösta eller inte. Jag hoppas att vi samtliga som är här och våra ledamöter i riksdagen i övrigt kan vara mycket tydligare med vad vi egentligen vill med EU och hur viktigt EU är.

Herr talman! Sverige har stora möjligheter att påverka Europa och omvärlden under vårt ordförandeskap. Vi kommer att sätta agendan, och det ska vi göra. Åtgärder mot klimatförändringarna är ett exempel på detta. Att utrota fattigdom är ett annat. Att få till stånd en effektiv kris- hantering är ytterligare en åtgärd. Inom dessa och flera områden behöver EU agera gemensamt och kraftfullt för att världen ska kunna bli tryggare och säkrare för oss alla.

Herr talman! Insikten om att vi är gränslöst beroende av varandra och att vi har ett ansvar för varandra innebär att Sverige måste kunna engagera sig för lösningar även i geografiskt avlägsna konflikter. Säkerheten i Europa bör lösas med en gemensam säkerhets- och försvarspolitik inom EU. Sverige bör därför ta aktiv del i EU:s arbete beträffande krishantering. Det är viktigt att EU uppträder gemensamt vid större kriser och konflikter.

För oss kristdemokrater är trygghet viktigt. Därför värnar vi en effektiv beredskap vid alla typer av kriser.

Dagens säkerhetshot är av mer varierande art och ofta mer diffusa än under kalla krigets dagar. Antalet väpnade konflikter har minskat liksom antalet dödsfall i krig. Inbördeskrig, terroristdåd och naturkatastrofer utgör i dag större säkerhetshot än traditionella, storskaliga konflikter.

Spridning av såväl massförstörelsevapen som små och lätta vapen utgör stora och ökande problem som måste tas på största allvar. Här har EU en viktig roll att spela. Det blir alltmer uppenbart att enskilda länder inte ensamma kan hantera dessa nya säkerhetshot på ett ändamålsenligt sätt.

Herr talman! Fokus i krishanteringen ligger i beredskap. En framgångsrik säkerhets- och försvarspolitik som bygger på tidiga varningssystem kan förhindra och förebygga konflikter som leder till våldshandlingar och förmår att lindra deras konsekvenser och skydda människors liv, frihet och egendom.

Herr talman! Vi får aldrig glömma att EU en gång bildades för att bygga fred. Det är grunden för EU:s existens. Inom den europeiska säkerhets- och försvarspolitik, ESFP, har alla EU-medlemmar byggt upp en förmåga med målet att snabbt komma på plats med militär, polis, räddningstjänst och andra insatser i ett krisområde. Alla länder är dock inte beredda att ställa upp när det väl gäller. Här måste EU bli bättre.

Sverige har varit med i alla ESFP-insatser så här långt. De har omfattat humanitära insatser, räddningstjänstinsatser, fredsbevarande och fredsfrämjande insatser.

Herr talman! Den civila krishanteringen stod i början i skuggan av den militära men har gradvis fått en viktigare roll. I den civila krishanteringen har Sverige anmält räddningstjänstteam inom bland annat områdena sök och räddning, transport, minröjning och miljösanering. Dessa insatser är en viktig del av EU:s utrikes- och säkerhetspolitik, och det är detta som skapar trovärdighet för EU.

Kriser, vilka de än är, måste mötas med politikens alla preventiva möjligheter, men vi måste också se till att säkerställa hur ett land ska klara sig när krisen ebbar ut. Det måste finnas utrymme för civilmilitär samverkan i ett brett perspektiv. Här krävs det en god planering inom EU.

Vi kristdemokrater menar att säkerhetspolitiken bildar en helhet tillsammans med utrikes- och försvarspolitikerna liksom närings-, miljö- och biståndspolitikerna.

Herr talman! Avslutningsvis: Det finns mycket att ta itu med under det svenska ordförandeskapet.

Anf. 98 KENNETH G FORSLUND (s):

Herr ålderspresident! Det anar jag att jag måste säga när jag inleder. Det är historiskt det här, tror jag. Det är lite roligt att få tala till kammaren under de här lite speciella förhållandena.

Socialdemokratisk politik handlar alltid om att möjliggöra för människor att forma sitt eget liv. När krisen rullar fram, jobben hotas, välfärden försämras och klyftorna mellan människor ökar drabbar det oss alla. Människor och utveckling hålls tillbaka. Jobb och välfärd går förlorade.

Den 7 juni 2009 är det val till Europaparlamentet. Då avgörs vilka värderingar som ska styra de kommande fem åren i EU-parlamentet. Det handlar om vilket Europa och vilket Sverige vi vill leva i.

Därför gäller våra mål om fler jobb, ett hållbart klimat och en solidarisk politik både för Sverige och för Europa. Därför är konflikten mellan oss och de borgerliga partierna densamma här hemma i riksdagen som den är ute i Europa och i EU-parlamentet.

Vi socialdemokrater sätter alltid människan främst. De borgerliga partierna i Europaparlamentet vill flytta makt från människor till marknaden. Det gäller jobben, det gäller klimatet och det gäller rättigheter för löntagare och konsumenterna. Valet till Europaparlamentet handlar om en klassisk konflikt mellan höger och vänster, om olika syn på människan, den omgivning vi lever i och om politikens uppgift.

I dag har vi nåtts av beskedet att Saab varslar 750 personer. Det sätter fingret på Sveriges stora beroende av omvärlden. Internationell lågkonjunktur och global finanskris innebär omedelbara konsekvenser för svenska jobb och för svensk ekonomi.

Finanskrisen visar tydligt att finansmarknaden är global. Det behövs politiska motkrafter som kan besluta om regler för banker och finansinstitut. Vi socialdemokrater vill skärpa reglerna, kraven och tillsynen på finansmarknaden så att framtida kriser kan hanteras utan att systemen kollapsar, välfärden hotas och enskilda människor drabbas. Europas socialdemokrati arbetar aktivt för bättre kontroll av de finansiella systemen.

Vi socialdemokrater är socialdemokrater för att vi tror på politiken. Vi tror på politiken som verktyg för att förändra och förbättra. Vi tror inte på den otyglade marknaden eller osynliga händer som styr.

EU:s roll blir allt viktigare. Därför är det viktigt vilka politiska idéer och förslag som förs fram i EU. Det gäller vad som förs fram på EU:s ministerrådsmöten där det just nu är den borgerliga regeringens företrädare som för Sveriges talan men som alltför ofta tycks tita sig igenom mötena.

Det gäller även vilka idéer och förslag som förs fram i EU-parlamentet. Jag är socialdemokrat och vill ha en socialdemokratisk politik både i Sverige och i EU. Jag vill ha ett EU-parlament som använder sin makt i höst när en ny EU-kommission ska tillsättas. Ingen socialdemokratisk EU-parlamentariker kommer att rösta för en ny kommission som inte är beredd att stärka löntagarnas rättigheter och avtalsrätten på arbetsmarknaden.

Herr ålderspresident! EU bygger på att människor ska få röra sig fritt. Jag och mitt parti Socialdemokraterna är internationalister och varma anhängare av människors frihet och möjlighet att också resa, utbilda sig och arbeta fritt i olika länder. Men den som har ett jobb ska ha minst den lön som brukar betalas i det land där arbetet utförs. Anställda ska avlönas utifrån var de arbetar, inte utifrån var de kommer ifrån.

Vi socialdemokrater vill sätta löntagarna före marknaden. Vi vill se en bättre balans mellan EU:s ekonomiska och sociala dimensioner. Vi socialdemokrater vill ha fler trygga jobb, inte ökad otrygghet. Vi vill att Sverige och EU ska ta täten i klimatarbetet, inte försöka utföra det någon annanstans. Vi vill ha ett solidariskt EU som också bryr sig om världen utanför EU, både den rika och den fattiga delen av världen.

Vi tror på politiken. Det är därför jag är socialdemokrat, och det är därför jag gillar EU.
(Applåder)

Anf. 99 WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m):

Herr ålderspresident! Jag vill inleda med att tacka vår Europaminister Cecilia Malmström. Det var som alltid mycket intressant att lyssna på henne och få veta lite mer om de bakomliggande tankarna kring Sveriges program inför vårt ordförandeskap i EU 2009 och inför Europavalet den 7 juni.

Nu har det stora Europaåret påbörjats, och det kommer att bli ett mycket spännande år. Det är 20 år sedan järnridån föll och Europa återförenades, vilket jag hoppas att vi ska uppmärksamma under vårt ordförandeskap.

Jag vill gärna lyfta fram några punkter som för mig är av särskild vikt.

Min första punkt gäller utvidgningen. Utvidgningen är en av huvudpunkterna i Sveriges program för ordförandeskapet. Ännu vet vi inte om och i så fall när Lissabonfördraget kan träda i kraft. Det finns många som påstår att det inte finns någon möjlighet att fortsätta utvidga EU förrän fördraget är på plats.

Själv hoppas jag självklart att fördraget träder i kraft så fort som möjligt, men samtidigt får inte arbetet med fortsatt utvidgning stanna av till efter folkomröstningen i Irland och i avvaktan på att även Tjeckien ska ratificera det och Tysklands konstitutionsdomstol ska ge klartecken.

Särskilt Kroatien har väntat för länge. För att inte riskera att försämra opinionsläget behöver Kroatien ganska snart framgångar i förhandlingen

med en klar färdplan. Vi har ett särskilt ansvar i Kroatien med alla kontakter som vi har med landet.

Att ge ett tydligt medlemskapsperspektiv innebär en möjlighet för EU att utöva ett slags *soft power*. Det är av vikt gentemot länderna på västra Balkan, eller länderna i sydöstra Europa som jag föredrar att kalla dem, där det kan användas som ett instrument för att hitta lösningar på många av de problem som regionen brottas med – problem som länderna ofta inte själva kan lösa, speciellt med tanke på den rådande ekonomiska krisen.

En idé i detta sammanhang, som jag gärna skulle vilja lyfta fram i dag igen, är vad jag kallar EU-lotsar. Det är en beprövad modell sedan tidigare. Både Sverige och de nordiska/skandinaviska länderna lyckades snabbt och smidigt hjälpa de baltiska länderna till en framgångsrik integration i EU. Tack vare ett stort engagemang och närvaro etablerade vi redan från början av medlemskapsförhandlingarna ett nära samarbete, eller som jag vill kalla det, ett slags lotstjänst med dessa länder. Det underlättade i högsta grad dessa länders närmande till EU, en process som vi alla påminnes om slutade i medlemskap.

De nya EU-länderna som fortfarande har förhandlingsprocessen om medlemskap i färskt minne och känner till de svårigheter som måste redas ut och vilken experthjälp och vilka kontakter som krävs skulle vara goda förebilder. Dessa länder delar därutöver en gemensam historia om kommunistiskt förtryck med länderna på Balkan. Jag vill tro att ett liknande politiskt tillvägagångssätt under Sveriges ordförandeskap skulle kunna föra utvidgningsfrågorna och grannskapspolitiken ett stort steg vidare.

Herr ålderspresident! Min andra punkt gäller Ryssland. Jag konstaterar att situationen i Ryssland fortfarande inte är helt oproblematiske, även om det har hänt ganska mycket om man beaktar nytändningen av relationerna med USA sedan Barack Obamas administration tog över.

Relationerna med Ryssland har varit ansträngda och är det delvis fortfarande. Jag behöver bara påminna om problemen med gasleveranserna till Ukraina under jul- och nyårshelgerna – något som resulterade i att flera europeiska länder fick stora problem med energiförsörjningen och som fick till följd att många människor fick leva under ohyggliga förhållanden i kalla hus.

Men dessa problem till trots är det viktigt för EU att fortsätta med samarbete och fördjupade kontakter med Ryssland. Det handlar om ett långsiktigt utvecklingssamarbete genom nära handelsrelationer, ett rikt kulturutbyte och politiska kontakter. Det är särskilt angeläget för oss som är ett grannland till Ryssland vid Östersjön.

Samtidigt som vi fortsätter vårt utbyte med Ryssland är det viktigt att hela tiden tala om vikten av att de mänskliga rättigheterna står i centrum. Ryssland diskuterar just nu en ny europeisk säkerhetsarkitektur. I denna arkitektur diskuteras vapensystem och hårda frågor. Men i denna diskussion försöker Kreml att koppla isär frågorna om den mänskliga dimensionen från säkerhetspolitiken. Detta är en mycket farlig väg att gå.

Därför är det viktigt att betona att mänskliga rättigheter i grunden handlar om värderingar – värderingar på vilka även EU med sina idéer om fred och frihet bygger. Ska vi fördjupa våra relationer med Ryssland bör även de sluta upp bakom dessa värderingar.

Om vi följer alla dessa punkter tror jag att vårt ordförandeskap kan bli framgångsrikt, och vi gör Europa lite större och lite bättre.
(Applåder)

Anf. 100 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr ålderspresident! Jag tycker att det vore viktigt att vårt land under det svenska ordförandeskapet drev frågan om att avskaffa Europaparlamentets flyttcirkus. Vi borde sätta upp detta på dagordningen för det svenska ordförandeskapet, och vi borde presentera konstruktiva lösningar som för ärendet framåt.

Herr ålderspresident! När EU:s nya fördrag förhandlades fram var det en viktig symbolfråga rörande Europaparlamentet som inte löstes, nämligen pendlingen mellan Strasbourg och Bryssel.

Som Europaparlamentariker var vår nuvarande Europaminister Cecilia Malmström pådrivande bakom kravet på *ett* säte, och menade att flyttcirkusen mellan Bryssel och Strasbourg sannolikt skadar Europasamarbetet mer än något annat. Därför vore det naturligt att hon som Europaminister nu verkar för att frågan kommer ett steg närmare en lösning under vårt ordförandeskap det andra halvåret 2009.

År 2000 uppskattades den årliga kostnaden för pendlingen mellan de två städerna till ca 200 miljoner euro, eller i dag drygt 2 miljarder kronor. Långtradarna som flyttar ledamöternas och tjänstemännens dokument utgör naturligtvis en onödig belastning på miljön. Kostnaderna handlar dessutom om EU:s och Europaparlamentets anseende bland oss medborgare runt om i unionen.

Det är därför inte så märkligt att den namninsamling som vår Europaminister var med om att starta under sin tid som Europaparlamentariker till förmån för ett enda säte inbringade över en miljon namnunderskrifter, förvisso elektroniskt. Många av dem som skrev på förväntar sig nog att vår Europaminister och Sveriges regering nu under ordförandeskapet ska fortsätta att driva frågan om ett enda säte. Det vore ett förspillt tillfälle för vårt land att inte utnyttja detta ärende när vi nu har vårt ordförandeskap. Det kommer kanske inte åter förrän om 14 år.

Jag tror inte att det finns någon annan frågeställning som kommer upp så ofta när många av oss är ute och talar i Europapolitiska sammanhang som detta pendlande mellan två städer – Bryssel och Strasbourg. Alla brukar i de sammanhangen skaka på huvudena. Otåligheten tilltar. Flyttkarusellen kostar som sagt oss skattebetalare över 2 000 000 000 kronor per år. Den belastar miljön, den är opraktisk och den har beklagligtvis ett löjets skimmer över sig.

Vi känner alla till Strasbourgs historiska betydelse. Ändå är det inte rimligt att vi har två säten. Det skapar en i sig berättigad och förståelig EU-kritik på denna punkt.

Inget hindrar Sveriges regering från att vara kreativ och uppslagsrik. Sverige behöver inte rädas att ta upp kontroversiella frågor på denna punkt. Tvärtom är ordförandeskapet ett unikt tillfälle att själv sätta dagordningen och påverka den långsiktiga utvecklingen.

Att föra frågan framåt är inte bara att peka finger till Strasbourg – om det är det sätet som ska försvinna – utan att komma med konstruktiva förslag. Ett uppslag när det gäller att bryta dödläget och det franska vetot vore att Sverige pekade på alternativ för Strasbourg. Det skulle kunna

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

vara att förlägga en europeisk institution, en europeisk forskningsenhet eller ett europeiskt lärosäte dit. Ett annat alternativ vore att regeringscheferna, trots att det kanske inte vore så populärt bland dem, förlade sina toppmöten till denna historiska fransk-tyska gränsstad.

Jag är övertygad om att denna fråga har ett stort symbolvärde även om den inte är den viktigaste Europolitiska frågan på något sätt. Svenska folket förväntar sig att vi utnyttjar det ordförandeskap vi har i höst för att föra denna fråga framåt.

Herr ålderspresident! Jag vill också ta upp frågan om alkoholförseln i ett EU-perspektiv. Den svenska regeringen driver och har ett långsiktigt perspektiv att få till stånd lägre införselkvoter inom Europeiska unionen. Det första steget vore att gå från dagens indikativa gränser till fastslagna gränser mätta i liter och promille så att tullen får konkreta redskap att göra beslag.

Gränserna för hur mycket öl, vin och sprit man får föra in i Sverige är i dag indikativa. För tullen är detta ohållbart eftersom man inte har någon fast gräns för införsel att gå efter. En person kan alltså föra in flera års konsumtion av alkohol vid ett enda tillfälle. Naturligtvis langas en stor del av denna alkohol sedan vidare till Sveriges ungdomar – vår framtid. Det vore effektivare att stoppa alkoholen redan vid gränsen än att jaga langare runt om i vårt land.

Herr ålderspresident! Jag har ytterligare några småsaker att ta upp. En fråga som har varit krävande för en hel del tidningar runt om i landet är handläggningen av vårt presstöd, där EU-kommissionens långbank har varit en problematik. Ett sätt att bryta detta dödläge skulle vara att man från EU-kommissionens sida förpliktade sig att lämna ett besked gentemot ett nationellt parlament och en nationell regering inom låt oss säga sex månader. Det ska åtminstone vara en tidsgräns. Inom den tiden måste ett besked lämnas om huruvida det landets lagstiftning är förenlig med EU-kommissionen och EU-traktaten. Om inte EU-kommissionen då har lämnat ett besked skulle i så fall det nationella beslutet gälla.

Herr ålderspresident! Låt mig avsluta med ett upprop som kommer från en stads exilborgmästare. Det gäller befolkningen i staden Fama-gusta som ligger i den ockuperade delen av norra Cypern. Man väddar om att få sluta vara en ockuperad stad i exil.

Anf. 101 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr ålderspresident! Om Lennart Sacrédeus hade varit i kammaren tidigare under debatten hade han hört att också vi socialdemokrater kräver att man ska driva frågan om att parlamentet ska sluta flytta, både av ekonomiska skäl och, framför allt, av miljöskäl.

Tänker Kristdemokraterna driva frågan? Ni ingår ju i regeringen.

Anf. 102 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr ålderspresident! Jag beklagar om Susanne Eberstein har saknat min närvaro under debatten. Jag har inte något säte i EU-nämnden eller i utrikesutskottet, men jag uppskattar ändå det stora intresse som Susanne Eberstein visar. Förresten uttalas mitt efternamn Sacrédeus. Eberstein är väl rätt uttal av ditt efternamn. Jag uttrycker min stora glädje över det intresse som visas för mitt tal.

Det är oerhört bra att Socialdemokraterna tycker att vi ska arbeta för ett säte. Cecilia Malmström, vår Europaminister, är om någon en person som förkroppsligar denna ståndpunkt. Med en miljon namnunderskrifter – förvisso elektroniskt, som jag sade, för alla har inte skrivit på ett papper – finns det enormt mycket råg i ryggen för henne och för vårt lands regering att försöka driva detta under vårt ordförandeskap.

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

Anf. 103 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik:

Herr ålderspresident! Nu var det inte just Lennart Sacrédeus närvaro jag talade om, utan jag menade att också vi socialdemokrater vill driva den här frågan. Jag ställde en fråga, men fick inget svar. Ni ingår ju i regeringen. Tänker regeringen då med kd driva frågan?

Jag kan också berätta att jag faktiskt heter Eberstein.

Anf. 104 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr ålderspresident! Jag börjar med att säga att mina kunskaper i tyska är sådana att jag uttalar namnet enligt tyskt uttal. Men då ska jag uttala det enligt ett svenskt uttal och säga *Ebersten*. Men det tyska ordet för sten är *stein*.

(SUSANNE EBERSTEIN (s): Låt mig tydligt tala om vad jag heter, nämligen Susanne Eberstein.)

Jag är glad att Socialdemokraterna har denna uppfattning vad gäller två säten för parlamentet. Det är ingen nyhet för mig att Susanne Eberstein säger att ni har denna uppfattning. Det är positivt.

Jag har på olika sätt som enskild ledamot inom alliansen försökt aktualisera denna fråga. Det är många med mig som gör det. Det kanske handlar om att en enskild ledamot också vill ge en minister råg i ryggen att gå vidare med något som denna minister tidigare har arbetat så flitigt och otåligt för.

Anf. 105 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Herr ålderspresident! Alla har vi drömmar om framtiden, oavsett ålder och kön. Vi socialdemokrater har en dröm om ett jämställt EU. I dag är det inte så.

Hälften av EU:s 497 miljoner invånare är kvinnor. Många kvinnor upplever inte att de är sedda och representerade.

När det gäller representation är det mest män, män och åter män, som i alltför stor utsträckning representerar folket. Så kan vi inte ha det i framtiden om vi vill ha och leva i ett jämställt Europa.

Vi har kommit en bit på väg i Sverige. Vår svenska kommissionär, därtill vice ordförande, är kvinna. Men det räcker inte. Vi måste nå längre.

Jag vill ändå här i kammaren passa på att citera den svenska kommissionären Margot Wallström:

”Vi behövs för ett mer jämställt Europa. För vi lever i ett Europa där män väljer män. Drygt hälften av Europas befolkning är kvinnor. En av tre parlamentariker är kvinna. Endast åtta kommissionärer är kvinnor.

Det är inte glastak eller något klistrigt golv som hindrar kvinnor. Det är ett tjockt lager av män.”

Margot Wallström argumenterade vid samma tillfälle för att minst två av fyra toppositioner ska besättas av kvinnor efter valet till EU-parlamentet. Då ska EU utse en ny talman. I november 2009 ska en ny kommissionsordförande vara på plats, och om alla länder ratificerar Lissabonfördraget ska man också utse en permanent ordförande i Europeiska rådet samt en utrikesminister.

Margot Wallström sade också: ”Det är dags att bryta den manliga kartellen i EU-sammanhang.”

Herr ålderspresident! Så här ser det ut i EU i dag. Det här kan vi inte acceptera.

En annan bild av vardagen handlar om att kvinnor har det väldigt olika i sin vardag.

Jag träffade en heltidsarbetande kvinna med akademisk utbildning, make och ett barn från Italien. När hon kom hem från jobbet på kvällen hade hon flera timmar med hushållsarbete, bland annat matlagning och disk, medan maken kopplade av framför tv:n eller lekte med dottern.

En kvinna i Rumänien berättade för mig att kvinnorna oftast inte äger någonting, varken familjens bostad eller familjeföretaget. Hon sade: Kyrkan anser att det är mannen som ska vara överhuvud. Han ska stå för ägandet. Sedan kan det ofta vara kvinnan i familjen som driver familjeföretaget och tjänar pengarna.

I ett annat europeiskt land har en ung kvinna, endast 15 år, tagit sitt liv. Hon var gravid, och möjligheten till abort fanns inte i hennes land. Hon orkade inte leva.

En fjärde kvinna berättade om en tjej på 17 år som hade blivit våldtagen. Man visste vem förövaren var, men domstolen valde ändå att fria. Orsak: Kvinnan hade varit utmanande klädd – hon hade tajta jeans.

Så här ser det ut i EU i dag. Men vi kan inte acceptera att vardagen ser ut så här för många kvinnor i dagens EU. Vi måste få till förändringar.

I det nya fördraget, om det blir ratificerat, kommer jämställdheten att bli en rättighet. Då måste vi se till att det inte bara blir en överenskomst på ett papper, utan det måste också märkas i de politiska besluten.

För oss i Sverige handlar det om rätten till arbete, föräldraförsäkring och barnomsorg, och det har betytt oerhört mycket för jämställdheten. Men det är inget vår nuvarande moderatledda regering kan ta åt sig äran för – tvärtom. De förändringar som vi nu ser ske handlar inte om förbättringar utan snarare om steg tillbaka.

Det jag har kunnat konstatera under debatten i dag och när EU-minister Cecilia Malmström var närvarande och pratade om framtidens Lissabonstrategi, som är så oerhört viktig, är att jämställdheten inte nämndes.

Herr ålderspresident! Om vi ska få ett jämställt samhälle och ett jämställt Europa måste jämställdheten genomsyra hela Lissabonstrategin inför framtiden.

(Applåder)

Herr ålderspresident! Kära kollega från norra och östra Skåne! Kära kolleger i riksdagen! I likhet med alla andra riksdagsledamöter, oberoende av block- eller partitillhörighet, är jag stolt över att få representera svenska folket i denna lagstiftande församling. Även om vi ibland i debatten kanske uttrycker tvivel om varandras syften och uppsåt tror jag ändå att vi riksdagsledamöter huvudsakligen kan skilja sak från person. Därmed kan vi också erkänna andras engagemang, andras lidelser och andras politiska drömmar och visioner.

Herr ålderspresident! Trots denna inledande respektfulla hyllning till den svenska riksdagen måste jag avslöja att jag är en av de ledamöter som nu inför den 7 juni söker ett nytt politiskt mandat som i så fall kan tvinga mig att lämna just den riksdag som jag hyllade. Det är inte på grund av den politiska diskussionen, inte på grund av det politiska klimatet här i kammaren mellan ledamöterna, utan därför att Sverige faktiskt har två lagstiftande församlingar. Stockholm är den ena, och Bryssel och Strasbourg är den andra.

För mig handlar EU-valet om många frågor som vi också känner igen från den svenska riksdagen. Rent faktiskt är det så att fler och fler av de beslut vi fattar här baseras på beslut och direktiv formulerade av Europaparlamentet, kommissionen eller ministerrådet.

Gränslösa utmaningar kräver gränslösa åtgärder. När det gäller klimatpåverkan är ett land för litet. När det gäller att bekämpa kriminella nätverk är ett lands åtgärder otillräckliga. Vi behöver varandra. Och de utsatta behöver oss och EU.

Herr ålderspresident! I dag har jag varit med då Sveriges Kristna Råd fört samtal om vilka krav och önskemål som ska ställas av de svenska kyrkorna i samverkan med de europeiska samfunden inför det svenska EU-ordförandeskapet.

Låt mig peka på några områden som jag för egen del känner stor samhörighet med och som jag tycker är viktiga inför både Europavalet den 7 juni och det svenska ordförandeskapet.

Det handlar om att vara med och skapa ett samhälle där alla inkluderas och där politiken, inte minst nationellt, arbetar mot utslagning, diskriminering, våld och förtryck.

Arbetet mot människohandel är särskilt angeläget. Här har också kyrkor och samfund ett stort engagemang. Det handlar om baptister, Frälsningsarmén och Caritas som finns runt Östersjön för att förhindra att andra människor säljs som en handelsvara. Det handlar också om att hjälpa och bistå bokstavligen talat den slagna kvinnan. Här behövs mer EU, inte mindre. Här behövs samordnade insatser mellan polis och åklagare.

Från Sveriges Kristna Råd framförs också ett starkt önskemål om fortsatt utvidgning. Mot Turkiet finns i resten av Europa en stor miss-tänksamhet. Samtidigt tror jag att det är viktigt att inse fördelarna för alla boende i Turkiet, minoriteter såväl som majoritetsföreträdare, om medlemskapsprocessen fortsätter och förhoppningsvis slutar i medlemskap.

Vi har Kroatien, som man talar om kan bli EU-medlem redan 2011. Vi har Island, som nu som en konsekvens av bankkrisen seriöst omprövar sitt tidigare nej både till EU-medlemskap och till euroanslutning.

Herr ålderspresident! Det är en spännande utveckling vi går till mötes med både Kroatien och kanske Island som kommande medlemmar i närtid.

Fader Misha i Sveriges Kristna Råd sade: Glöm inte resten av Balkan – det finns fler länder på Balkan än bara Kroatien. Det är alldeles riktigt. Det är därför det är viktigt att vi hela tiden håller utvidgningen levande mot resten av Balkan och mot Turkiet, och förhoppningsvis i närtid med Island och Kroatien som medlemmar av vår gemenskap.

Herr ålderspresident! Mångas tankar i dessa dagar kretsar kring den globala krisen och dess konsekvenser. Oavsett om man träffar företrädare som arbetar inom eller leder svensk fordonsindustri eller det gäller båtbranschen, biokemiföretagen eller andra näringar ges likartade beskrivningar. Problemen och utmaningarna är tämligen likartade.

Som alliansföreträdare tycker jag att vi kan vara stolta över det ansvarstagande som har visats av vår regering, över hur olika åtgärder finns med och över hur man försöker forma en anda av det förtroende och den tillit som gått förlorad mellan exempelvis företag och banksektorn.

Regering och riksdag har också behandlat förslag och lagt fram förslag om konkreta åtgärder. En global utmaning kräver också handling tillsammans med andra.

Herr ålderspresident! För oss är det självklart att också använda EU och samarbetets mekanismer. Men vi, i alla fall jag, tycker att det bör göras på det sätt som välståndet hitintills byggts upp i Europa.

Herr ålderspresident! När det gäller krisbekämpning i Europa går vägen inte via protektionism, inte via handelshinder och inte via nya statsstöd utan genom arbete, kunskap, innovationer, avregleringar och en tydlig lagstiftning.

(Applåder)

Anf. 107 CHRISTINA AXELSSON (s):

Herr ålderspresident! Härifrån är det ungefär 500 kilometer till Göteborg. Det tar omkring tre timmar att göra den resan om man åker bekvämt med X 2000-tåg. Ändå är det många som väljer flyget.

För mig som bor i södra delen av Stockholms län, i Huddinge, är det bekvämare – det går också snabbare – att ta tåget till Göteborg än att först resa till Arlanda och vara där en timme före avgång och sedan flyga till Landvetter för att därifrån ta sig till Göteborgs central. Ändå går fortfarande dagligen flera flyg mellan Stockholm och Göteborg. En orsak till det är resan till stationen. Ingenstans i Stockholms innerstad går det att parkera bilen.

Om alla tåg stannade i Flemingsberg, som är en knutpunkt för resor ut i Europa och där det är enkelt att parkera bilen, skulle fler välja det sättet att resa. Vissa tåg stannar där, andra inte. När man kommer hem vet man inte riktigt om man kan hämta bilen där man parkerat den eller inte.

Och tänk om jag kunde resa lika snabbt de 500 kilometer som jag åker mellan Stockholm och Göteborg om jag i stället skulle vilja resa till Paris! Då skulle resan ta ungefär tio timmar. Det skulle jag gladeligen göra om det bara gick, men se det går inte. I stället tar det dubbelt så lång tid. Dessutom kostar det väldigt mycket jämfört med priset för en flygbiljett.

Herr ålderspresident! Det skulle vara bättre för miljön och också för trafiksäkerheten om fler tog tåget. Naturligtvis minskar då antalet olyckor med bil. Därför är det angeläget att järnvägspaketen med en harmonisering av både teknik och trafik blir verklighet och att alla länder implementerar det som vi i EU-sammanhang så länge har diskuterat.

Det är också ett gemensamt intresse för samhälle och näringsliv att öka företagens möjligheter att överföra godstransporter från väg till järnväg, inte minst nu när konsumenternas intresse har vaknat och man i större utsträckning frågar om varors klimatpåverkan i hela kedjan.

Herr ålderspresident! Som jag tidigare sagt gynnar mer tågåkande också trafiksäkerheten. Ju fler som åker tåg, desto färre offer blir det i biltrafiken. Detta är en viktig välfärdsfråga.

Vi socialdemokrater har arbetat på att göra trafiken säkrare både för dem som reser och för dem som är passagerare. Om alla i Sverige och i hela EU använde säkerhetsbälte, var nyktra och höll hastigheten skulle antalet olyckor minska betydligt i hela unionen.

Vi har bältespåminnare och även varnare när vi reser för fort, men det dröjer när det gäller alkolåsen. Vi har ju ännu inte kommit till skott med att förmå biltillverkarna att som standard sätta in alkolås. Det arbetade vi med under den tid då vi hade möjligheter att delta på ministerrådsmöten. Den infrastrukturminister som vi har nu ser dock inte vikten av detta och arbetar faktiskt inte för det. Men det skulle vi så gärna önska var fallet just för att kunna rädda fler liv.

Herr ålderspresident! Även trafikfrågor har arbetstagare. Jag blev mäkta förvånad när vi förra gången i EU-nämnden fick en återrapport från ett informellt ministermöte med arbetsmarknadsministrarna. På det mötet var vår arbetsmarknadsminister Littorin med. En fråga som då togs upp gällde de domar som upprört många, bland annat fackföreningsrörelsen i Sverige. Jag tänker på Lavalmålet och på Viking- och Ruffertmålen.

Europafackets representant och också EU-parlamentets representant tog upp frågan om arbetstagares rättigheter, men det gjorde inte Littorin. Hans statssekreterare sade som svar på en fråga om anledningen till det att det inte funnits med på dagordningen och att arbetsmarknadsministern därför inte var förberedd.

Jag trodde, käre herr ålderspresident, att alla interpellationsdebatter och exempelvis de frågor som vi ställt skulle trigga arbetsmarknadsministern att ha argumenttrimningen framför sig så att han kunde diskutera frågan varhelst han fanns. Men vi får väl fortsätta att trimma honom så att han törs dryfta de här viktiga frågorna i EU-sammanhang nästa gång han får chansen. Jag ska inte skälla så mycket på honom. Förra fredagen tillhörde han ju utanförskapet. *Social exclusion* kallade statssekreteraren det för när jag frågade vad det betydde.

Herr ålderspresident! Jag hoppas verkligen att både arbetsmarknadsministern och andra som nu är förkylda snart blir friska så att de kan dela den sociala gemenskapen med oss andra och känna sig inkluderade.
(Applåder)

Anf. 108 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr ålderspresident! Först vill jag säga att det är synd att den person som här angrips från talarstolen inte finns i kammaren och därmed inte har möjlighet att själv svara. Jag tänker inte svara åt arbetsmarknadsmi-

nistern. Men jag kan informera om att den som är intresserad kan läsa de stenografiska uppteckningarna från EU-nämnden och då se att det jag säger är korrekt. Jag tror inte att det i fredags var någon enda fråga där Socialdemokraterna inte krävde att Laval-målet skulle tas upp – detta oavsett rubriken på frågan.

När jag var kommunalråd jobbade jag i sju år i Regionkommittén i Bryssel, och jag kan säga att om man på något sätt vill bli parkerad som statist ska man bära sig åt precis så som Socialdemokraterna begär, nämligen tjata, tjata och tjata och ta upp frågor i tid och otid. Det är precis som i andra sammanhang. Till slut är det ingen som lyssnar.

Min fråga till Christina Axelsson är därför: Varför kan ni inte inse att arbetssättet gör att man måste uppträda på ett visst sätt?

Anf. 109 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr ålderspresident! Jo, Bengt-Anders Johansson, vi inser visst att det finns olika sätt att arbeta. Ett sätt i EU-sammanhang är faktiskt att väcka frågor. Om man väcker frågor får man dem belysta. Men nu är det så att varken vår statsminister, vår arbetsmarknadsminister eller någon annan minister – EU-ministern sitter för övrigt inte kvar här i kammaren och lyssnar på den här intressanta debatten – har märkt att man ta upp den här frågan.

Så länge de inte märker att vi måste vi socialdemokrater säga åt dem: Det här är viktigt. Det är viktigt för svenska löntagare, för engelska löntagare och för löntagare i hela Europa att man tar upp och diskuterar det här.

Varför törs man inte göra det? Det är min fråga till Bengt-Anders Johansson.

Anf. 110 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Herr ålderspresident! Jag försäkrar Christina Axelsson att varje gång frågan har varit uppe på bordet, när det har varit aktuellt att ha en ståndpunkt för att driva frågan, har också de svenska företrädarna hävdat den svenska modellen. Så är det, och det vet Christina Axelsson. Men hon tycker att det är skojigt att stå här och försöka plantera in ett arbetssätt som är fullständigt meningslöst. Jag har erfarenhet från förra mandatperioden, inte minst från de ansvarsområden där jag huvudsakligen arbetade, att socialdemokratiska ministrar gång efter gång satte sig längst ut mot väggen. Deras sätt att agera var att bara sätta sig ned, säga nej och sedan inte följa upp det. Så fungerar inte det europeiska samarbetet.

Snälla, Christina Axelsson, kan vi inte vara överens att vi ska följa spelreglerna? Det är då vi kan påverka.

Anf. 111 CHRISTINA AXELSSON (s) replik:

Herr ålderspresident! Det är precis spelreglerna vi följer. Jag ska berätta för er som lyssnar att vår statsminister gick med på att vi diskuterade de irländska förgiftade grisarna. Det gick bra att ta upp det, fast det inte hade stått på någon dagordning innan. Men han vill inte själv väcka frågan om att ta upp arbetstagares rättigheter. Vi har talat med EU-ministern om detta och sagt: Försök att få upp det här på dagordningen. Då säger hon: Nej, det går inte, för det är så många andra frågor uppe. Det kan man också läsa i protokollen från EU-nämnden.

Försök inte, Bengt-Anders Johansson. Det är så här man arbetar om man vill någonting, men den här regeringen vill inte stå upp för arbetstäckens rättigheter i EU. Det de säger här är en sak, men det de säger där nere är någonting helt annat.

Anf. 112 LIZA-MARIA NORLIN (kd):

Herr ålderspresident! Den globala klimatförändringen är vår tids största utmaning och den fråga som Kristdemokraterna prioriterar högst inom Europasamarbetet. EU är en av världens rikaste regioner. Samtidigt har EU-länderna stått för en stor del av de historiska utsläppen av växthusgaser och också skapat klimatproblemet. På oss faller därför ett stort ansvar.

Som kristdemokrat är jag tacksam och stolt över de insatser som vår Europaparlamentariker Anders Wijkman har gjort genom åren när det gäller att forma EU:s klimatpolitik.

Vi har medverkat till införandet av EU:s handelssystem för utsläppsrätter. Det är ett effektivt system för att uppnå kostnadseffektiva utsläppsminskningar. Vi vill utvidga handelssystemet så att det omfattar fler växthusgaser och fler sektorer, bland annat transportsektorn. EU:s utsläppshandel bör på sikt länkas samman med handelssystem i andra delar av världen, som ett steg mot att skapa en global marknad för växthusgaser. Det är bra att flyget ska föras in i EU:s utsläppshandel, men vi anser att utsläppsrätterna till flygbolagen bör fördelas med högre grad av auktionering.

Med tanke på den framtida befolkning på 8–9 miljarder som uppskattningsvis kommer att bebo jorden år 2050 bör utsläppen inte överstiga 1–2 ton koldioxid per person och år. Utsläppen i EU ligger för närvarande på ca 10 ton koldioxid per person och år. Det finns alltså en hel del att göra.

För att klara den stora utsläppsminskning som EU-länderna behöver göra på sikt krävs systematiska insatser redan nu. Det handlar inte minst om att använda effektiv och kolsnål teknik vid investeringar i energiintensiv verksamhet som byggnader, infrastruktur, industrianläggningar inom stål, cement, aluminium, papper och massa.

Herr ålderspresident! Transportsektorn är det område inom EU där utsläppen av växthusgaser ökar snabbast. För oss kristdemokrater är givetvis handel, rörlighet över gränserna och utbyte mellan människor och länder något positivt. Men dagens transportsystem är föråldrat, illa planerat och irrationellt subventionerat.

EU måste öka insatserna för hållbara transporter. Därför måste särskilda korridorer för godstransporter via järnväg skapas. En gemensam IT-plattform för köp av tågbiljetter inom EU, oberoende av operatör skulle också påverka enskilda personers sätt att resa, till fördel för järnvägstrafiken.

Utbyggd kollektivtrafik, förnybara bränslen, förbättrad samhällsplanering, ekonomiska styrmedel, individuellt ansvarstagande utifrån kunskap, samt effektivare användning av IT utgör alla viktiga och kompletterande delar i en trafikpolitik som möter upp mot klimatutmaningen.

Inom EU måste vi ta ett helhetsgrepp om krisen i Östersjön.

Herr ålderspresident! Näringstillförseln till Östersjön måste bemötas med en gemensam samling från Östersjöländernas sida. Utsläpp av kväve

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

och fosfor från trafik, avlopp och lantbruk späder på problemen med övergödning och döda bottenar i Östersjön. Viktiga steg för att motverka övergödningen har tagits i och med alliansens beslut om att förbjuda fosfater i tvätt- och diskmedel. Detta är en fråga som Kristdemokraterna länge har drivit. Jag välkomnar därför regeringens havsmiljöproposition som innehåller olika åtgärder för att motverka övergödningen.

Varje år sker hundratals illegala oljeutsläpp. Den tekniska utvecklingen har medfört att det är möjligt att märka olja med dna så att det går att spåra från vilket fartyg ett oljeutsläpp skett. Det är nu dags för bindande regler om märkning av olja som transporteras i europeiska vatten. Vi anser att EU bör införa krav på märkning av olja som transporteras genom Östersjön. Därigenom kan man spåra det fartyg som gjort sig skyldigt till oljeutsläpp. Kristdemokraterna kräver dessutom att bötesbeloppen ska höjas för dem som är ansvariga för utsläppen.

När ett utsläpp skett är det viktigt att snabbt kunna samla alla befintliga resurser för att hindra oljans spridning och för att sanera de drabbade kusterna. Vi måste se till att den överenskommelse som finns om att alla fartyg ska kunna lämna spillolja gratis i alla Östersjöns hamnar efterlevs.

Till sist, herr ålderspresident! Med Kristdemokraternas politik höjs en stark röst i EU för att kommande generationer ska kunna leva i ett stabilt klimat med en ren och trygg miljö.

Anf. 113 CARINA HÄGG (s):

Herr ålderspresident! I dag har Socialdemokraterna i utrikesutskottet arrangerat ett seminarium om SRHR-frågor under ordförandeskapet. Vi har också presenterat ett pm om politik för sexuell och reproduktiv hälsa under EU-året 2009. Jag tror att det är viktigt att ta itu med dessa frågor och diskutera dem under EU-året i debatter här och i kommande EU-debatter i kammaren för att kunna påverka regeringen att driva de här frågorna och sätta dem på den politiska dagordningen.

Jag ska inte fördjupa mig ytterligare i det men vill understryka att det här är frågor som vi mycket tydligt har lyft fram inte minst under dagen.

För att kvinnorna ska få ökad makt över sig själva och kunna göra egna livsval måste man förändra de förhållanden som många kvinnor också utanför Europa lever under. EU är den största biståndsgivaren. Många kvinnor lever under fattiga förhållanden och många gånger under flera former av förtryck och våldsamheter. Vi vet att den ekonomiska krisen kan drabba dessa kvinnor extra hårt.

Globaliseringen, som vi ofta talar om med rätta, har bidragit till att det har blivit både bättre och sämre för människor i utvecklingsländerna. När multinationella bolag började etablera sig i u-länderna gjorde de det inte av välvilja, men ändå har en del människor som lever under svåra förhållanden kanske flyttat fram sina möjligheter att få sin egen försörjning, vilket är viktigt.

Kvinnor och män har fått jobba under omänskliga arbetsvillkor, men utvecklingen mot en mer globaliserad värld har med tiden påverkat hur människor ser sig själva och hur världen ser på de mänskliga rättigheterna.

Den ökande medvetenheten, som globaliseringen bidragit till, har gjort att frågor som tidigare enbart förknippades med den egna staten nu också involverar företagen. Det gör att vi ytterligare måste diskutera företagens ansvar, hur man ska kunna använda mikrolån och hur man ska kunna bygga upp rörelser utifrån vilka också kvinnor har möjlighet att skapa sig en försörjning. Företagsformerna som kallas socialt företagande tror jag är någonting som vi måste lyfta fram, för de har betydelse för kvinnors möjligheter att hantera de frågor som vi har diskuterat i dag på det socialdemokratiska seminariet.

Jag kommer att fortsätta att ta upp de här frågorna längre fram. Men för tids vinnande och av omtanke om dem som har hemresor framför sig avslutar jag här och tackar för en mycket intressant debatt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2008/09:83

12 mars

*Debatt om aktuella
frågor i EU-samarbetet*

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2008/09:359

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:359 Tibet

av Sven Bergström (c)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 3 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 26 februari 2009

Utrikesdepartementet

Carl Bildt (m)

Enligt uppdrag

Inga Eriksson Fogh

Expeditionschef

Interpellation 2008/09:368

Till riksdagen

Interpellation 2008/09:368 Miljöbilspremien

av Monica Green (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 21 april 2009.

Skälet till dröjsmålet är nationella samt utrikes resor.

Stockholm den 5 mars 2009

Näringsdepartementet

Maud Olofsson (c)

Enligt uppdrag

Fredrik Ahlén

Expeditionschef

5 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Propositioner
2008/09:129 till skatteutskottet
2008/09:142 till näringsutskottet

Redogörelse
2008/09:NR1 till utrikesutskottet

6 § Ändring i körkortslagen

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2008/09:TU16
Ändring i körkortslagen.

Tjänstgörande ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under 9 §.)

Nyemission i SAS AB

7 § Nyemission i SAS AB

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2008/09:FiU40
Nyemission i SAS AB (publ) (prop. 2008/09:124).

Anf. 114 PER BOLUND (mp):

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till Miljöpartiets reservation.

Det här ärendet handlar om att svenska staten tillsammans med övriga aktieägare i SAS ska gå in med sammanlagt 6 miljarder kronor i en extra nyemission. Anledningen till detta är att SAS har hamnat i en ekonomisk kris som har orsakats av dålig effektivitet i bolaget i kombination med sjunkande efterfrågan på flygresor, mycket på grund av den ekonomiska kris som nu råder i världen.

Det är intressant att följa det här ärendet bakåt i tiden. Före valet lovade de nuvarande regeringspartierna att SAS skulle säljas. Men när den nya regeringen sedan kom till makten och propositionen om försäljning av vissa statliga bolag kom till riksdagen var regeringen inte längre beredd att sälja SAS. Resultatet blev att i den omröstningen var det bara Miljöpartiet som stod fast vid att SAS skulle säljas.

Man kan konstatera nu i efterhand att en försäljning av SAS vid det tillfället, när det var en blomstrande ekonomisk högkonjunktur, hade kunnat ge ett stort ekonomiskt tillskott till statskassan. Det var tyvärr en chans som man inte tog. I stället står vi här bara drygt ett år senare och ska ta ställning till ett förslag om att i stället betala ytterligare 1,3 miljarder kronor, bara för att förhindra att bolaget går i konkurs eller omstruktureras.

Hur man än ser på den här frågan kan man konstatera att regeringen har hanterat SAS-ärendet mycket ansvarslost. I stället för att sälja SAS när man hade chansen att få in ett flertal miljarder valde man att vänta och tvingas nu i stället gå in med nya pengar. I stället för en miljardvinst har regeringens agerande gett skattebetalarna en miljardförlust.

I början av förra seklet brukade man säga att varje bortslösad skattekrona är en stöld från folket. Och jag tycker att vi som politiker alltid bör minnas att vår uppgift är att vara ytterst försiktiga och varsamma med hur vi använder skattebetalarnas pengar. Därför är det också viktigt att vi inte låter staten ta på sig för stora affärsrisker, om det inte finns väldigt starka skäl för detta.

Den affärsplan som SAS har presenterat för att anpassa verksamheten till lägre efterfrågan säger många bedömare medför stora ekonomiska risker för aktieägarna. Det är alltså långtifrån säkert att SAS besparingsplaner kommer att lyckas. Risken finns därför att vi kommer att stå här om några år igen med ett SAS som fortfarande är i ekonomisk kris men med 1,3 miljarder kronor mindre i statskassan. Det är också viktigt att påminna sig om att SAS tidigare har presenterat liknande effektiviseringsplaner men att de då har misslyckats. Det finns med andra ord inga som helst garantier för att de miljarder som ägarna nu går in med i SAS, varav Sveriges skattebetalare ska stå för 1,3 miljarder kronor, kommer att rädda bolaget.

Man kan också se att SAS totala börsvärde i dag uppskattas till ungefär 4 miljarder kronor, medan ägarna i den här emissionen går in med hela 6 miljarder kronor i ett räddningspaket. Enbart krisstödet ligger alltså 50 procent över bolagets totala värde. Jag måste säga att det är tveksamt, för att uttrycka sig milt, om vi någonsin kommer att få tillbaka de pengar som vi nu ska pumpa in i bolaget – för att inte nämna tidigare investeringar som har gjorts i SAS under årens lopp.

Herr ålderspresident! Det statliga ägandet av bolag har också en ideologisk dimension. Från Miljöpartiets sida kan vi inte se någon rimlig anledning för staten att äga ett flygbolag. Flygtransporter sker i dag på en helt avreglerad marknad. Och lika lite som det finns anledning för staten att köra bussar finns det någon anledning för staten att köra flygplan, som vi ser det.

Om staten avslutade sitt ägande i SAS skulle privata flygbolag kunna ta över verksamheten utan att flygverksamheten skulle förändras det minsta. Då skulle de resurser som i dag ligger fastlåsta i SAS kunna användas till betydligt bättre ändamål i statsbudgeten, exempelvis till utbyggnad av järnvägsspår eller stöd till förnybar energi, som också ger en positiv klimateffekt.

Det finns inte heller några regionalpolitiska skäl att behålla SAS i statlig ägo. Den trafik som betraktas som regionalpolitiskt motiverad handlas i dag upp av Rikstrafiken och är alltså inte kopplad till SAS utbud. För att ta hand om de regionalpolitiskt viktiga flygtransporterna har vi ett annat system som ligger skilt från SAS.

Jag trodde tidigare att Miljöpartiet och regeringspartierna var överens om att statligt företagsägande främst skulle vara motiverat när företagen fyller samhällsviktiga funktioner och utför uppdrag som inte kan utföras av privata aktörer. Därför är det minst sagt förvånande att regeringspartierna nu utan tvekan ställer sig bakom ett förslag om att inte bara ha kvar

ägandet i SAS utan dessutom gå in med ytterligare skattemedel i bolaget. I stället för att avveckla väljer man att fördjupa sitt engagemang i ett bolag vars uppgifter precis lika gärna kan utföras av privata och strikt kommersiella aktörer.

Herr ålderspresident! När det gäller ett sådant här beslut som rör flygets framtid bör man också diskutera flygets miljöeffekter. Flygresorna står i dag enligt beräkningar för 10–20 procent av de totala utsläppen som den svenska befolkningen orsakar varje år. Dessutom växer flygets utsläpp snabbt. Även om vi just nu ser en avmattning till följd av den ekonomiska krisen, har flygresandet under de senaste decennierna ökat med ungefär 5 procent per år, vilket är en fördubbling av flygandet totalt sett under en 15-årsperiod.

Även om flygets energianvändning och utsläpp minskar något på grund av bränslesnålare flygplan, högre beläggning, bättre organisation av flygtrafiken med mera, kan alla dessa faktorer samlat bara motverka en mindre del av det ökande flygresandet. Räknar man samman alltihop innebär det att flygets utsläpp fördubblas ungefär vart 25:e år med den trend vi sett tidigare. Det säger sig självt att detta inte är förenligt med en hållbar utveckling. Att i dag, med de kunskaper som vi har om hur allvarliga effekter klimatförändringar kan få, gå in med direkta statliga stöd till en miljöskadlig verksamhet som flyget tycker vi är direkt oansvarigt.

Vi ser också att Sveriges stöd till den inhemska flygindustrin riskerar att tvinga andra stater som har egna flygbolag att följa efter. Den totala effekten riskerar då att bli att det globala flyget med hjälp av omfattande statsstöd kan upprätthålla och bibehålla en omotiverat stor flygtrafik och därmed fortsatt växande klimatskador.

Herr ålderspresident! Från Miljöpartiets sida har vi svårt att se någon samhällspolitisk nytta med att staten äger flygbolag. När flygverksamheten var ung och det var monopol, åtminstone på inrikesflyget, kunde det finnas anledning att ha ett statligt ägande. Men som jag varit inne på är flygtrafiken i dag fullt ut konkurrensutsatt. Vi anser att det statliga ägandet i dag snarare fungerar som en hämsko när det gäller att reglera och ställa hårdare miljökrav på flygtrafiken än gynnar verksamheten.

Vi anser inte heller att det finns några synnerliga skäl för staten att hålla ett flygbolag under armarna som man nu föreslår. Det vi behöver investera i är inte ett bibehållet flygande utan förnybar energi, hållbar transportinfrastruktur och energieffektivisering framför allt.

Miljöpartiet står fast vid att den ansvarsfulla politiken är att sälja SAS och låta rent kommersiella aktörer sköta flygtrafiken.

Vi yrkar därför avslag på regeringens förslag om att delta i nyemissionen i SAS AB.

I detta anförande instämde Lage Rahm (mp).

Anf. 115 GÖRAN PETTERSSON (m):

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till utskottets förslag och avslag på motionen. Jag tror dock att mycket av det Per Bolund har framfört från talarstolen kommer att leva kvar. Om Per Bolund följer riksdagen under en lång tid kommer han troligen en dag att kunna säga: Vad var det jag sade för ett antal år sedan!

Men i dag, Per Bolund, kommer du att få vara med om att förlora en votering. Mot Miljöpartiets motion står nämligen en helt formidabel koalition. Jag trodde inte att jag skulle stå i talarstolen och representera allt ifrån Vänsterpartiet till Moderaternas högerflank, men så är det.

Det räcker inte bara med denna formidabla koalition, Per Bolund. Utanför denna kammare har två nordiska regeringar, den norska och den danska, kommit fram till samma slutsats just i detta skede och just i denna nyemission.

Man skulle kunna tro att det bara är vi politiker som gillar att äga flygbolag för att det är extra spännande med all teknik och sådant. Men tittar man på de privata ägarna, som antagligen gör andra värderingar, kan man konstatera att Knut och Alice Wallenbergs stiftelse – som de flesta antagligen betecknar som urtypen för kapitalism – också tänker satsa friska pengar i denna nyemission.

Som jag sade, mycket är säkert korrekt i det resonemang som Per Bolund förde, men nu är vi i den situation vi är när det gäller nyemissionen. Regeringens och majoritetens bedömning är att detta är det sätt på vilket vi bäst tar till vara skattebetalarnas intresse. Här och nu och med det finansiella läge vi har är det genom att gå med i denna nyemission som vi på bästa sätt säkerställer skattebetalarnas intresse.

Det är både en politisk värdering och en affärsmässig bedömning. Olika parter som har gjort bedömningar ur helt olika perspektiv har kommit till samma slutsats.

Det går alltid i efterhand att säga vad man skulle ha gjort tidigare. Det är helt klart att om man, som Per Bolund framförde, hade sålt ett antal statliga innehav när aktiemarknaden stod på topp hade det varit en bra affär. Men minns man debatterna här i kammaren var det inte precis något skrik efter att vi skulle sälja mer än vi gjorde.

Är man ägare får man ta risker, och det har vi väl delvis gjort i det här fallet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 9 §.)

8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 mars

UbU9 Tydligare mål och kunskapskrav – Nya läroplaner för skolan

Punkt 1 (Avslag på propositionen)

1. utskottet
2. res. 1 (v)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 2 (Utredning om skolans styrning och finansiering)

1. utskottet
2. res. 2 (v)

Votering:

232 för utskottet

17 för res. 2

100 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2008/09:83

12 mars

Nyemission i SAS AB

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 s, 73 m, 19 c, 20 fp, 17 kd, 14 mp

För res. 2: 17 v

Frånvarande: 41 s, 24 m, 10 c, 8 fp, 7 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 3 (Läroplanen – ett samlat måldokument)

1. utskottet

2. res. 4 (v)

3. res. 5 (mp)

Förberedande votering:

18 för res. 4

15 för res. 5

221 avstod

95 frånvarande

Kammaren biträdde res. 4.

Huvudvotering:

148 för utskottet

19 för res. 4

88 avstod

94 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 18 s, 74 m, 19 c, 20 fp, 17 kd

För res. 4: 2 s, 17 v

Avstod: 72 s, 1 kd, 15 mp

Frånvarande: 38 s, 23 m, 10 c, 8 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Patrik Björck, Carina Hägg och Fredrik Lundh (alla s) anmälde att de avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Punkterna 4–7

Kammaren biföll utskottets förslag.

UFöU3 Svenskt deltagande i EU:s marina insats utanför Somalias kust

Kammaren biföll utskottets förslag.

9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

TU16 Ändring i körkortslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU40 Nyemission i SAS AB (publ)

Punkt 1 (Statens deltagande i nyemission i SAS AB (publ))

1. utskottet

2. res. 1 (mp)

Votering:

239 för utskottet

15 för res. 1

95 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 91 s, 74 m, 19 c, 20 fp, 18 kd, 17 v

För res. 1: 15 mp

Frånvarande: 39 s, 23 m, 10 c, 8 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Prot. 2008/09:83

12 mars

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

10 § Ändringar i lagen om elcertifikat – tilldelningsprinciper och förhandsbesked

*Ändringar i lagen
om elcertifikat –
tilldelningsprinciper
och förhandsbesked*

Föredrogs

näringsutskottets betänkande 2008/09:NU15

Ändringar i lagen om elcertifikat – tilldelningsprinciper och förhandsbesked (prop. 2008/09:92).

Anf. 116 RENÉE JERYD (s):

Herr ålderspresident! En snabb minskning av växthusgaserna är nödvändig. Det krävs en omställning från fossila bränslen till förnybar energi. Hoppet står bland annat till en snabb exploatering av sol-, vind- och vågenergi samt biobränslen av olika slag. Inom vissa områden är omställningen i full gång, inom andra skymtar de runt hörnet. För att de ska kunna blomma ut fullständigt krävs politiskt initiativ.

Vi politiker måste agera nu utan att egentligen veta några svar och utan att veta vad det kommer att kosta. Klimatförändringarna kan vara trampolinen in i det hållbara samhället.

Jag säger som vår miljöminister: Klimatpolitik ska kännas i hjärtat och i plånboken.

Vi politiker måste våga våga våra beslut mot effekter på klimatet, ekosystemen och befolkningstillväxten.

Att fasa ut de fossila bränslena är i dag ett måste för oss.

Forskning när det gäller omställningen till ett hållbart samhälle ska kombineras med ekonomiska styrmedel, politiska incitament och skatter. Ekonomiska styrmedel och politiska incitament handlar bland annat om elcertifikatssystemet.

Med tanke på våra barn och barnbarn får vi i dag inte skylla på finanskrisen att vi blir handlingsförlamade när det gäller den hållbara utvecklingen. Vi har redan gjort mycket, vi gör mycket, men framför allt vill vi och kan vi göra ännu mer i dessa frågor.

Vår miljöminister har även sagt följande: Finanskris, klimatkris och lågkonjunktur ska övervinnas genom att de hanteras tillsammans.

Klimatfrågan är nyckeln till politisk framgång. Det behövs en balanserad dialog mellan oss politiker och alla aktörer inom energi- och miljöområdet.

Vi måste snart börja bygga vårt samhälle smartare och inte låsa fast oss i ändliga resurser. Med rätt signaler och systematiska strategier kan Sverige förbättras till ett långsiktigt hållbart och miljömässigt effektivt samhälle.

Många krafter i Sverige har talat om och talar fortfarande om att det är marknaden som ska styra omställningen från det fossila till det förnybara.

När elcertifikatssystemet infördes var många röster däremot. Liknande resonemang förs när det gäller den så kallade Klimp:en. Vi socialdemokrater tror både på elcertifikat och på Klimp. Det kanske är så att de som bryr sig minst om klimatet är de som kramar marknaden mest.

Genom att stödja elproduktionen från förnybara energikällor kan vi trygga jobben i Sverige. För oss socialdemokrater är frågan om trygga jobb den övergripande frågan. Trygga jobb får vi genom en trygg energiförsörjning. Det är jobben som gäller för oss socialdemokrater. Trygg energiförsörjning med förnybara energikällor kommer att skapa jobb – gröna jobb.

Herr ålderspresident! Det finns alltså en koppling mellan klimatpolitik och elcertifikatssystemet. En höjning av ambitionsnivån kommer att medföra gröna jobb. Potentialen i modern miljövänlig teknik och i förnybar energi är oerhört stor.

Allt talar som sagt för en snabb tillväxt av både lokala och globala marknader för vind-, sol- och vågenergi samt biobränslen av olika slag. Det skapar bästa tänkbara förutsättningar för mer jobb – gröna jobb.

En höjning av ambitionsnivån i elcertifikatssystemet är alltså bra inte enbart för klimatet utan även för jobben. Därför yrkar jag bifall till reservation 3.

Herr ålderspresident! I urminnes tider har vi människor sökt oss till vatten, bland annat för att bo men även för att få vår föda och på senare tid för rekreation.

Till slut lärde vi oss inte enbart att tämja de vilda djuren utan även att tämja vattnet. Vår välfärd i Sverige bygger till stor del på att vi har tämjat små och stora vattendrag. Runt om i landet har jobben säkrats just för att man har använt lokal vattenkraft. Vattenkraft är en av de viktigaste förnybara energikällorna. Vattenkraften bidrar till en säker elproduktion, inte enbart för industrin utan även för oss elkonsumenter. Vattenkraften ger oss tillgång till el till rimliga priser, och det är därför som vi socialdemokrater vill att den småskaliga vattenkraften inom begränsade ramar ska stödjas av elcertifikatet.

Jag har tyvärr tappat sista delen av mitt manus. Men jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 117 KENT PERSSON (v):

Herr ålderspresident! Jag blev förvånad över att se herr ålderspresident här, men det är trevligt. Det känns lite hedrande, måste jag också säga.

Vi står i dag inför en finansiell kris, en energikris och en klimatkris. Dessa tre kriser samverkar med varandra. Egentligen har de samma utgångspunkt – överanvändning av ändliga resurser. Men vi måste också se att det finns en möjlighet och en utmaning för oss i detta. Vi har en möjlighet att lösa detta om vi vidtar åtgärder som stimulerar förnybar teknik och förnybar energi.

In ska sol, vind och vatten, och ut ska uran, kol och olja samt gas. Först då kan vi bygga ett hållbart samhälle som bygger på vad jordens

resurser kan fördela till mänskligheten. Det ska ske på ett socialt sätt som tar hänsyn till världens befolkning.

Klimatfrågan är vår tids ödesfråga. Vi vet att om temperaturen fortsätter att stiga i samma takt som nu kommer det att leda till allvarliga konsekvenser för livet på jorden.

Det finns flera rapporter som visar att det kanske till och med går snabbare än vad vi förutsåg för bara ett år sedan. Det är allvarligt i sig. Men vi har kunskapen och möjligheten att göra det.

Det är länder som Sverige som har resurser att ställa om och dessutom släpper ut mer per capita som främst behöver vidta åtgärder för att minska sina utsläpp.

Genom att vara ledande i arbetet med att bryta beroendet av fossila bränslen kan Sverige fungera som ett föredöme för andra. Jag tror att det är väldigt viktigt att ta den stafettpippen inför ordförandeskapet i EU.

De pågående klimatförändringarna är, som jag sade tidigare, inte bara ett hot utan också en möjlighet och en utmaning för att skapa nya arbetstillfällen i Sverige genom investeringar i det svenska energisystemet.

Sverige behöver en god tillgång till el till konkurrenskraftiga priser. Det är inte minst av stor betydelse för sysselsättningen i den svenska elintensiva industrin.

Investeringar i den svenska förnybara elproduktionen bidrar till att hålla sysselsättningen uppe i det svåra ekonomiska läge som landet befinner sig i.

Svensk Vindenergi har nyligen kommit ut med en rapport som visar att vindkraftsutbyggnaden kan skapa närmare 12 000 nya årsarbeten i Sverige år 2020 med de utbyggnadsplaner som finns i dag. Det är väldigt bra. Därför är det viktigt för Vänsterpartiet att investeringar i det svenska energisystemet ska bidra till att underlätta miljö- och klimatomställningen. Men det behövs också olika styrmedel för att underlätta omställningen.

En satsning på den förnybara elproduktionen i form av vindkraft, bioenergi och solkraft är en viktig del av omställningen till ett hållbart samhälle. Det ger positiva effekter inte bara på klimatet utan även för nya arbetstillfällen i Sverige.

Det behövs därför en politik som tryggar den svenska tillgången till el och upprätthåller effekten i energisystemet.

Vänsterpartiets utgångspunkt är att Sverige har goda förutsättningar att klara detta. Redan utan ytterligare åtgärder visar flera prognoser att vi kommer att ha ett mycket kraftigt överskott i Sverige under de kommande 30 åren – 20 terawattimmar 2015, 18 terawattimmar 2020 och ända upp till 25–30 terawattimmar till år 2025. Det är bra. Vi ska ha ett överskott av el. Genom det har vi också möjligheter att minska importen av till exempel dansk kolkraft på den nordiska elmarknaden. Vi kan på det sättet minska utsläppen och förhoppningsvis också pressa elpriserna. Därför bör den förnybara elproduktionen byggas ut ytterligare. Målet bör vara att minst 30 terawattimmar ska komma från förnybara källor år 2020. Det innebär också att vi behöver ha ett styrmedel som underlättar förnybar elproduktion. Här kommer elcertifikaten in som ett viktigt medel.

Herr ålderspresident! Vi ska komma ihåg att när vi introducerade elcertifikaten en gång på 90-talet skapades de för att stimulera förnybar el

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Ändringar i lagen
om elcertifikat –
tilldelningsprinciper
och förhandsbesked*

för att ge möjlighet att fasa ut kärnkraften så att inte elbrist skulle uppstå. Det är viktigt att komma ihåg det.

Riksdagen bör mot den bakgrunden uppdra åt regeringen att snarast återkomma med förslag på hur elcertifikatssystemet ska utformas för att vi ska nå minst 30 terawattimmar förnybar el till 2020.

Därmed yrkar jag bifall till reservation 3. Vänsterpartiet har ytterligare motioner och reservationer i det här betänkandet. Jag kommer inte att yrka bifall till dem här. Jag står däremot bakom dem. Men jag tänker använda resterande två minuter till att prata lite grann om dem.

Vi anser att den småskaliga vattenkraften bör fasas ut ur elcertifikatssystemet. Vi stod bakom det beslutet 2006 och står fast vid det. Den småskaliga vattenkraften bidrar ytterst marginellt till att trygga elförsörjningen i Sverige. Mot den står andra intressen i form av rekreation, sportfiske och så vidare som betyder väldigt mycket, inte minst i landsbygdskommunerna.

Däremot är vi för ytterligare investeringar i befintliga vattenkraftverk. Det kan göras effekthöjningar, det kan behöva rensas upp i strömfåror. Det ska inte råda något missförstånd därom.

När det gäller torven vill vi avvakta den utredning som i dag sitter och som kommer med förslag. Först då kommer vi att ta ställning till torvens framtid, om den bör finnas med och hur den ska hanteras.

Jag vill också belysa frågan om en internationell elcertifikatsmarknad. Som det är i dag kan vi konstatera att elmarknaden i Europa inte fungerar på ett bra sätt i konkurrenshänseende. Det finns många problem med den, inte minst samägande av distribution och produktion. Det finns olika styrsystem. Det finns olika subventioner i de olika länderna. Det är klart att det i perspektiv av det blir väldigt svårt att få en fungerande elmarknad. Vi har från vårt håll tryckt på och tyckt att det är viktigt att vi åtminstone börjar här i Norden för att få en fungerande elmarknad och en gemensam elcertifikatsmarknad.

Jag konstaterar att utskottet i sitt betänkande egentligen inte har någon annan uppfattning, men man vill inte gå så långt som att ge regeringen ett tillkännagivande om att det är viktigt att jobba för att få en fungerande elmarknad. Det är synd. Ska vi börja någonstans för att få en fungerande elmarknad med elcertifikaten är det här i Norden. Här har vi också möjligheterna.

Anf. 118 PER BOLUND (mp):

Herr ålderspresident! Ökad produktion av förnybar el från vind, biomassa och andra förnybara energikällor är en väldigt viktig nyckel för att minska beroendet av klimat- och miljödålig elproduktion i vårt land och runt om i världen.

De gröna elcertifikaten har börjat generera ny grön el till det svenska elnätet och de svenska elkonsumenterna. Men det har också med tiden visat sig att systemet med elcertifikat har många inneboende problem. Det mest uppenbara problemet kan man se om man tittar på vilka av Europas länder som har lyckats bäst med utbyggnaden av förnybar elproduktion, till exempel vindkraft och solceller. Det blir då uppenbart att de länder som har använt elcertifikat för att stödja uppbyggnaden har lyckats betydligt sämre än de länder som har använt fastprissystem.

I ett fastprissystem bestämmer man hur mycket leverantörerna ska få betalt per kilowattimme av levererad el för olika typer av elproduktion, till exempel vindkraft och solkraft. Länder som Tyskland, Danmark och Spanien är världsledande när det gäller utbyggnaden av förnybar elproduktion. De har samtliga använt fastprissystem.

Av samma anledning ser vi nu också att fler och fler länder väljer att använda sig av fastprissystem i stället för certifikatsystem. Det senaste exemplet är Finland, som nyligen beslutade sig för att använda ett fastprissystem. Därigenom går de nog emot möjligheten att bygga ut ett nordiskt elcertifikatssystem.

Ett annat problem med certifikaten är att det finns en stor risk för att den målnivå man sätter upp inom certifikatsystemet kommer att ha en tendens att bli ett tak som omöjliggör vidare utveckling av den förnybara energiproduktionen över denna nivå. Här kan man också göra en jämförelse. Tyskland har genom sitt stödsystem lyckats få fram mer än 35 terawattimmar vindkraftsproduktion på ungefär ett årtionde, medan regeringen i sina nya målsättningar bara föreslår 25 terawattimmar förnybar el till 2020, trots att Sverige har betydligt bättre vindförhållanden än Tyskland och också har ett betydligt mer glesbefolkat land, vilket ger bra förutsättningar för vindkraft. Trots detta kommer alltså certifikatsystemet att ge betydligt mindre ny el än vad som redan varit fallet i till exempel Tyskland.

Vi kan också jämföra med Sveriges energimyndighets planeringsmål. Man säger att man bara för vindkraften kan få upp till 30 terawattimmar ny vindkraftsel till 2020. Det är alltså betydligt mer än regeringen har satt som mål för all förnybar elproduktion tillsammans.

Slutsatsen blir att man med det certifikatmål regeringen nu föreslår inte kommer att kunna frigöra hela potentialen för förnybar elproduktion i Sverige. Det gör att många möjligheter till hållbar elproduktion inte kommer att utnyttjas i Sverige. Certifikatsystemet riskerar därför att hämma utvecklingen snarare än att gynna den när vi närmar oss slutet av den här planperioden. Det är någonting som vi ser med oro på från Miljöpartiets sida.

Ytterligare ett problem är att certifikatsystemet inte är teknikdrivande. Hittills har vi sett att det svenska stödsystemet nästan bara har lett till ökad elproduktion från biomassa i befintliga anläggningar. Ökningen inom vindkraft är däremot än så länge mycket begränsad. Eftersom certifikatsystemet ger samma ersättning för elen oavsett hur den är producerad kommer det inte att ge någon teknikutveckling alls av lovande men än så länge något dyrare tekniker, till exempel havsplacerad vindkraft eller solceller.

Det här gör att systemet överkompenserar billiga tekniker och inte stöder tekniker under utveckling tillräckligt mycket, vilket kommer att visa sig vara ett stort problem på sikt när vi behöver all den teknik som vi kan få för förnybar elproduktion.

På senare tid har det också visat sig att när certifikattiden på 15 år för ett verk börjar närma sig slutet finns det en stor risk för att verket kommer att läggas ned i stället för att renoveras, på grund av det sätt som certifikatsystemet är uppbyggt på. Certifikatsystemet stöder nämligen bara nyproducerade kraftverk, inte upprustning av befintliga verk, till skillnad från ett fastprissystem, som stöder all nyproduktion av el.

Den proposition vi har att ta ställning till i dag försöker att rätta till det här mindre problemet, men inte ens det här problemet lyckas man rätta till fullt ut, anser vi. I propositionen föreslår man att en produktionsanläggning ska få nya certifikat om en ombyggnad anses uppnå nybyggnadsstandard på verket. Först om ombyggnaden blir så kraftig att det i princip är en ny anläggning kan man alltså kvalificera sig för en ny 15-årsperiod med elcertifikat.

Vi tycker att det här kravet måste mildras, så att även delvisa renoveringar ska kunna ge rätt till tilldelning av nya elcertifikat. Exempelvis ser vi ett behov av att en renovering som motsvarar ungefär halva nybyggnadskostnaden för verket skulle ge hälften av de elcertifikat man fick rätt till när man byggde verket. Det kan till exempel handla om ett vindkraftverk där man behöver byta ut en växellåda, men som i övrigt är fullt fungerande och skulle kunna leverera el under lång tid framöver. Utan en sådan ändring som vi föreslår riskerar hela verket att läggas ned och rivs i stället för att köras vidare. Därigenom förlorar vi värdefull elproduktionskapacitet, när vi i stället skulle behöva öka kapaciteten.

Vi anser också, med tanke på att länder med fastpris har lyckats betydligt bättre med att öka den förnybara elproduktionen, att det finns ett behov av att komplettera elcertifikatssystemet som det ser ut i dag med ett garanterat minimipris för elcertifikaten.

Det har nu visat sig att det speciellt i ekonomiska orostider inte finns tillräckligt intresse hos banker och privata finansiärer av att investera i förnybar energiproduktion för att det råder en osäkerhet om hur det framtida priset på elcertifikat kommer att utveckla sig. För att motverka detta och främja investeringar i nya anläggningar för förnybar energiproduktion skulle det behöva införas ett garantipris för nya leverantörer av energi från sol och vind och bio- och vågenergi, till exempel. Ett garanterat minimipris skulle kunna utgöra basen för att på sikt gå över till ett rent fastprissystem för förnybar elproduktion i Sverige.

För att utnyttja den svenska potentialen för vind- och biomasseel behöver vi också en höjd ambitionsnivå i elcertifikatssystemet – högre än regeringen har föreslagit. Vi tycker att en rimlig ambitionsnivå är att produktionen av el från förnybara energikällor ska öka till minst 30 terawattimmar till år 2020 i förhållande till 2002 års nivå. Helst vill vi se en ännu större ökning.

Vi tycker också att vattenkraften är färdigutbyggd i vårt land. Sverige är redan i dag ett av de länder i världen som har mest genomgripande exploatering av vattenkraft. Ungefär 80 procent av våra vattendrag är redan exploaterade. De kvarvarande strömmande vattendragen måste därför skyddas för att undvika att miljöer utarmas och att den biologiska mångfalden hotas. Därför anser vi att nybyggd vattenkraft bör tas bort ur elcertifikatssystemet.

Även torven bör uteslutas, eftersom torv inte kan ses som ett förnybart bränsle och därför inte bör tilldelas elcertifikat.

Herr ålderspresident! Jag ställer mig bakom samtliga Miljöpartiets reservationer, men för tids vinnande vill jag yrka bifall bara till reservation 2.

Herr ålderspresident! Jag vill börja med att yrka bifall till näringsutskottets förslag och avslag på reservationerna.

Lagen om elcertifikat kom till för att främja elproduktion från förnybara energikällor. Sedan lagen såg dagens ljus den 1 maj 2003 har den ändrats vid ett flertal tillfällen. Orsaken till ändringarna är att man har velat se till att lagen erbjuder bästa möjliga förutsättningar för att främja sin målsättning: höjd produktion av miljövänlig energi. Så är det också denna gång.

Lagändringen syftar till att ge anläggningar som varaktigt höjer sin produktion av miljövänlig el genom investeringar möjlighet att tilldelas elcertifikat för den ökade produktionen av förnybar el. Denna lagändring hittar vi i lagens 2 kap. 1 §. En annan viktig ändring i lagen är att man skapar möjlighet att få ytterligare en 15-årsperiod med rätt till elcertifikat. Detta möjliggörs när en befintlig anläggning med rätt till elcertifikat gör så omfattande renoveringar att anläggningen är att uppfatta som ny. Enligt dagens lagstiftning kan man inte ansöka om nya elcertifikat förrän den nuvarande perioden har gått ut. Med dagens förslag kan en ägare till en anläggning som innehar elcertifikat få en förnyad 15-årsperiod redan innan den befintliga perioden har löpt ut.

Lagändringen i lagens 2 kap. 3 § skulle öka viljan att investera i och modernisera befintliga anläggningar, och det är också det som är elcertifikatens syfte: att öka investeringsviljan.

En tredje förbättring som föreslås är att den som vill utöka elproduktionen genom en nyinvestering eller vill investera i anläggningen så att den blir att uppfatta som ny kan få förhandsbesked om rätten till elcertifikat. Denna ändring i lagens 2 kap. 3 § skulle underlätta för den enskilde att hitta investerare för sin energiprodukt. I dagsläget måste anläggningen vara färdigbyggd innan en ansökan om elcertifikat kan behandlas. Det är en brist i dagens hårda finansiella klimat.

Herr ålderspresident! Elcertifikatssystemet är skapat för att stimulera investeringar i miljövänlig produktion. Det är just en ökad investeringsvolym som Sverige behöver för att nå sina högt satta mål. I går gick vår miljöminister Andreas Carlgren tillsammans med näringsminister Maud Olofsson ut med ett nytt förslag om klimat- och energipaket. Det mål som sätts för andelen miljövänlig el till 2020 är att åstadkomma en ökning till en nivå som ligger runt 25 terawattimmar. Jag vill gärna påpeka för Per Bolund och Miljöpartiet att detta är att anse som ett golv, inte som ett tak. 25 terawattimmar är alltså inte maximum utan minimum.

Det säger sig självt att detta mål inte nås utan stora insatser. Elcertifikatssystemet är ett viktigt verktyg för att klara av den utveckling som behövs. Vindkraften måste byggas ut. Det är vi helt överens med Miljöpartiet om. Detsamma gäller effektivisering av vattenkraft, där vi tror på en fortsatt investering och en fortsatt delaktighet av små, mellanstora och stora vattenkraftverk inom elcertifikatssystemet.

Nya innovationer inom vågkraft måste åstadkommas samt – tror vi, för att klara av den framtida energiförsörjningen – omodern kärnkraft måste förnyas. Totalt utgör dessa investeringar de tre ben som vi behöver stå på för att säkra den framtida elförsörjningen och bygga ut den miljövänliga elproduktionen. Hur elcertifikatssystemet kan användas för att

genomföra de ändringar som behövs kommer Energimyndigheten att få i uppdrag att se över.

Ökad elproduktion genom ökade investeringar är grunden som elcertifikatssystemet vilar på. Det ingår därför inte i elcertifikatssystemet att belöna åtgärder som inte kan ses som just investeringar. Det är därför som byten från fossila till förnybara bränslen inte kvalificerar för elcertifikat. De som gör sådana byten ska självklart belönas, men till det finns andra styrmedel, till exempel olika nivåer i energibeskattningen.

Herr ålderspresident! Vattenkraft är i dag en av Sveriges viktigaste energikällor och ett energislag som är bland de klimatvänligaste vi kan åstadkomma. Det är därför märkligt att vissa partier verkar vilja förskjuta denna produktion ut i kylan vad gäller elcertifikat. Vi ser det som mycket angeläget att vattenkraftsproducenterna också i fortsättningen känner att det lönar sig att effektivisera och nyinvestera. Speciellt den småskaliga vattenkraften, som i dag definieras som en installerad effekt om högst 1 500 kilowatt, ses av några som extra onödig. Detta är en syn som vi inte delar.

Såväl den storskaliga som den småskaliga vattenkraften behövs, men det är också en självklarhet att alla nyinvesteringar och utökningar ska undergå sträng miljöprövning och följa de lagar som miljöbalken kräver.

En annan viktig fortsättning av elcertifikatssystemets utveckling är att pröva möjligheterna till ett utökat internationellt samarbete. Regeringen arbetar redan med frågan, och vi kan nu berätta att på Nordiska rådets förra sammanträde var just frågan om ett gemensamt elcertifikatssystem med Norge uppe till diskussion. Kanske är det speciellt *gledelig* för mig, för ett gemensamt svensk-norskt system kommer nu att genomföras. Att ta vidare steg ut i Europa är då en rätt logisk fortsättning, och vi vet att energifrågorna kommer att ligga högt på dagordningen när Sverige inom kort tar över ordförandeskapet i EU.

Herr ålderspresident! Dagens förslag till lagändringar kommer att gynna framväxten av miljövänlig energi och är ett naturligt steg mot majoritetens högt satta klimatmål.

Det finns en del i förslaget som vi i näringsutskottet vill ändra. Det är ikraftträdandetidpunkten, som vi vill flytta fram från den 1 april 2009 till den 1 maj 2009. Detta är för att nödvändiga beslut ska hinna fattas.

I detta anförande instämde Hans Rothenberg (m).

Anf. 120 PER BOLUND (mp) replik:

Herr ålderspresident! Jag sade i mitt anförande att det riskerar att uppfattas som ett tak eller fungera som ett tak. Det är klart att det inte innebär en lagstiftning mot att bygga ut ökad förnybar el även utöver 25 terawattimmar, däremot är det uppenbart att man inte kommer att få något stöd för den kapacitet som ligger därutöver. Då är det självklart heller inte någon som kommer att bygga det, och därmed riskerar vi att det får just en takfunktion. Det blir snarare ett tillbakahållande i slutet av perioden.

Om det till exempel visar sig att det är lättare än regeringen nu tror att bygga ut förnybar el och att det alltså kommer att gå snabbare än man nu tror – till exempel så att man redan 2015 börjar närma sig 25 terawattimmar förnybar elproduktion – kommer man inte att få nya resurser för

att bygga vidare utöver den gränsen, såvida regeringen inte fattar ett nytt beslut, river upp det målet och antar en ny målsättning. Då går man ju ifrån principen att det ska vara långsiktiga, stabila regler för energimarknaden. Det blir kortsiktighet och nya ryckiga beslut hela tiden.

Det är precis det som är det negativa och det som är risken med att ha ett sådant här certifikatsystem till skillnad från ett system med fast pris där man garanterar ett visst pris som gäller oavsett hur mycket som byggs ut. Då frigör man kapaciteten hos marknaden att hitta all produktionskapacitet som finns, och man har inte en målsättning som är politiskt satt och som riskerar att snarare begränsa utbyggnaden i slutet av perioden. Det ser jag som ett stort problem. Jag tycker att det är synd att ni inte kan se att det problemet riskerar att uppstå.

Vi delar självklart inte heller synen på vattenkraften. Vi ser ju att den vattenkraft vi har i dag har ett väldigt stort värde, men att gå in i nya vattendrag och bygga ut dem, vilket medför svåra miljöeffekter, skulle vara oacceptabelt ur vår synvinkel. Vi tycker inte att de svåra miljöeffekterna på det lokala planet motsvarar den lilla ökning av produktionen av förnybar el som en utbyggnad av en småskalig vattenkraft skulle kunna ge.

Anf. 121 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr ålderspresident! Höga ambitioner är bra. Vi ska självklart ha höga ambitioner. Jag delar Per Bolunds åsikt att 25 terawattimmar kan vara för lågt ställt, men när vi pratar om långsiktiga spelregler för vår näringsverksamhet i Sverige tror jag inte att de kommer att motsätta sig att vi utökar andelen elcertifikat om vi ser att golvet är på väg att nås. Om vi ser att utbyggnaden av miljövänlig energi går snabbare än vi förutser i dag är jag hundraprocentigt säker på att vi kommer att stå här i kammaren igen och ändra i lagstiftningen om elcertifikaten.

Dessutom har Energimyndigheten fått i uppdrag att se över hur elcertifikatsystemet på bästa möjliga sätt kan åstadkomma de ändringar som behövs för att nå det första golvet, 25 terawattimmar. När vi målet, jättebra, då återkommer vi med nya och även högre ambitioner.

När det gäller den småskaliga vattenkraften, som Miljöpartiet har så mycket emot, ska en utbyggnad av vattenkraft, oavsett småskalig eller storskalig, självklart undergå en mycket sträng miljöprövning. Det gör den redan i dag.

Vi behöver all den gröna el som vi kan få för att kunna nå de mål som vi måste nå. Jag tror inte att det är någon här i kammaren som tycker att vi inte behöver sätta in alla de krafter som vi kan för att åstadkomma de ändringar som behövs för att rädda vårt klimat och rädda vår jord.

Anf. 122 PER BOLUND (mp) replik:

Herr ålderspresident! Det problem som Cecilie Tenfjord-Toftby och hennes kamrater på den sidan har att slåss med är ju att det politiska systemet ofta är långsamt och tar för lång tid på sig att reagera när marknaden genomgår en förändring. Det har vi sett redan nu. Det har varit uppenbart ganska länge att det mål som fanns tidigare var för lågt satt och att det inte motsvarade de möjligheter som finns att bygga ut förnybar el och inte heller de krav som vi kan ställa på att snabbt bygga ut den klimatvänliga elproduktionen. Det har gjorts att man från till exempel

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Ändringar i lagen
om elcertifikat –
tilldelningsprinciper
och förhandsbesked*

vindkraftens sida har suttit och väntat och hoppats: Kommer inget beslut?

Det har tyvärr dröjt två år för den här regeringen att komma till skott och komma fram med en ny proposition om förändringar och ett förslag om att höja ambitionsnivån för certifikatsystemet. Det visar ju på att det är svårt att få de politiska besluten att gå i takt med marknadens behov. Just av den anledningen ser jag att ett system med fast pris har värdet att det hela tiden, oavsett hur marknaden utvecklas, har samma stödsystem. Det gör att varje ny kilowattimme förnybar el som produceras alltid kommer att få stöd. Det kan marknaden räkna med på väldigt lång sikt. Därigenom är det också mycket lättare att i ett sådant system få stöd från investerare och banker för att bygga ut kapaciteten.

Sedan skulle jag gärna också vilja ha en kommentar till förslaget om att ha ett garanterat minimipris på certifikaten. Speciellt i en ekonomisk kristid som den vi är inne i nu visar det sig ju att investerare börjar dra sig ur projekt för förnybar el på grund av att det finns en osäkerhet kring hur certifikatsmarknaden kommer att utveckla sig framöver. Kommer priset att gå upp? Kommer priset att gå ned? Man vet inte hur mycket ersättning man kommer att få för elen och därigenom inte om man kommer att få täckning för sina kostnader. Ett sådant minimipris som vi föreslår skulle faktiskt ge en bas att stå på som gör att man alltid kan räkna med en viss intäkt från certifikaten och därigenom en stabilitet i investeringarna.

Anf. 123 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr ålderspresident! Just när det gäller systemet med minimipriser, som Miljöpartiet här förespråkar, kan jag säga att det en gång fanns ett sådant system. Vi har valt att gå bort från det. Och det har visat sig att systemet med elcertifikat faktiskt har klarat av att stå på egna ben. Vi har inte sett den prissänkning på elcertifikat som Miljöpartiet här går ut och varnar för.

Jag är helt övertygad om att skulle vi se ett prisras på elcertifikaten kommer vi att stå här i kammaren återigen och diskutera lagändringar. Per Bolund påpekar att lagstiftningsprocessen i några avseenden går väldigt sakta. Det kan vara ett problem, men just när det gäller lagen om elcertifikat har vi ju bara på de senaste månaderna faktiskt varit i kammaren två gånger och diskuterat de ändringar som vi anser behövs. Just på grund av att Energimyndigheten nu har fått i uppdrag att se över hur systemet med elcertifikatssystem fungerar tror jag nog att det, efter Energimyndighetens översyn, kommer att komma förslag på hur vi ytterligare kan förbättra elcertifikatssystemet för att gynna investeringsviljan i förnybar energi.

Jag vill lägga till en annan sak. Du säger att det inte finns någon investeringsvilja från vindkraftsproducenternas sida. Det är inte riktigt sant. För ett tag sedan gick de ut i en gemensam debattartikel där de sade att vindkraftsproducenterna faktiskt är beredda att satsa på en utökning av vindkraften till totalt 40 terawattimmar.

Anf. 124 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr ålderspresident! Jag vill börja med ett förtydligande av en sak som kom bort lite i mitt anförande. Till skillnad från Moderaterna innebär vårt stöd till den småskaliga vattenkraften inte att vi vill släppa skyddet för våra nationalälvar eller andra skyddade vattenområden. Vi ska stödja den genom effektivisering av de små vattenkraftverken och genom att starta kraftverk som tidigare har stängts.

Trots tidigare replikskifte förstår jag fortfarande inte resonemanget om ambitionsnivån för certifikaten när det gäller max- och mininivåer. Kan du förklara bättre hur ni tänker?

Anf. 125 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr ålderspresident! Hur vi tänker? Sätter man ett mål på 25 terawattimmar till 2020 är ju det ett mål som vi utifrån dagens produktion och dagens målsättning tror att vi kan nå. Men ett mål får ju aldrig vara ett tak. Ett mål måste ju vara att så här långt måste vi minst nå. Skulle vi se att produktionen av miljövänlig energi går snabbare än vad vi i dag tror och hoppas på anser jag det som självklart att vi kommer att skriva in också höjda ambitionsnivåer.

Jag vill också påpeka att golvet på 25 terawattimmar, som vi hänvisar till i dag, var ett förslag som Maud Olofsson och Andreas Carlgren uttalade på gårdagens presskonferens. Det är inget maxmål. Det är inget tak. Det vill jag understryka väldigt noggrant.

Sedan vill jag också återkomma till det som du sade om den småskaliga vattenkraften och våra skyddade älvar. Vi i alliansen har absolut ingen ambition att gå in och reglera våra fyra stora skyddade älvar. Det är ett arv som vi ska vårda. Men det finns väldigt mycket att vinna på att den småskaliga vattenkraften fortfarande finns kvar inom elcertifikatssystemet. Det finns mycket stora effektiviseringar att göra där, och vi behöver all miljövänlig el som vi kan åstadkomma för att nå våra mål.

Anf. 126 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr ålderspresident! ”Aldrig vara ett tak”, sade Cecilie Tenfjord-Toftby. Jag har ett förflutet inom idrottsvärlden. Förklara för Stefan Holm att hans 2,42 bara var ett tak! Det var ingen målbild. Jag tycker att det är en väldigt dålig förklaring på ambitionsnivå. Ni måste ju ha visioner. Det måste väl även Moderaterna ha.

Anf. 127 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr ålderspresident! Självklart har vi visioner. I reservationen till dagens betänkande sätter Socialdemokraterna ett mål på 30 terawattimmar. Då blir min fråga tillbaka till Socialdemokraterna: Är det ert tak?

Vi anser att 25 terawattimmar är ett minimikrav som vi måste nå för att klara av att stoppa den utveckling som vi ser när det gäller utsläpp och klimatförändringar. Jag blir väldigt skrämmd om det är så att Socialdemokraterna i sin reservation anser att 30 terawattimmar är deras absoluta tak för hur mycket miljövänlig energi vi ska åstadkomma till 2020. Jag tycker att det är skrämmande.

Anf. 128 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Jag kan meddela att herr ålderspresident har skött det här uppdraget med den äran. Det var en ära att få vara debattör under den ledningen.

Jag ska säga något om elcertifikaten och den nordiska marknaden. Jag blir jätteglad över att höra att det finns en överenskommelse mellan Sverige och Norge. Det ligger alldeles i linje med vad Vänsterpartiet har motionerat om och föreslagit. Det visar sig att med lite påtryckningar och diskussioner går det att lösa det mesta här i världen. Jag tror att det är positivt. Det är också positivt att höra att diskussioner kommer att föras även på EU-nivå. Det tror jag är bra för en bättre fungerande elmarknad.

När jag lyssnade på dig, Cecilie Tenfjord-Toftby, när du pratade om vattenkraften blev jag däremot inte lika glad. Det gäller inte så mycket den småskaliga vattenkraften. Den kommer inte att bidra till elförsörjningen mer än på ett marginellt sätt. Den står inte heller i någon rimlig proportion till den skada den kan medföra för miljön. Däremot måste jag säga att jag blev väldigt orolig när du också öppnade för en utbyggnad av övrig vattenkraft och investeringar där. Jag vill ha ett förtydligande. Vilka älvar är det som du menar ska byggas ut och satsas på här i Sverige?

Anf. 129 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Jag måste erinra om att mina kunskaper i svensk geografi och svenska älvar kanske inte är de allra bästa, men jag kan lugna Kent Persson med att om det blir aktuellt med utbyggnad av nya älvar som i dag inte är utbyggda kommer de att undergå en väldigt hård prövning enligt miljöbalken. Skulle det visa sig att det finns miljöhänsyn som väger tyngre än den höjda energiproduktionen kommer man inte att få tillstånd att bygga ut.

I lagen om elcertifikat beskriver vi vilka områden som har rätt att ingå i och få ta del av elcertifikatssystemet. I den här propositionen säger vi inget annat än att småskalig vattenkraft också i fortsättningen ska ha rätt att ta del av elcertifikatssystemet i enlighet med den lagstiftning som finns. Vi säger inte vilka vattendrag som ska byggas ut. Vi säger inte att de ska byggas ut. Vi säger att om de ska byggas ut och om de klarar av miljöprövningen ska de också ha rätt att ta del av elcertifikatssystemet.

Anf. 130 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Tack för svaret! Faktum är att du öppnar för ny utbyggnad, Cecilie Tenfjord-Toftby. Det är väldigt intressant. Jag undrar om det är övriga partier i alliansregeringens linje. Det finns givetvis en lagstiftning om detta, men själva poängen är ju att du i ditt anförande lyfte upp detta som en möjlig utveckling i Sverige i framtiden. Det är ganska intressant. Det står i väldigt stor kontrast till det som har sagts här i riksdagen tidigare om skydd för nationalälvarna och så vidare.

Det finns en proposition om energi och klimat som inte har hamnat på vårt bord ännu, men den kommer. Det kommer att bli en debatt om väldigt mycket av detta senare under våren. Jag kan konstatera att du i ditt anförande sade att 25 terawattimmar är ett golv, vågkraften ska byggas ut, kärnkraften ska byggas ut, vattenkraften ska byggas ut och den förnybara energin ska byggas ut. Vad ska vi göra med all energi och det elö-

verskott som vi kommer att få? Redan nu med befintliga beslut ligger vi någonstans runt 25 terawattimmar 2020. Med de här ytterligare besluten, såsom det är tänkt och med det som det öppnas för, kommer vi att hamna på ett gigantiskt elöverskott. Vad ska vi använda det till om det inte är till att avveckla det som är dåligt här i Sverige i dag, till exempel kärnkraften?

Anf. 131 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Vad ska vi göra om vi får för mycket förnybar energi? Vilket skrämmande scenario. Jag anser att får vi en överproduktion av grön förnybar energi finns det en marknad för det. Det finns en marknad i Europa. Det finns länder som inte på långt när har kommit så långt i utvecklingen av miljövänlig energi som vi har. Då öppnar sig en möjlighet för svensk export av grön energi. Grön energi kan faktiskt i framtiden bli en av Sveriges viktigaste exportvaror. Det är någonting som gynnar Sverige, det är någonting som gynnar Europa och det är någonting som gynnar klimatet. Jag delar absolut inte dina farhågor om vad som skulle kunna hända om vi – förhoppningsvis har du rätt – får en överproduktion av grön energi.

Det står i propositionen att våra fyra stora älvar inte kommer att byggas ut. Vi kommer inte att exploatera de fyra skyddade nationalälvarna i Sverige. Det står ingenting om det i propositionen. Om du uppfattade mitt anförande så ber jag om ursäkt om jag uttryckte mig otydligt. Det finns inte några planer på att göra det.

I propositionen om elcertifikaten står det att den småskaliga vattenkraften ska ha rätt att ta del av elcertifikatssystemet om de uppfyller alla andra krav och om de klarar av den hårda prövning som lagstiftningen i miljöbalken innehåller.

Anf. 132 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! I kväll har vi en debatt om ändringar i lagen om elcertifikat. Det handlar om tilldelningen och principerna för förhandsbesked. Det här är att betrakta som finjusteringar i elcertifikatssystemet. Jag tycker att det bra, för det ska minsann inte vara något annat än finjusteringar.

Elcertifikatssystemet har varit ett riktigt framgångsrikt system för att skapa förnybar el i det svenska energisystemet. Jag tror att det finns en absolut framgångsfaktor som har gjort att det har fungerat så bra. Det handlar om marknaden och samhällets tilltro till systemet. Det är accepterat, och man ser att det är långsiktigt. Jag brukar säga här i talarstolen att energiinvesteringar är särskilt långsiktiga. Det stämmer även när vi pratar om förnybar energi.

När det gäller en vanlig investering i ett företag, till exempel i lokaler, finns det faktiskt en alternativanvändning om man skulle behöva göra något annat. Har man byggt ett vindkraftverk är alternativanvändningen ganska begränsad. Det kan möjligen användas som utsiktstorn för fågel-skådare. Det handlar om att producera energi, och det är därför det är så oerhört viktigt att det finns en tilltro till systemet när man sätter i gång de här investeringarna.

När vi nu har ett system som har marknadens och samhällets förtroende gäller det också att förvalta systemet på ett ansvarsfullt sätt. Jag kan

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Ändringar i lagen
om elcertifikat –
tilldelningsprinciper
och förhandsbesked*

med glädje se att Socialdemokraternas ställningstagande i detta betänkande i förhållande till propositionen annonserar och signalerar ett sådant ansvarsfullt förhållande till certifikatsystemet.

Betydligt mer bekymrad blir jag när jag ser era tänkta regeringskollegers agerande. Tittar vi på oppositionens sida spretar det rejält. Det gäller synen på vattenkraft; det gäller synen på torven; det gäller synen på utfasning ur certifikatsystemet; det gäller synen på tilldelning av certifikat till gamla anläggningar som reinvesterar; det gäller synen på om man ska ha ett fastprissystem eller inte.

Jag tycker att det är lite synd att det spretar på det viset på oppositionssidan, för det riskerar faktiskt att undergräva förtroendet från samhällets och aktörernas sida.

Tittar vi på energinivåerna och ambitionsnivån i elcertifikatssystemet spänner alliansen bågen rejält när vi säger 25 terawattimmar till år 2020. Vi tror att man kan nå det målet med stora men ändå rimliga insatser. Oppositionen säger 30 terawattimmar, eller möjligen ännu mer om jag förstod någon av debattörerna rätt. Varför 30? Varför inte 50 eller 70? Jag tror att jag har svaret på varför det inte är 50 eller 70, och då kommer vi tillbaka till det jag sade i inledningen. Det handlar om förtroendet och acceptansen för systemet. Höjer vi för mycket sticker priset på certifikaten. Det kostar för mycket, och acceptansen för systemet minskar. Då har vi gjort ett mycket stort misstag.

Som sagt, vi spänner bågen rejält, men vi spänner den inte på ett sätt så att vi tvingas lyss till den sträng som brast. Om elcertifikatssystemet brister har vi avhånt oss ett mycket kraftigt verktyg för att skapa förnybar el i det svenska elsystemet.

När det gäller fortsättningen efter 2020 säger alliansen också i sin överenskommelse att vi ska fortsätta ökningen av den förnybara elproduktionen i Sverige. Även det är en signal om vad som ska hända efter den målsättning som vi har satt på 25 terawattimmar.

Nu är det ju inte heller så att det är gjort i en handvändning att fixa 25 terawattimmar förnybar el. Vi pratar om ett tidsperspektiv fram till 2020, alltså elva år. Ska man sätta i gång med en lite större vindkraftspark får vi nog, om det går riktigt bra, räkna med fyra fem år i ledtid innan den börjar leverera. Det är inte precis som att smäcka upp en ny postlåda utanför villan. Det ska man ha lite respekt inför, tycker jag, när vi pratar om målsättningen och storleken på den.

Med detta, herr talman, vill jag yrka bifall till majoritetens förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 133 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jan Andersson tycker att regeringen spänner bågen hårt när man säger 25 terawattimmar till år 2020. Jag visade i mitt anförande några exempel på att vi inte anser att det är en tillräckligt spänd båge som man håller i. Exempelvis har man i Tyskland lyckats bygga 35 terawattimmar bara vindkraft på ungefär samma tid som den svenska regeringen siktar på 25 terawattimmar totalt.

Om man tittar på de potentialer som finns har vi till exempel sett att Energimyndigheten säger att det finns möjlighet att bygga 30 terawattimmar vindkraft. Vi vet att det är investeringar på gång som kommer att kunna ge 10 terawattimmar biobaserad el, och det finns försöksverksam-

heter med vågkraft. Vi hoppas alla på att vågkraften kommer att vara kommersiellt gångbar före 2020. Det finns möjligheter att producera solel. Dessutom vill regeringen även ha in ny vattenkraft i systemet. Det är oklart hur mycket det kommer att bli, men tillsammans gör det åtminstone 40 eller kanske uppåt 50 terawattimmar potentiell ny el som skulle kunna komma in i systemet. Men regeringen väljer att lägga sig på en nivå på 25 terawattimmar. Jag kan inte se det som att man spänner bågen särskilt hårt.

Problemet är att när man sätter gränsen på den nivån kommer man inte att utnyttja den fulla potentialen för att bygga ut förnybar el i Sverige. Det tycker vi är väldigt tråkigt. Därför tycker vi att detta system om det ska vara kvar måste kompletteras med andra styrmedel som kan ha en funktion, till exempel att man kompletterar det med ett fastprissystem eller att man har stödsystem för till exempel solel eller havsbaserad vindkraft eller vågkraft. Vi tycker inte att regeringens ambitioner når tillräckligt långt, helt enkelt.

Anf. 134 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jämförelsen med Tyskland tycker jag är ganska magstark. Nu har jag inte alldeles färska siffror, och på den tiden jag gick i skolan var ju Tyskland dessutom delat i två delar, men jag har någonsans i bakhuvudet att det handlar om ungefär 80 miljoner invånare. Det måste ju sättas i relation till de 35 terawattimmarna som Per Bolund pratar om. I Sverige är vi runt 9 miljoner invånare. Tyskland är alltså ungefär tio gånger så stort som Sverige. När man jämför terawattimmar måste man också jämföra storleken på den volym som ska bära de investeringar som vi gör när det gäller förnybar el.

Sedan kan jag också konstatera att när det gäller om man ska ha ett fastprissystem eller ej, herr talman, är Per Bolund ensam i denna kammarom att förespråka det systemet. Det finns ingen av Per Bolunds tänkta regeringskolleger som tycker att det är en klok väg att gå att införa ett fastprissystem. Vi har ett certifikatsystem därför att vi vill ha ett kostnadseffektivt system för att få fram förnybar el.

Jag måste ändå, när det gäller nivån i certifikatsystemet, fråga Per Bolund om han delar min bedömning att det gäller att hantera detta på ett ansvarsfullt sätt så att man inte skruvar upp nivån så högt att priset stiger och vi därmed minskar förtroendet och acceptansen för elcertifikatssystemet som helhet.

Anf. 135 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag kan lugna Jan Andersson och säga att självklart kan man inte ha hur höga målnivåer som helst just i ett certifikatsystem, men däremot kan man genom att komplettera systemet med andra styrmedel faktiskt se till att man uppnår en större del av potentialen som finns för att bygga ut till exempel vindkraft och annan förnybar el.

Jag tycker att Jan Andersson fokuserar väldigt mycket på hur stor befolkningen är som kan ta del av kostnaden och inte på potentialen. Vilka vindlägen finns? Vilka möjligheter finns? Jag skulle snarare säga att Sverige har mycket bättre möjligheter än Tyskland. På grund av att vi har en mindre befolkning och är mindre tätbefolkat har vi stora möjligheter

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Ändringar i lagen
om elcertifikat –
tilldelningsprinciper
och förhandsbesked*

att bygga ut vindkraften. Egentligen borde det alltså vara lättare att bygga ut vindkraften i Sverige än i Tyskland.

Jag skulle också vilja fråga Jan Andersson om den småskaliga vattenkraften. Det har hänvisats här i debatten till att miljöbalken skulle skydda oss från att bygga ut och exploatera sådana vattendrag som är av stort naturvärde. Nu vet vi ju att miljöbalken är en avvägningslagstiftning, vilket innebär att den miljöskada som uppstår vid en exploatering vägs mot värdet av den exploatering som sker, till exempel i form av försåld el från ett nytt vattenkraftverk.

När man genom certifikatsystemet går in och stöder utbyggnaden av småskalig vattenkraft ökar man värdet av den försålda elen, vilket gör att fler exploateringar kommer att bli möjliga. Det vill säga att man accepterar större förluster av naturvärden genom att man då kan sälja elen till ett högre värde.

Det finns inget annat sätt att se på detta än att man helt enkelt kommer att exploatera fler vattendrag när man för in vattenkraften i certifikatsystemet än om man inte gör det.

Då vill jag fråga: Tycker Centerpartiet att det är en acceptabel utveckling att vi kommer att exploatera stora delar av våra vattendrag utöver de 80 procent som redan i dag är exploaterade och därmed förlora de stora naturvärden som finns i att ha rinnande vatten? Vi vet att många djur- och växtarter är beroende av rinnande vatten, och vi vet att ekosystemen är väldigt tätt sammanknutna och beroende av att miljön försvaras och finns kvar.

Anf. 136 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Frågan gäller huruvida småskalig och effektiviserad vattenkraft ska vara berättigad till elcertifikat. Ja, den ska vara berättigad till elcertifikat. Precis som jag sade i talarstolen här tidigare är det oerhört viktigt att vi inte håller på och mekar med certifikatsystemet för att inte minska tilltron och acceptansen.

Precis som Per Bolund säger ska det självklart göras en hård miljöprövning i samband med att man ansöker om att få förändra någonting i vattenkraften. Det är dessutom så, vilket har ett viktigt signalvärde i det här och som också Socialdemokraterna har gett uttryck för i en av sina reservationer, att vattenkraften har en betydelse. Den har inte minst en stor betydelse i samklang med vindkraften som regleringskraft för att vara med och möta upp de gånger som det inte blåser särskilt bra. Vattenkraften har alltså betydelse som reglerkraft gentemot vindkraften.

Vi skapar ingen osäkerhet kring detta när vi tittar på elcertifikatssystemet. Systemet ligger kvar som tidigare, precis som några av dina kolleger tycker.

Anf. 137 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! När Jan Andersson går upp och yrkar bifall till förslaget i sitt betänkande gör han det mot bakgrund av att det skulle vila på någon vetenskaplig grund, och det oppositionen föreslår vilar på något sätt inte på den vetenskapliga grund som Jan Andersson tycker att regeringens förslag och förslaget i utskottets betänkande vilar på. Det här är ett sätt att debattera som blir ganska fånigt, tycker jag. Jag kan inte förstå varför 25 terawattimmar skulle vara mera vetenskapligt än 30 terawattimmar.

Att sedan fråga varför vi inte säger 50 eller 70 gör ju att hela den här diskussionen hamnar på en väldigt låg nivå.

Låt oss konstatera att vi har större ambitioner. Vi har hört det tidigare. När vi har uppnått de här 25 terawattimmarna ska vi fortsätta bygga ut. Ni medger ju att det egentligen finns möjligheter att ytterligare höja det från början, men ni har valt att inte göra det. Och vi har, utifrån branschens beräkningar, gjort en annan bedömning, nämligen att vi kan gå längre med rimliga insatser och resurser.

I övrigt är det som skiljer oss åt när det gäller den här propositionen egentligen tilldelningsprincipen. Vi står ju bakom delen om tilldelning men hade önskat att det fanns en utfasningsmodell i den för att man ska kunna undvika de effekter som Per Bolund faktiskt har talat om tidigare, nämligen risken för att anläggningar tas i bruk. Det borde ha funnits en bättre utfasningsperiod ur systemet för dem som inte kommer att få någon tilldelning.

Anf. 138 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! När det gäller utfasningsbitarna är majoritetens ståndpunkt i detta att vi har 15 år som tilldelningstid. Det är en ganska lång tid, och man är dessutom redan från starten medveten om vilket tidsperspektiv det handlar om. Då gäller det ju faktiskt att som företagare i den här branschen se till att man under den tid som man har certifikaten sig tilldelade också reservera medel så att man klarar sig efter den tid då certifikaten har gått ut, om det handlar om en reparation, renoveringar eller liknande.

Sedan har jag nog inte påstått att det finns någon vetenskaplig grund för vare sig det ena eller det andra. Det jag ville peka på i mitt anförande är att vi måste vara rädda om den tilltro till och den acceptans för elcertifikatssystemen som finns. Skruvar vi upp detta för högt är risken uppenbar att prisnivåerna på systemet gör att acceptansen minskar. Minskar acceptansen från dem som betalar för certifikaten kommer också osäkerheten att öka för dem som investerar i förnybar el.

Jag vill peka på denna risk. Det gäller att lägga fast ett mål som är vettigt för att vi inte ska gå miste om den kanske värdefullaste tillgången i elcertifikatssystemet, nämligen den tilltro och acceptans som finns för systemet.

Anf. 139 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! När det gäller utfasningen har jag bara en kort kommentar. Jag står ju bakom tilldelningsprinciperna. Vad vi hade var ett yrkande som skulle ha gett lite grädde på moset. Det är ingen stor fråga över huvud taget.

När vi kommer till tilldelningen, 25 terawattimmar eller 30 terawattimmar, kommer du ändå tillbaka till att 25 terawattimmar är ansvarsfullt, att det skapar acceptans och att det också skapar någon form av stabila spelregler för aktörerna. Däremot gör inte 30 terawattimmar det. Då säger du ändå på följande sätt: 25 terawattimmar är golvet. När vi har uppnått det ska vi givetvis fortsätta efter det. Ser du inte att det här inte hänger ihop i ditt resonemang?

Branschen säger att det finns förutsättningar för att ta höjd. När vi går ut och talar om minst 30 terawattimmar gör vi det utifrån den tilltro som

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Ändringar i lagen
om elcertifikat –
tilldelningsprinciper
och förhandsbesked*

vi har till marknaden att klara av den delen och till att Energimyndigheten kan skapa ett system som gör det möjligt att introducera elcertifikat som motsvarar 30 terawattimmar.

Det är att ge spelregler. Det är också att spänna bågen lite högre. Vi gör det inte för att vi vill vara bättre, utan vi är ganska övertygade om att de möjligheterna finns utifrån vad de olika branschorganisationerna säger om inte bara vad som är tekniskt möjligt utan också vad som är ekonomiskt möjligt att introducera och göra i den svenska förnybara elproduktionen.

Anf. 140 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Som jag sade i anförandet tidigare är det elva år fram till 2020, och vi pratar om 25 terawattimmar. Det är tveklöst stora energivolymer. Jämfört med kärnkraft och vattenkraft motsvarar 25 terawattimmar lite styvt en tredjedel av endera kärnkraft eller vattenkraft. Det är alltså inga små volymer vi pratar om här.

Jag förstod inte riktigt sambandet i detta heller. Det är ju inte så att vi ska sluta bygga 2020, utan det kommer ju att vara en fortsättning på certifikatsystemet även efter 2020. Men allt går inte att göra samtidigt. Det gäller att ta det i en takt som gör att vi fortsatt har en stark acceptans för systemet. Vår bedömning är att vi kommer att ha det med 25 terawattimmar.

Anf. 141 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr talman! Vi har inte vunnit valet än, men Centern talar som om vi hade gjort det. Jan Andersson betraktar detta enbart som finjusteringar, så då är frågan: Varför gjorde vi inte ett ordentligt förslag från början?

Det är roligt att Jan Andersson anser att vi är ansvarsfulla, men det borde ju Centern redan veta efter alla gånger då vi har gjort upp.

Energiinvesteringar är långsiktiga, och då är frågan: Varför kan vi inte komma överens över blocken utan att vara låsta i partiöverenskommelser?

Herr talman! Jan Andersson säger också att vårt samarbete spretar, men som jag sade förut handlar det om partiförhandlingar. Förhandlingar innebär ett givande och ett tagande. Vissa gånger vinner man, och vissa gånger förlorar man, och det måste Jan Andersson vara väl medveten om. Jag säger bara: landsbygdspolitik, kärnkraft och så vidare.

Anf. 142 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Renée Jeryd frågar varför vi inte kan komma överens över blockgränserna. Min fråga till Renée Jeryd måste bli: Varför kan ni inte bli överens inom oppositionen? Vi ser ju det av antalet reservationer i det här betänkandet. Varför är inte ni överens?

Anf. 143 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr talman! Vi har tyvärr inte makten ännu. Om vi hade haft makten skulle vi ha varit överens.

Jag vill komma in på resonemanget om vindkraft och balanskraft. Visst, vindkraften behöver i dag balanskraft. Det beror på att vi inte har tillräckligt med vindkraft. Om vi hade haft tillräckligt med vindkraft

genom att ha högre ambitionsnivåer i våra certifikatsystem skulle vi inte ha behövt så mycket vattenkraft för balans eftersom det alltid blåser någonstans i Sverige.

Anf. 144 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Vattenkraft som ska balansera vindkraften – jag vet inte riktigt hur jag ska bemöta det. Vattenkraften är oerhört viktig för att balansera vindkraften. Jag trodde att det bland annat var därför Socialdemokraterna skilde sig från de båda andra oppositionspartierna i den reservation som handlar om hur man ser på vattenkraften. De inser vikten av vattenkraft som balanseringskraft för vindkraften.

Om vi hade haft makten skulle vi ha varit överens, säger Renée Jeryd. Jag hoppas att Renée Jeryd inser att i ett sådant här betänkande läses även reservationerna av dem som investerar i förnybar elproduktion i Sverige. Det sprider naturligtvis oro när man ser att det spretar på det sättet inom oppositionen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

Prot. 2008/09:83
12 mars

*Ändringar i lagen
om elcertifikat –
tilldelningsprinciper
och förhandsbesked*

11 § Europeiska energinät

Europeiska energinät

Föredrogs

näringsutskottets utlåtande 2008/09:NU17
Europeiska energinät (KOM(2008)782).

Anf. 145 RENÉE JERYD (s):

Herr talman! För oss socialdemokrater är trygga jobb den övergripande frågan. Trygga jobb fås bland annat genom trygg energiförsörjning. Det är jobben som gäller. Genom en trygg energiförsörjning kan vi behålla jobben men även skapa arbetstillfällen genom hållbara, klimatsmarta lösningar när det gäller energiproduktion. Gröna jobb ska vara en självklar del i den svenska modellen.

Hur väl en energimarknad fungerar är en avgörande faktor för energiomställning men också för ekonomin i stort – för jobben, konkurrenskraften och industrin. Mer förnybar energi kan fasa ut den sista fossila energin ur det nordiska energisystemet och komma att göra Sverige till en viktig exportör av förnybar energi, men även av tekniska lösningar för mer miljövänlig energi.

I grönboken om europeiska energinät framhåller kommissionen att dessa nät måste genomgå snabba och omfattande förändringar för att EU:s mål om mer förnybar energi ska kunna uppfyllas. Målet ska baseras på de så kallade 20-20-målen och EU:s övriga energipolitiska mål. Som alla säkert vet bygger EU:s strategi i dessa frågor på tre delar – konkurrenskraftig energi, säker energitillförsel samt miljö och klimat.

EU är en viktig aktör när det gäller energi- och klimatfrågor. Det innebär inte att vi i Sverige kan luta oss tillbaka och låta EU sköta arbetet. Sverige måste agera kraftfullt i dessa frågor. Det är viktigt att den politik vi för kan hålla över tid, vara hållbar över flera mandatperioder. Klimat-

och energifrågorna är nyckeln till politisk framgång. Det behövs en balanserad dialog mellan politiker och alla aktörer inom energi- och miljöområdet.

EU:s stora beroende av importerad energi är ett politiskt problem. Importen består främst av fossila bränslen som olja och naturgas. Klimatförändrande växthusgaser släpps ut när fossila bränslen förbränns, och då talar vi som alla vet om kol, olja och naturgas. Att öka satsningarna på naturgasledningar gör att vi får ett större fossilberoende och produktionen av förnybar biogas kan komma att slås ut.

Att få ett hållbart energisystem handlar om många faktorer i samverkan. Det handlar om att både tillföra ny ren energi och effektivisera befintlig användning. Det handlar också om att styra användningen av olika energislag så effektivt som möjligt. Regeringen öppnar genom sitt ställningstagande för ett ökat fossilgasberoende i form av rysk naturgas till Sverige. Regeringen riskerar därmed att slå ut den svenska biokraftvärmen. I stället föreslår vi socialdemokrater ett ökat tillvaratagande av kraftvärmen vilket skapar jobb, inte fossilbränsleberoende.

Herr talman! Under vintern har vi kunnat konstatera att ett beroende av enbart en importerad energikälla har inneburit problem för många länder i Europa. På senhösten hade jag förmånen att få vara på ett energiförsörjningsmöte i Strasbourg. Där talade jag med en parlamentariker från ett av EU:s nya medlemsländer, och hon var djupt oroad över deras beroende av rysk gas. Hon visste inte hur rätt hon hade!

För att hjälpa dessa länder är det inte i första hand nya ledningar som behövs utan hjälp att få i gång en egen förnybar produktion. På sikt är en gemensam europeisk elmarknad att eftersträva. Dock bygger det, som jag nämnt, på att varje enskilt land tar ansvar för att investera i hållbar förnybar energiproduktion. Ihopkoppling av illa fungerande marknader leder bara till höjda elpriser. Höjda elpriser kommer att skada den svenska industrins konkurrenskraft och därmed jobben. Det är jobben som är viktiga för oss socialdemokrater, och därför har vi svårt att förstå regeringens planer på ett forcerat inträde till en dåligt fungerande europeisk marknad.

Låt oss i stället fokusera på den nordisk-baltiska marknaden genom konkurrens och bättre överföringskapacitet. När den fungerar ser vi stora fördelar med en integrering av europeisk marknad. Det finns i dag, som sagt, en nordisk elmarknad där prisbilden är relativt stabil, vilket är ett måste för den svenska basindustrin. Vi kan inte låta industrin bli beroende av kolkondens. Det gör vi om vi forcerar inträdet i ett europeiskt energinät. Det handlar inte om protektionism utan om sunt förnuft, för endast 20 procent av EU:s energiproduktion är koldioxidfri och 8 ½ procent är förnybar. Innan en integrering kan ske måste övriga regioner ta ansvar för sin egen energiproduktion och skapa väl fungerande regionala elmarknader.

Avslutningsvis kan vi konstatera att regeringen tydligen svävar på målet ifall oljeledningar ska omfattas av det nya instrumentet för investeringar i energiinfrastruktur. Vi anser att det är givet att så inte bör vara fallet med tanke på 20-20-20-målet.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 1.

Anf. 146 KENT PERSSON (v):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 1, den motivreservation som vi har.

Låt mig sedan säga att när vi diskuterar EU:s grönbok tycker jag att den svenska hållningen ska vara att en bättre infrastruktur för distribution av el och biogas i första hand ska fungera som ett medel för att på ett effektivt sätt nå de klimatrelaterade målen för energipolitiken, alltså 20-20-20. Det borde vara utgångspunkten.

Tyvärr andas grönboken starkt att det handlar om försörjningstrygghet. Det kan jag i och för sig förstå, och jag har ingenting emot det, men jag tycker samtidigt att man måste börja i rätt ända när man pratar om försörjningstrygghet och utbyggnad av infrastrukturen. Det finns vissa grundförutsättningar som jag och Vänsterpartiet anser måste fungera innan vi sammanlänkar oss med övriga Europa.

Framför allt måste det finnas en fungerande elmarknad ute i Europa. Det måste finnas garantier, men inte bara ord. Man måste gå från ord till handling och separera näten, distributionen, från produktionen. Först då finns det grundläggande förutsättningar för att få en fungerande elmarknad och på det sättet också en bättre konkurrens, något som saknas i dag.

Man bör också börja på hemmaplan och städa här. I dag finns det flaskhalsar i den svenska infrastrukturen när det gäller elförsörjningen. Det behövs kraftfulla insatser här för att kunna introducera förnybar energi. Det gäller norra Sverige. Det gäller också den havsbaserade vindkraften.

Vi måste också bygga ut och få en bättre fungerande nordisk marknad än vi i dag har. Nu har ett steg tagits av den svenska och den norska regeringen. Jag är jätteglad över det. Vi får ett gemensamt elcertifikatssystem. Det ger vissa förutsättningar för att det ska fungera bättre. Det handlar inte bara om distribution av energi utan också om priset, om priskonkurrensen.

Nästa steg är givetvis att inkorporera de baltiska staterna i det nordiska elsystemet och att på det sättet bygga ut när det gäller de förutsättningarna. Därom är vi helt överens. Men det gäller att börja i rätt ända för att få det här att fungera. Börjar man inte i rätt ända får vi inte fungerande energiinvesteringar. Det gäller också ledningsproduktion.

När det gäller den svenska hållningen och, i det här betänkandet, investeringar i oljeledning är tyvärr utskottets majoritet väldigt luddig. Vad menar man egentligen? Anser man att detta med att uppnå 20-20-20-målen är att ge stöd till och investera i ny infrastruktur för att distribuera olja runt om i Europa? Jag tycker inte det. I stället är det fråga om ett avsteg från de principerna. Inte heller förbättras arbetet med att nå de målen.

Med dessa ord yrkar jag, om jag inte tidigare gjort det, bifall till reservation 1.

Anf. 147 PER BOLUND (mp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till reservation 2 från Miljöpartiet.

Det är tydligt att en utbyggnad av energinäten, framför allt elnäten, spelar en avgörande roll för att klara den utbyggnad av förnybar el som

Prot. 2008/09:83

12 mars

Europeiska energinät

är nödvändig för att EU ska kunna minska sina klimatpåverkande utsläpp. Utan en kraftig utbyggnad av elnäten kommer det inte att bli möjligt att bygga ut vindkraft och andra förnybara energikällor så mycket som är nödvändigt för att kunna fasa ut användningen av kol och andra icke förnybara bränslen.

Inom EU ser vi nu i stället en mycket oroande utveckling. Fokus flyttas från att förhindra långtgående klimatförändringar till att öka energitryggheten och säkra leveranser framför allt av fossilgas, olja och kol. Denna utveckling är för oss mycket oroande. Vi tycker att det borde vara Sveriges absoluta huvuduppgift att se till att varje krona som investeras i energinfrastruktur effektivt bidrar till lösningen på det globala klimathotet.

Det här innebär att alla energipolitiska insatser måste granskas mot bakgrund av hur väl de bidrar till att utsläppen av växthusgaser minskar.

Vi ser tydligt att förslagen i den grönbok som vi nu diskuterar är sådana att klimathotet inte beaktas i tillräcklig utsträckning. Varje dag ser vi nya forskningsrön som visar på att klimathotet är värre och att försämringen kommer snabbare än vi någonsin trott. På forskarmötet nere i Köpenhamn kom det nya forskningsresultat som visar att havsytehöjningen kan bli minst en–två meter under innevarande århundrade. Kanske blir det en höjning med ända upp till fem–sju meter, något som skulle vara en fullständig klimatkatastrof.

Tyvärr tas detta inte upp i grönboken, utan den genomsyras av ett fokus på försörjningstrygghet. Det leder till förslag som innebär att mycket av den tillkommande infrastrukturen kommer att bidra till en ökad användning av fossila bränslen såsom olja och gas – detta i stället för att minska den användningen, vilket är nödvändigt. Detta är naturligtvis inte acceptabelt.

Herr talman! Med en EU-politik som den som föreslås i den här grönboken är risken betydande att satsningen på förnybar energi och på en effektivare energianvändning förhindras och att i stället storskaliga infrastrukturprojekt genomförs som gör att Europa ännu hårdare låser sig fast i ett fossilbränsleberoende. Sådana satsningar försvagar kraftigt unionens trovärdighet när det gäller att vara föregångare inför förhandlingarna om ett nytt globalt klimatavtal till hösten i Köpenhamn.

Vi vet att Europeiska unionen och speciellt Sverige har världens ögon på sig inför det klimatavtal som ska komma i Köpenhamn. Vi vet också att det inte räcker med enbart fagra ord. Det räcker inte med stolta deklamationer, utan alla sådana här ord måste följas upp i praktisk politik. Man måste visa att man menar det man säger. Vi ser att den här grönboken i stället pekar i en helt annan riktning. Den pekar mot att EU säger att man ska vara föregångare, men i verkligheten prioriterar man leveranstrygghet och energisäkerhet framför att vara en föregångare på klimatområdet. Det är väldigt tragiskt. Vi tror att detta kommer att göra det svårare att till hösten i Köpenhamn få ett tillräckligt bra klimatavtal.

Därför anser vi att regeringen borde ta avstånd från grönboken och tydligt klargöra att Sverige inte är intresserat av projekt som innebär ökad användning av fossila bränslen. I stället för att propagera för infrastruktursatsningar som leder till en ökad import av gas och olja borde EU satsa på att på samma gång förbättra försörjningstryggheten och förstärka miljöarbetet genom att på alla sätt främja produktion och distribution av

förnybar energi. Den förnybara energin är nämligen energi som finns på plats i Europa och som vi kan använda oss av och som därför inte gör oss beroende av våra grannländer eller av långväga transporter av fossila bränslen.

Vi anser också att det måste tydliggöras att de investeringar som görs via EU:s budget, eller via andra finansiärer – till exempel Europeiska investeringsbanken – ska främja framväxten av ett decentraliserat eldistributionssystem och också gynna energiproduktion från förnybara energikällor.

Anf. 148 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Energifrågorna är nu i fokus som aldrig förr. EU har högt satta mål vad gäller en hållbar utveckling på energiområdet och identifierar i grönboken om ett tryggt, hållbart och konkurrenskraftigt energinät vilka åtgärder man anser behövs för att nå 20-20-20-målen och samtidigt trygga energitillförseln i Europa. Denna grönbok är bara ett av ett tjugotal dokument som ingår i EU:s andra strategiska energiöversyn.

Syftet med grönboken är att lyfta fram hur EU ska kunna bygga ett nytt modernt energinät. I grönboken finns det också förslag om strategiska projekt som EU bör främja för att nå sina energi- och miljömål.

Att bygga en fungerande och modern infrastruktur för energiöverföring är vad det här handlar om. Det handlar också i allra högsta grad om att bygga nya miljövänliga energiformer. Det befintliga energinätet måste moderniseras och byggas ut för att EU:s mål om förnybar energi och energieffektivisering ska kunna uppnås.

Att miljömålen ska vara det tyngst vägande argumentet i moderniseringen och utvecklingen av energinätet framgår av den svenska ståndpunkten. Ett annat och viktigt argument är det om solidariteten gentemot övriga EU vad gäller tillgången både till en miljövänlig och till en säker energiförsörjning.

Flera av våra grannar i EU är i dagsläget starkt beroende av några enskilda, några få, energileverantörer, precis som Renée Jeryd sade i sitt anförande. Under vintern har Europa, som vi alla vet, fått känna av hur sårbart det är när Ryssland väljer att stänga av gaskranarna.

Men här resonerar vi kanske på ett annat sätt än Socialdemokraterna, för denna aktuella händelse markerar tydligt, i alla fall för oss, hur viktigt det är med *solidaritet* i energifrågorna – ett begrepp som jag tidigare ansåg var ett av Socialdemokraternas hedersbegrepp – och då inte bara på grund av själva energitillförseln utan också för att kunna erbjuda de länder som fortfarande har långt kvar till att nå EU:s miljömål en möjlighet att nyttja andra producenters miljövänligare energiproduktion.

Utvecklandet av det europeiska energinätet är ingenting som kommer att hända i morgon. Det är väl ingen som på allvar tror det. Socialdemokraterna säger att de vill utveckla det regionala nätet. Rent logiskt är det detta som kommer att hända som steg ett. På s. 10 i den svenska översättningen av grönboken kan ni själva läsa: Inom EU:s inre marknad är regionala nätverk det viktiga för en trygg och solidarisk energiförsörjning och utgör ett första steg mot en fullt sammankopplad inre energimarknad. Det var alltså steg ett.

Det är väl onödigt och kortsiktigt av er att fastna där. Se längre, se möjligheterna!

Herr talman! I grönboken konkretiseras projekt som EU anser borde prioriteras. Sverige ställer sig positivt till att fokus läggs på ett litet antal prioriterade projekt och väljer i sin ståndpunkt att understryka vikten av satsningar som resulterar i ökad användning av förnybar energi. Ett av de projekt som finns på listan är sammanlänkingsplanen för Östersjöregionen. Detta har regeringen redan ställt sig bakom. Ett annat exempel som lyfts fram är utbyggnaden av nät för havsbaserad vindkraft i Nord-sjön. Det är ett projekt som är av yttersta vikt för utökningen av miljövänlig elproduktion.

Ytterligare ett förslag som regeringen i sitt ställningstagande väljer att lyfta fram som positivt är att energinäten också ska användas till annat än gas och el och visar att Sverige länge har drivit frågan om ett regelverk för infrastruktur för koldioxidlagring.

Frågan om en enhetlig tillståndprocess och samordning av projekt tas också upp i grönboken. Behovet av ett utökat samarbete för att underlätta och effektivisera utvecklingen av ett europeiskt energinät är självklart. I Sverige strävar vi efter att förenkla tillståndprocesserna. Men vi anser också att kompetensproblem till exempel på överklagandesidan kan uppstå vid en gemenskapsstyrd process.

Herr talman! Utskottet ställer sig bakom det svenska svaret och understryker behovet av långtgående politiska överenskommelser för att lyckas tackla de utmaningar som klimathotet utgör. Denna aktuella grönbok utgör bara en liten bit på vägen för att nå EU:s högt satta miljö- och energimål. Tillsammans med 20-20-20-målen är ett väl utvecklat energinät viktigt för försörjningstrygghet och för en fungerande konkurrens på energimarknaden.

Den grundläggande svenska hållningen måste också fortsättningsvis vara att energinäten ska fungera som ett effektivt medel för att nå klimatomålen. Strävan efter att nå dessa mål förutsätter att vi moderniserar infrastrukturen på energiområdet.

Herr talman! Avslutningsvis vill jag understryka att regeringens ståndpunkt i förhållande till de förslag som presenteras i grönboken inte påverkar regeringens pågående legala prövning av en gasledning i Östersjön.

Anf. 149 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Se längre, se möjligheterna! säger Cecilie Tenfjord-Toftby i sitt anförande. Javisst, det ska man göra. Jag läser utskottets ställningstagande där man poängterar vikten av att nå 20-20-20-målen, vilket man i EU har kommit överens om. Där är det ingen tvekan, där har vi samma uppfattning.

Man säger också att vi ska stödja en utbyggnad av bättre infrastruktur för distribution av el och gas, men inte en kommentar till planerna på satsningar på oljeledningar, inte en kommentar! Det finns i en bilaga till grönboken klart och tydligt uttalat om europeiska investeringsmedel till investeringar till oljeledning.

Då är min fråga: På vilket sätt är den svenska hållningen förenlig med 20-20-20-målen?

Anf. 150 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Vad är Sveriges ställning i frågan om oljeledning? I det svenska svaret står det att man väljer att avvakta och inte ta ställning till just frågan om oljeledning. Förslaget har varit ute på remiss. Remissvaren har kommit till Regeringskansliet, och just i denna stund håller Regeringskansliet på att ta fram ett ställningstagande i denna fråga. Det ställningstagandet är inte klart än. Jag har inte direktkontakt med Regeringskansliet, tyvärr, så jag kan inte i dag meddela Kent Persson hur det svenska ställningstagandet kommer att bli, men det kommer. Vi får nog anledning att återkomma till det när det är klart.

Den svenska ståndpunkten är att vi avvaktar, vi väntar, men vi kommer att komma tillbaka med ett ställningstagande.

Anf. 151 KENT PERSSON (v) replik:

Herr talman! Men det är det här som riksdagen ska debattera och fatta beslut om. Det finns klart och tydligt uttalat att vi inte har någon ståndpunkt. Att inte ta ställning är att ta ställning. Att inte ha någon ståndpunkt innebär att ta ställning att man inte bryr sig. Det tycker jag är allvarligt. Det finns inte ett ord om några utredningar. Det finns inte ett ord om att utskottets majoritet väntar på direktiv från regeringen i frågan.

Det här är allvarligt. Jag kan inte tolka det på annat sätt än vad som står i texten. Det går inte att göra någon annan tolkning – ni har ingen större invändning gentemot EU:s planer på att använda europeiska skattemedel till investeringar i oljeinfrastruktur.

Anf. 152 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Det jag kan meddela Kent Persson i dag är att den svenska regeringen inte har för avsikt att stödja europeiska oljeledning. Jag kan tyvärr inte lägga till någonting i texten, jag har inte det mandatet.

Det vi ska komma ihåg är att grönboken inte är ett dokument som konkret fastställer hur de europeiska energinäten ska byggas ut. Det här är ett förslag som är skickat ut på remiss. Den svenska regeringen kommer i och med det svenska ordförandeskapet att ha möjlighet att påverka det här i framtiden. När det blir skarpa förslag om hur utbyggnaden av europeiska energinät ska se ut kommer den här frågan att återkomma till oss. Vi kommer att ha möjlighet att uttala den svenska ståndpunkten och vad vi väljer att stödja och inte stödja.

Det som framgår i den svenska ståndpunkten och som är väldigt viktigt att komma ihåg är att på alla fält säger den svenska regeringen och utskottet att vi tycker att det viktigaste är att de moderna europeiska energinäten i första hand ska användas till att främja miljövänlig energiförsörjning.

Jag kommer från en oljenation och kan medge att olja är ett fossilt bränsle, och jag anser inte att det är miljövänligt. Jag tycker att utifrån den svenska ståndpunkten och den vikt som vi har lagt på just det miljövänliga skulle detta kunna tolkas som att olja inte står högst upp på den svenska dagordningen.

Anf. 153 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr talman! Solidaritet, rättvisa, jämlikhet är värdeladdade ord för oss socialdemokrater, och vi är stolta över dessa ord. Det är roligt att

Moderaterna har lärt sig ett av dessa. Men Cecilie Tenfjord-Toftby lägger sina egna moderata värderingar på vad solidaritet är – marknadslösningar avseende ledningar för att bygga in ett nytt beroende för ett land.

Solidaritet är för oss i den här frågan att hjälpa till att skapa en egen förnybar produktion för detta land. Varför säger Moderaterna nej till detta?

Anf. 154 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Att förslaget kommer att göra att medlemsstaterna avstår från att utveckla den inhemska miljövänliga energiproduktionen är vad Renée Jeryd och Socialdemokraterna här insinuerar. Vad får Renée Jeryd att påstå det? Varför förutsätter Renée Jeryd att det bara är Sverige som är intresserat av att utveckla sin inhemska energiproduktion?

Energi kommer också i framtiden att vara en eftertraktad handelsvara. Och det bör ligga i varje medlemslands egenintresse att modernisera och utöka sin elproduktion.

EU:s stränga krav på en hållbar utveckling säkrar också att energiproduktionen kommer att vara en annan och mer modern och miljövänligare energiproduktion än vad vi ser i de olika EU-länderna i dag.

Å andra sidan är det inte säkert att alla länder behöver ha en egen energiproduktion. Med ett väl utbyggt energinät kanske det mest effektiva, både av ekonomiska skäl och av miljöskäl, är att några länder med bra förutsättningar, som till exempel Sverige, producerar och säljer miljövänlig el till övriga EU-länder. Det är, som jag sade i mitt förra anförande när det gällde elcertifikaten, en otrolig möjlighet för Sverige att utveckla en ny exportmarknad för miljövänlig energi. Och det är något som en utbyggnad av de europeiska energinäten faktiskt möjliggör.

Anf. 155 RENÉE JERYD (s) replik:

Herr talman! Cecilie Tenfjord-Toftby berör precis vad det rör sig om, nämligen priset. Det är billigare att dra ett snöre än att göra någonting åt sin egen produktion.

Sedan är det roligt att grönboken får ett så väldigt genomslag för oljeledning, och det är roligt att regeringen håller på att arbeta med ett ställningstagande. Men jag är inte riktigt säker på att jag skulle vara så optimistisk i frågan om oljeledning, för jag tänker bara på kärnkraften.

Anf. 156 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Jag förstod inte riktigt om Renée Jeryd hade en fråga i sin replik. Men jag väljer att tolka det som att hon tycker att det är roligt att grönboken öppnar för oljeledning. Jag tycker å andra sidan inte att det är roligt att grönboken öppnar för oljeledning. Jag tycker inte att det är roligt att stora delar av Europa i dag är beroende av rysk naturgas.

Jag tycker att det är bra att vi har ett förslag i grönboken där den svenska regeringen och majoriteten i näringsutskottet väljer att trycka på vikten av att en utbyggnad av ett europeiskt energinät i första hand ska gynna den miljövänliga energiproduktionen. Den ska gynna vindkraften, den ska gynna de nya miljövänliga energislagen. I den svenska ståndpunkten lyfts bland annat fram möjligheten att få in biogas i de befintliga gasledningarna.

Jag tycker inte alls att det är roligt, Renée Jeryd, att vi ska öppna för fler och längre oljeledning. Men jag tycker att det är mycket positivt att den svenska regeringen och majoriteten i näringsutskottet har valt linjen att energi ska vara miljövänlig, att europeiska energinät ska gynna de nya miljövänliga energislagen.

Prot. 2008/09:83

12 mars

Europeiska energinät

Anf. 157 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Det är lätt att luta sig mot vackra ord och att göra paragrafiska ställningstaganden när det gäller målsättning, men man måste också se vad man ställer upp på i praktiken.

Av sex konkreta projekt som finns i grönboken handlar tre om att utöka transporterna och användningen av fossila bränslen. Det kan man inte bara blunda för.

Vi vet dessutom att Nord Stream-ledningen är upptagen som ett TEN-projekt och antagligen kommer att få EU-stöd – ytterligare ett projekt. Som vi har varit inne på tidigare här öppnar grönboken dessutom för nya oljeledningar. Även om Cecilie Tenfjord-Toftby inte tycker att det är roligt, säger inte regeringspartierna någonting emot den planen. Genom att man ställer sig bakom grönboken öppnar man tvärtom för just de oljeledningarna som du tyckte var så tråkiga alldeles nyss.

Man ställer sig bakom de här planerna i ett läge där vi dels är på väg in i en tid med svåra klimatförändringar, dels ser hur europeiska gasfält är på väg att ebba ut. Till exempel i Danmark är produktionen på väg ned. Ändå väljer man att stödja planerna på ny infrastruktur för fossilbränsletransporter, som gör oss ytterligare beroende av fossila bränslen, som gör oss ytterligare beroende av transporter från andra delar av världen som kanske inte är de mest demokratiskt stabila.

Jag måste ifrågasätta om det verkligen kan vara rätt väg att gå att ställa sig bakom det. Är det inte läge för den svenska regeringen att vara en smula mer kritisk mot att en majoritet av de konkreta planerna i grönboken handlar om att inte öka förutsättningarna för förnybar energi? De konkreta planerna handlar framför allt om att öka användningen av fossila bränslen. Ändå säger regeringen glatt: Ja, men det finns ord med här om vindkraft och förnybar energi. Men det räcker inte. Ni måste ändå titta på vad det konkret handlar om. Det är ju i praktiken som klimatpolitiken utformas.

Anf. 158 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Per Bolund säger här att vi ställer oss bakom hela grönboken. Så är det inte. Det står det inte i den svenska ståndpunkten och inte i utskottets ställningstagande. De projekt som du hittar i grönboken är inte projekt som den svenska regeringen och näringsutskottet har placerat dit. Det är projekt som EU har skrivit in i grönboken.

Vad den svenska regeringen har gjort och vad majoriteten i näringsutskottet har gjort är att, precis som Per Bolund vill, vi har lyft fram just de projekt som gynnar miljön som de viktigaste. Därför lyfter vi fram energinätets vikt för att kunna bygga ut den enormt stora planerade vindkraftsparken i Nordsjön. Utan ett modernt och effektivt energinät kommer vi inte att kunna ta vara på den energi som man planerar att utvinna ur vindkraften i Nordsjön.

Jag utgår från att Per Bolund har läst både den svenska ståndpunkten och utskottets ställningstagande. Jag kan göra en snabb uppsummering: Vidare understöder regeringen projekt som bidrar till att de energipolitiska målen prioriteras, till exempel sådana satsningar som resulterar i ökad användning av förnybar energi. Just dessa är de viktiga orden: projekt som ökar användningen av förnybar energi. Där tror jag inte att majoriteten och Miljöpartiet har några artskilda åsikter. Jag tror att vi nog är rätt överens om att det är den förnybara delen som är viktig att lyfta fram. Sedan har vi inte haft möjlighet att avgöra vilka projekt EU skulle skriva in i förslaget till grönbok.

Anf. 159 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Cecilie Tenfjord-Toftby avsäger sig makten att påverka EU-beslutet genom det som hon står och säger här. Hon säger att man inte kan ta ställning till enskilda förslag som finns i grönboken. Självklart kan man göra det. Självklart kan den svenska regeringen reservera sig mot förslag om att till exempel göra en ny sydlig korridor för gas som kommer att öka gasberoendet, gasimporten och användningen av fossila bränslen inom EU. Självklart kan den svenska regeringen välja att inte stödja förslaget om att öka importen av flytande naturgas och att skapa nya hamnstrukturer, att skapa en helt ny infrastruktur för flytande naturgas. Självklart skulle den svenska regeringen, om man ville, kunna säga att sammanlänkningen av de nordsydliga överföringssystemen för gas i sydöstra Europa inte är någonting som den svenska regeringen vill prioritera. Man hade kunnat säga det. Man hade kunnat ta upp de projekt man vänder sig emot konkret. Men det väljer man att inte göra, utan man duckar för det. Det är precis det som jag kallar för att använda sig av vackra ord. Man säger att man egentligen stöder principen om att vi ska gå mot minskad klimatpåverkan, men i praktiken ställer man sig bakom de konkreta förslag som finns.

Det är sant att det finns ett projekt med om ett nät för havsbaserad vindkraft från Nordsjön, och det är inte heller det som vi vänder oss emot. Men det som vi vänder oss emot med kraft är att den svenska regeringen och också majoriteten i utskottet stöder de andra projekten som faktiskt är inriktade på att öka användningen av fossila bränslen, under täckmantel av att det skulle vara fråga om energitrygghet och att säkra leveranssäkerheten. Det är inte så att man bara accepterar det tyst, utan den svenska regeringen skriver att Sverige inser behovet av ny infrastruktur för att möta kraven på en trygg energiförsörjning och en fungerande energimarknad. Det är snarare att gå i motsatt riktning. Man accepterar den nya inriktningen inom EU där man går mot ökat fokus på energitrygghet och bort från fokus på klimatpåverkan som vi tidigare haft en stark enighet omkring.

Den svenska ståndpunkten är alldeles för svag och öppnar till och med för ett accepterande av en sådan fokusförändring.

Anf. 160 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik:

Herr talman! Renée Jeryd sade tidigare att hon var på en konferens i Strasbourg. Där gick våra nya EU-länder så långt som att säga att utan en säker energiförsörjning kan man inte uppnå sina mål på miljösidan. Jag

skulle kanske inte uttala mig i lika starka ordalag som den polske parlamentarikern, men jag förstår dem.

Vi strävar alla efter samma mål, en klimatvänlig energiproduktion. Men samtidigt måste vi se att under den tid det inte finns tillräcklig produktion av miljövänlig energi har vi ett ansvar gentemot övriga Europa att se till att det finns en säker energiförsörjning.

Jag ska inte säga att regeringen inte har haft för avsikt att säkra energiförsörjningen. Det är en del av målet med det europeiska energinätet.

Jag vill dock återkomma till att regeringen i stället för att säga nej till ett stort antal projekt väljer att lyfta fram de projekt som vi utifrån svenskt perspektiv tycker är värdefulla och ska satsas på. Det är de projekt som värnar om miljön och om utbyggnaden av miljövänlig energi.

Jag vill också återkomma till möjligheten som utbyggnaden av ett europeiskt energinät erbjuder oss. Vi har lägre investeringströsklar för att investera i ny miljövänlig energi. Jag tror att Sverige i framtiden kommer att bidra till att öka den miljövänliga energianvändningen i Europa.

Anf. 161 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Vi diskuterar nu ett utlåtande över EU-kommissionens grönbok om ett tryggt, hållbart och konkurrenskraftigt europeiskt energinät. Jag ska inte gå in så våldsamt mycket i detalj, utan jag ska ta upp ett par lite övergripande perspektiv på detta. Det är två aspekter som jag vill belysa.

Det första gäller hur vi från svensk sida förhåller oss till energipolitik på kontinenten. Det är ganska lätt att vi begår misstaget att bara överföra svenska förhållanden till kontinenten och tro att det är likadant där. Vi har tidigare i dag diskuterat elcertifikaten och de utmärkta förutsättningar vi i Sverige har att producera förnybar energi. Vi har kanske bland de bästa förutsättningarna i hela Europa att producera förnybar energi. Då är det lätt att tro att det är likadant på andra ställen.

Att vi har så goda förutsättningar att producera förnybar energi får inte betyda att vi inte tar försörjningstryggheten på allvar. Vi har länder i Europa där man i hemmen denna vinter inte har behövt ställa in mjölken i kylskåpet. Den har kunnat stå kvar på köksbordet eftersom det har varit kylskåpstemperatur i köket på grund av att man inte har haft försörjningstryggheten. Vi får därför ha en viss ödmjukhet inför de länder som ser försörjningstryggheten som mycket viktig. För den skull ska vi inte vara undfallande när det gäller vikten av att producera förnybar energi.

Jag trodde att vi från svensk sida och från samtliga partier var överens om att varje land självt ska förfoga över vilken energimix man vill ha i sin energiproduktion. Jag tolkade något inlägg här tidigare på det motsatta sättet, nämligen att vi ska tala om hur andra länder ska producera sin energi och hur mycket. Jag hoppas att vi inte är inne på den vägen.

Det andra jag vill tala om är huruvida vi ska bygga elöverföring till andra länder. Mitt svar på det är ganska enkelt. Ja, vi ska bygga elöverföring till andra länder. Det finns olika skäl till det. I något fall kan det handla om solidaritet. Det kan handla om försörjningstrygghet. Det kan också handla om miljönytta.

Jag hör ibland i debatten att vi nog ska passa oss för att bygga ut ledningar för elströmmen. Det gäller att pressa ned det svenska elpriset. Det gör vi genom att låsa in den svenska strömmen i Norden. Det är ungefär

lika begåvat som att säga: Vi stänger Göteborgs hamn och Öresundsbron så får vi billiga Volvobilar.

Ja, på kort sikt får vi det eftersom vi får ett överskott. Men jag är övertygad om att det på lång sikt är fullständigt förödande.

Att förespegla mycket låga elpriser och samtidigt tala om stora investeringar i förnybar energiproduktion är en tulipanmaros. Det är lätt att säga men inte så lätt att göra.

Låt oss titta på hur det har sett ut det senaste året till exempel. För den som har elleveranser av förnybar el ut på nätet kommer ungefär två tredjedelar av ersättningen från elpriset. En tredjedel kommer från elcertifikatsersättningen. Det betyder att det elpris vi har i Sverige har stor betydelse för om man väljer att investera i ny produktion eller ej. Ska vi få till investeringar i förnybar energi krävs det att vi har ett vettigt elpris i boten som långsiktigt klarar att bära investeringen.

Låt oss inte falla i fällan att tro att vi med kortsiktiga lösningar kan ha ett långsiktigt lågt elpris och samtidigt ha stora investeringar i förnybar och annan elproduktion.

Med detta vill jag yrka bifall till majoritetens förslag i utskottet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 162 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jan Andersson säger att vi ska vara ödmjuka inför de problem som har orsakats av bristande leveranser av gas till den europeiska gasmarknaden. Jag tror att jag talar för alla här när jag säger att vi verkligen är ödmjuka inför de problem som har orsakats av gaskrisen. Vi ser de besvär som det har skapat för människor i Mellan- och Östeuropa.

Man måste dock göra en bättre analys av gaskrisen än vad Jan Andersson gör. Det är tydligt att krisen inte beror på bristande överföringskapacitet på gas utan på politiska handlingar. Det har orsakat bristen på gas. Ryssland har velat ha kontroll över sina grannländer och över leveranserna av gas och därmed har stängt gaskranarna. Man tycker inte att man får tillräcklig betalning av de grannländer som är beroende den ryska gasen.

Jan Andersson borde vara lite mer ödmjuk inför de behov som till exempel Ukraina, Vitryssland och Polen har när det gäller att få en smula kontroll över gasleveranserna. De ska inte behöva riskera att bli överhoppade av Ryssland genom att det byggs nya gasledningarna som ger direktleveranser till Europa och gör att Ryssland kan utöva ytterligare politiskt tryck på sina grannländer. Det är en politik som jag har trott att vi inte talade oss varma för här i Sverige.

En utbyggnad av gasledningarna för den ryska naturgasen är därför kanske inte den bästa lösningen för att minska problemen med gasleveranser.

Det handlar snarare om att hjälpa de länderna att effektivisera sin energianvändning så mycket som möjligt, vilket minskar behovet av energitillförsel, och hjälpa dem att satsa hårt på förnybar energiproduktion till exempel. Det handlar absolut inte om att bestämma vilka energislag de ska använda sig av.

Det handlar om att vi ska gå in med EU-pengar och bygga nya ledningar. Det är inte att styra vilken energi de ska använda.

Anf. 163 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag delar mycket av Per Bolunds analys när det gäller gasproblematiken.

Jag säger i mitt anförande att vi ska ha respekt för att det finns länder som inte har de goda förutsättningar som vi har när det gäller leveranssäkerhet. Jag tror inte att vi skiljer oss särskilt mycket åt på den punkten.

Om vi ska ha framgång på Europainivå gäller det att vi visar den här förståelsen och respekten för dem som är bekymrade över leveranssäkerheten. Om vi inte gör det lär vi inte ha ett diskussionsklimat som gör att vi kan nå fram med de viktiga delar som handlar om förnybar energiefektivisering som Per Bolund tar upp.

Jag vill rikta en fråga till Per Bolund när det gäller överföringen av elkapaciteten. Delar Per Bolund min åsikt att det är viktigt att ha en elöverföring till andra länder för att på det sättet skapa förutsättningar för svensk utbyggnad av förnybar elproduktion?

Anf. 164 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är viktigt att vi inte fastnar i EU-perspektivet i den här processen. Vi ska vara solidariska med våra grannar inom EU, men vi måste också ha solidaritet med länder som inte är med i EU.

Det är där jag tycker att regeringssidan tappar fokus. Man säger att vi måste vara ödmjuka inför de problem som gaskrisen har orsakat i Östeuropa och Centraleuropa, men man ser inte att de lösningar som föreslås med utbyggd gasledningskapacitet riskerar att öka problemen på andra ställen. Det gäller till exempel i de länder som ligger närmast Ryssland och som är mest beroende av deras gas och som är det egentliga skälet till att det blev en gaskris – Ryssland utövar ett politiskt tryck med hjälp av gasen.

När det gäller elöverföring tror jag att problemet är uppblåst av politisk retorik. Man försöker fokusera på det där man tycker att man ser en skillnad. Jag skulle vilja säga att den skillnaden är minimal mellan alla politiska partier i den här salen.

Vi har alla sagt att vi redan har kapacitet för överföring till andra länder både inom Norden och till Centraleuropa. Vi har också alla ställt oss bakom att vi ska ha en ökad överföringskapacitet till Baltikum genom den baltiska kabeln.

Vi anser kanske inte att man snabbt ska prioritera att bygga nya kablar till Centraleuropa eftersom vi befarar att det kan ta investeringsutrymme från en investering som behöver göras inom landet och mellan de nordiska länderna för att skapa en bättre nordisk elmarknad.

På sikt är vi nog helt överens om att det behövs en bättre sammanknytning mellan alla europeiska länder när det gäller el. Jag ser, förhoppningsvis precis som Jan Andersson, att Sverige har en väldigt bra potential att bygga ut den förnybara elproduktionen. Om vi har en bra utbyggd förnybar elproduktion ser jag ingen anledning att vi inte skulle kunna exportera överskottet.

Prot. 2008/09:83

12 mars

Europeiska energinät

Anf. 165 JAN ANDERSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan närmast fylla på det som Per Bolund säger.

Jag tror att vi pratar om lite olika tidsperspektiv. Ska vi bygga ut ledningar till kontinenten till exempel är det inte gjort i en handvändning. Det är väldigt långa ledtider för att bygga den här typen av elledningar.

Jag vill med det också säga att vi på EU-nivå håller på med just det som ibland målas ut som en stor fara, nämligen att vi inte har åtskillnad mellan nät och produktion. Det är just det som pågår på Europainivå nu.

Jag tror det går snabbare att komma fram med åtskillnaden än att bygga ledningar till kontinenten. Därför är det viktigt att vi har med oss planeringen för att bygga ut överföringskapaciteten framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

12 § Grönbok om hanteringen av bioavfall i Europeiska unionen

Föredrogs

miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2008/09: MJU17

Grönbok om hanteringen av bioavfall i Europeiska unionen (KOM(2008)811).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut skulle fattas den 18 mars.)

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Propositioner

2008/09:131 Utvidgat avlägsnande vid ordningsstörningar

2008/09:152 Några frågor om sekretess och tillgång till register

2008/09:153 Språk för alla – förslag till språklag

Motioner

med anledning av prop. 2008/09:119 Strandskyddet och utvecklingen av landsbygden

2008/09: MJ5 av Carina Moberg och Tommy Waidelich (s)

2008/09: MJ6 av Wiwi-Anne Johansson m.fl. (v, s, mp)

med anledning av prop. 2008/09:145 Omreglering av apoteksmarknaden

2008/09: So14 av Carina Adolfsson Elgestam (s)

2008/09: So15 av Ylva Johansson m.fl. (s, mp, v)

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 12 mars

2008/09:406 Definition av utanförskapet

av *Hillevi Larsson* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:407 Ekonomiska satsningar för jämställdhet

av *Monica Green* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:408 Medveten och kontinuerlig politik för ökad jämställdhet

av *Monica Green* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2008/09:409 Ekonomin i kommuner och landsting

av *Peter Hultqvist* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 mars.

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 12 mars

2008/09:725 Villkoren för gemensamt ägande i vindkraftsanläggningar

av *Staffan Appelros* (m)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:726 Dyrare dieselskatt

av *Christer Engelhardt* (s)

till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:727 Macken och glesbygden

av *Britta Rådström* (s)

till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:728 Heliga stolens inställning till våldtagna barn som gör abort

av *Birgitta Ohlsson* (fp)

till utrikesminister Carl Bildt (m)

2008/09:729 Handläggningen av koncessionsansökningar för nya elledningar

av *Allan Widman* (fp)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:730 Statsbidrag till kommuner och landsting

av *Christer Engelhardt* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

2008/09:731 Ärvdabalkens bestämmelser om boutredningsman

av *Kjell Eldensjö* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:732 Skuldsättning av barn för vårdavgifter

av *Fredrik Lundh* (s)
till socialminister Göran Hägglund (kd)

2008/09:733 Uttagsbeskattning på el från vindkraftskooperativ

av *Marie Engström* (v)
till finansminister Anders Borg (m)

2008/09:734 Jakt på skarv

av *Peter Jeppsson* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:735 Jakt på säl

av *Peter Jeppsson* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:736 Tumlare i södra Östersjön

av *Peter Jeppsson* (s)
till jordbruksminister Eskil Erlandsson (c)

2008/09:737 Ändrade a-kasseregler

av *Luciano Astudillo* (s)
till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

2008/09:738 Blankning i finansiella företag

av *Ameer Sachet* (s)
till statsrådet Mats Odell (kd)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 17 mars.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 12 mars

2008/09:658 Ny lag om id-kort och konsekvenser för fotobranschen

av *Krister Örnfjäder* (s)
till näringsminister Maud Olofsson (c)

2008/09:690 Möjligheter att utreda kränkningar på nätet

av *Hans Hoff* (s)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2008/09:691 Marknaden för spel i glesbygden
av *Krister Örnfräder* (s)
till kulturminister Lena Adelsohn Liljeroth (m)
2008/09:693 Tvångsmedel vid massavvisningar
av *Kalle Larsson* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Prot. 2008/09:83
12 mars

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 17 mars.

17 § Kammaren åtskildes kl. 19.24.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.54,
av talmannen därefter till och med 3 § anf. 98 (delvis),
av tjänstgörande ålderspresidenten därefter till och med 7 § anf. 115
(delvis),
av talmannen därefter till och med 9 §,
av tjänstgörande ålderspresidenten därefter till och med 10 § anf. 128
(delvis) och
av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet.....	1
Anf. 1 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	1
Anf. 2 MARITA ULVSKOG (s).....	4
Anf. 3 ANNA KINBERG BATRA (m)	6
Anf. 4 STAFFAN DANIELSSON (c)	8
Anf. 5 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	9
Anf. 6 JACOB JOHNSON (v)	10
Anf. 7 ULF HOLM (mp).....	12
Anf. 8 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	13
Anf. 9 MARITA ULVSKOG (s).....	15
Anf. 10 ANNA KINBERG BATRA (m)	15
Anf. 11 STAFFAN DANIELSSON (c)	17
Anf. 12 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	18
Anf. 13 JACOB JOHNSON (v)	19
Anf. 14 ULF HOLM (mp).....	20
Anf. 15 Statsrådet CECILIA MALMSTRÖM (fp)	21
Anf. 16 MARITA ULVSKOG (s).....	22
Anf. 17 ANNA KINBERG BATRA (m)	22
Anf. 18 STAFFAN DANIELSSON (c)	23
Anf. 19 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	24
Anf. 20 JACOB JOHNSON (v)	24
Anf. 21 ULF HOLM (mp).....	25
Anf. 22 SUSANNE EBERSTEIN (s).....	25
Anf. 23 ANNA KINBERG BATRA (m) replik	27
Anf. 24 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	27
Anf. 25 ANNA KINBERG BATRA (m) replik	28
Anf. 26 SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	28
Anf. 27 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	28
(forts. 3 §).....	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	30
2 § Statsministerns frågestund	30
Anf. 28 TALMANNEN	30
<i>Ungdomsarbetslösheten</i>	<i>30</i>
Anf. 29 MONA SAHLIN (s).....	30
Anf. 30 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	30
Anf. 31 MONA SAHLIN (s).....	31
Anf. 32 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	31
<i>Regler för bonus</i>	<i>31</i>
Anf. 33 LARS OHLY (v).....	31
Anf. 34 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	32
Anf. 35 LARS OHLY (v).....	32
Anf. 36 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m)	33
<i>Klimatpropositionen</i>	<i>33</i>
Anf. 37 PETER ERIKSSON (mp)	33

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	33
Anf. 39 PETER ERIKSSON (mp)	34
Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	34
<i>Finanskrisen och Sveriges ordförandeskap i EU</i>	34
Anf. 41 ANNA KINBERG BATRA (m)	34
Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	35
<i>Regler för bonus</i>	35
Anf. 43 KERSTIN LUNDGREN (c).....	35
Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	36
<i>En svensk övergång till euro</i>	36
Anf. 45 CARL B HAMILTON (fp)	36
Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	36
<i>Bonus och rörliga ersättningar</i>	37
Anf. 47 STEFAN ATTEFALL (kd)	37
Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	37
<i>Riktlinjer för bonus</i>	38
Anf. 49 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	38
Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	38
<i>Finansieringen av välfärden</i>	38
Anf. 51 LUCIANO ASTUDILLO (s)	38
Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	39
<i>Finansieringen av klimatåtgärder i fattiga länder</i>	39
Anf. 53 MAX ANDERSSON (mp).....	39
Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	39
<i>Klimatpropositionen</i>	40
Anf. 55 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	40
Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	40
<i>Stöd till utbildning i företag</i>	41
Anf. 57 JENNIE NILSSON (s)	41
Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	41
<i>Uppsägning av lärlingar</i>	41
Anf. 59 MARIA STENBERG (s).....	41
Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	42
<i>Deltagandet i valet till EU-parlamentet</i>	42
Anf. 61 SVEN BERGSTRÖM (c).....	42
Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	43
<i>Skatteflykt</i>	43
Anf. 63 BIRGITTA ERIKSSON (s).....	43
Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	43
<i>Arbetsmarknaden för människor med funktionsnedsättningar</i>	44
Anf. 65 KRISTER HAMMARBERGH (m).....	44
Anf. 66 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	44
<i>EU:s handelsavtal med Marocko</i>	45
Anf. 67 HILLEVI LARSSON (s).....	45
Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (m).....	45
Anf. 69 TALMANNEN.....	45
3 § (forts. från 1 §) Debatt om aktuella frågor i EU-samarbetet.....	45
Anf. 70 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik.....	45

Anf. 71	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	45
Anf. 72	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	46
Anf. 73	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	46
Anf. 74	SVEN BERGSTRÖM (c)	46
Anf. 75	CHRISTER WINBÄCK (fp)	48
Anf. 76	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd)	50
Anf. 77	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	52
Anf. 78	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	52
Anf. 79	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s) replik	52
Anf. 80	DÉSIRÉE PETHRUS ENGSTRÖM (kd) replik	52
Anf. 81	MAX ANDERSSON (mp)	53
Anf. 82	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	54
Anf. 83	MAX ANDERSSON (mp) replik	54
Anf. 84	STAFFAN DANIELSSON (c) replik	55
Anf. 85	MAX ANDERSSON (mp) replik	55
Anf. 86	MONICA GREEN (s)	55
Anf. 87	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	57
Anf. 88	MONICA GREEN (s) replik	57
Anf. 89	ANNA KINBERG BATRA (m) replik	57
Anf. 90	MONICA GREEN (s) replik	58
Anf. 91	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	58
Anf. 92	MONICA GREEN (s) replik	58
Anf. 93	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	59
Anf. 94	MONICA GREEN (s) replik	59
Anf. 95	KRISTER HAMMARBERGH (m)	59
Anf. 96	KARIN GRANBOM ELLISON (fp)	61
Anf. 97	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	63
Anf. 98	KENNETH G FORSLUND (s)	64
Anf. 99	WALBURGA HABSBURG DOUGLAS (m)	65
Anf. 100	LENNART SACRÉDEUS (kd)	67
Anf. 101	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	68
Anf. 102	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	68
Anf. 103	SUSANNE EBERSTEIN (s) replik	69
Anf. 104	LENNART SACRÉDEUS (kd) replik	69
Anf. 105	CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s)	69
Anf. 106	HANS WALLMARK (m)	71
Anf. 107	CHRISTINA AXELSSON (s)	72
Anf. 108	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	73
Anf. 109	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	74
Anf. 110	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	74
Anf. 111	CHRISTINA AXELSSON (s) replik	74
Anf. 112	LIZA-MARIA NORLIN (kd)	75
Anf. 113	CARINA HÄGG (s)	76
4 §	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	77
5 §	Hänvisning av ärenden till utskott	78
6 §	Ändring i körkortslagen	78
	Trafikutskottets betänkande 2008/09:TU16	78
	(Beslut fattades under 9 §.)	78

7 § Nyemission i SAS AB.....	78	Prot. 2008/09:83
Finansutskottets betänkande 2008/09:FiU40.....	78	12 mars
Anf. 114 PER BOLUND (mp).....	78	
Anf. 115 GÖRAN PETTERSSON (m).....	80	
(Beslut fattades under 9 §.).....	81	
8 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 11 mars	81	
UbU9 Tydligare mål och kunskapskrav – Nya läroplaner för skolan.....	81	
UFöU3 Svenskt deltagande i EU:s marina insats utanför Somalias kust.....	82	
9 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	82	
TU16 Ändring i körkortslagen	82	
FiU40 Nyemission i SAS AB (publ).....	82	
10 § Ändringar i lagen om elcertifikat – tilldelningsprinciper och förhandsbesked	83	
Näringsutskottets betänkande 2008/09:NU15	83	
Anf. 116 RENÉE JERYD (s)	83	
Anf. 117 KENT PERSSON (v)	84	
Anf. 118 PER BOLUND (mp)	86	
Anf. 119 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m)	89	
Anf. 120 PER BOLUND (mp) replik.....	90	
Anf. 121 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	91	
Anf. 122 PER BOLUND (mp) replik.....	91	
Anf. 123 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	92	
Anf. 124 RENÉE JERYD (s) replik	93	
Anf. 125 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	93	
Anf. 126 RENÉE JERYD (s) replik	93	
Anf. 127 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	93	
Anf. 128 KENT PERSSON (v) replik.....	94	
Anf. 129 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	94	
Anf. 130 KENT PERSSON (v) replik.....	94	
Anf. 131 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik.....	95	
Anf. 132 JAN ANDERSSON (c)	95	
Anf. 133 PER BOLUND (mp) replik.....	96	
Anf. 134 JAN ANDERSSON (c) replik.....	97	
Anf. 135 PER BOLUND (mp) replik.....	97	
Anf. 136 JAN ANDERSSON (c) replik.....	98	
Anf. 137 KENT PERSSON (v) replik.....	98	
Anf. 138 JAN ANDERSSON (c) replik.....	99	
Anf. 139 KENT PERSSON (v) replik.....	99	
Anf. 140 JAN ANDERSSON (c) replik.....	100	
Anf. 141 RENÉE JERYD (s) replik	100	
Anf. 142 JAN ANDERSSON (c) replik.....	100	
Anf. 143 RENÉE JERYD (s) replik	100	
Anf. 144 JAN ANDERSSON (c) replik.....	101	
(Beslut skulle fattas den 18 mars.).....	101	
11 § Europeiska energinät.....	101	

Näringsutskottets utlåtande 2008/09:NU17	101
Anf. 145 RENÉE JERYD (s)	101
Anf. 146 KENT PERSSON (v)	103
Anf. 147 PER BOLUND (mp)	103
Anf. 148 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m)	105
Anf. 149 KENT PERSSON (v) replik	106
Anf. 150 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	107
Anf. 151 KENT PERSSON (v) replik	107
Anf. 152 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	107
Anf. 153 RENÉE JERYD (s) replik	107
Anf. 154 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	108
Anf. 155 RENÉE JERYD (s) replik	108
Anf. 156 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	108
Anf. 157 PER BOLUND (mp) replik	109
Anf. 158 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	109
Anf. 159 PER BOLUND (mp) replik	110
Anf. 160 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (m) replik	110
Anf. 161 JAN ANDERSSON (c)	111
Anf. 162 PER BOLUND (mp) replik	112
Anf. 163 JAN ANDERSSON (c) replik	113
Anf. 164 PER BOLUND (mp) replik	113
Anf. 165 JAN ANDERSSON (c) replik	114
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)	114
12 § Grönbok om hanteringen av bioavfall i Europeiska unionen	114
Miljö- och jordbruksutskottets utlåtande 2008/09:MJU17	114
(Beslut skulle fattas den 18 mars.)	114
13 § Bordläggning	114
14 § Anmälan om interpellationer	115
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	115
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	116
17 § Kammaren åtskildes kl. 19.24.	117

Tryck: Elanders, Vällingby 2009